

Załącznik nr 1 do uchwały Nr 12/446/18
Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego
z dnia 28 marca 2018 r.

SPRAWOZDANIE

**z realizacji wojewódzkiego programu pn. „Równe szanse. Program
działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku” za rok 2017**

Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu
Departament Spraw Społecznych,
Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego
i Zdrowia
Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Marzec 2018 rok

Spis treści

WPROWADZENIE	4
(NIE)PEŁNOSPRAWNI W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM	5
FINANSOWANIE PROGRAMU WOJEWÓDZKIEGO PN. „RÓWNE SZANSE. PROGRAM DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH DO 2020 ROKU”	6
1.Finansowanie zadań ze środków PFRON.....	6
2.Koszty obsługi zadań finansowanych ze środków PFRON.....	8
3.Zadania finansowane ze środków budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego.....	9
REALIZACJA SZCZEGÓŁOWYCH CELÓW PROGRAMU	12
CEL 1 BUDOWANIE POZYTYWNYCH POSTAW SPOŁECZNYCH W STOSUNKU DO OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH ORAZ POGŁĘBIANIE WIEDZY NA TEMAT ICH POTRZEB	12
DZIAŁANIE 1.1. Gromadzenie i analiza danych na temat potrzeb osób niepełnosprawnych	12
DZIAŁANIE 1.2 Prowadzenie kampanii informacyjnych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.....	13
DZIAŁANIE 1.3 Opracowanie lub wydanie publikacji, wydawnictw ciągłych oraz wydawnictw zwartych dotyczących problematyki osób niepełnosprawnych, stanowiących zamkniętą całość, w tym na nośnikach elektromagnetycznych i elektronicznych.....	15
DZIAŁANIE 1.4 Wspieranie organizacji pozarządowych w zakresie prawidłowego przygotowania projektów dotyczących zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej w ramach otwartych konkursów ofert.....	16
DZIAŁANIE 1.5 Zlecenie fundacjom i organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej z pominięciem otwartego konkursu ofert	20
DZIAŁANIE 1.6. Promowanie aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego	22
DZIAŁANIE 1.7. Współpraca z Zespołami Opiniodawczo-Doradczymi oraz Wojewódzką Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych.....	41
DZIAŁANIE 1.8. Wymiana doświadczeń w ramach organizowanych spotkań integracyjnych sektora pozarządowego.....	43
CEL 2 POPRAWA DOSTĘPU OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH OTOCZENIA DO INFORMACJI	45

DZIAŁANIE 2.1 Organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów i warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej dla osób niepełnosprawnych ..45

DZIAŁANIE 2.2 Organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów i warsztatów dla członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy bezpośrednio zaangażowanych w proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych 47

DZIAŁANIE 2.3. Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych 47

DZIAŁANIE 2.4. Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla tłumacza języka migowego oraz tłumaczy-przewodników 50

DZIAŁANIE 2.5. Dostosowanie stron internetowych do potrzeb osób niepełnosprawnych 50

CEL 3 WYRÓWNYWANIE SZANS W ZAKRESIE DOSTĘPNOŚCI DO KSZTAŁCENIA I ZDOBYWANIA ZAWODU PRZEZ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE..... 51

DZIAŁANIE 3.1. Likwidacja barier architektonicznych w placówkach edukacyjnych z uwzględnieniem zaplecza socjalno-bytowego.....51

CEL 4 ZWIĘKSZENIE MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH..... 51

Działanie 4.1. Zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności poprzez tworzenie i wspieranie działalności zakładów aktywności zawodowej.....51

Działanie 4.2. Organizowanie i prowadzenie zintegrowanych działań na rzecz włączenia osób niepełnosprawnych w rynek pracy 56

CEL 5 ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU W ZAKRESIE ŚWIADCZENIA USŁUG NA RZECZ REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH..... 80

DZIAŁANIE 5.1. Dofinansowanie regionalnych imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych wspierających ich aktywność w tych dziedzinach oraz promowanie uniwersalnych rozwiązań w zakresie dostępności.....80

DZIAŁANIE 5.2. Dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych (z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów) 83

DZIAŁANIE 5.3. Opiniowanie wniosków o wpis do rejestru ośrodków przyjmujących grupy turnusowe.....91

CEL 6 ZWIĘKSZENIE DOSTĘPU OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH DO LECZNICTWA SPECJALISTYCZNEGO, TERAPII I REHABILITACJI 92

Działanie 6.2. Wyposażenie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny 92

Działanie 6.3. Wspieranie dostępu dzieci i młodzieży do wczesnej wielospecjalistycznej interwencji w niepełnosprawność.....	92
Działanie 6.4. Prowadzenie grupowych i indywidualnych zajęć, które mają na celu nabywanie, rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych, rozwijają umiejętności sprawnego komunikowania się z otoczeniem osób niepełnosprawnych	96
MONITOROWANIE REALIZACJI PROGRAMU W 2017 ROKU	105
ZADANIA NA RZECZ REHABILITACJI SPOŁECZNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH PODEJMOWANE PRZEZ POZOSTAŁYCH REALIZATORÓW PROGRAMU	115
WNIOSKI	125
PODSUMOWANIE	128

Wprowadzenie

Wojewódzki program pn. „**Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku**” został przyjęty uchwałą Nr 45/1376/12 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 7 listopada 2012 roku. Program wyznacza kierunki polityki Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a ideą opracowania programu było wyznaczenie działań uwzględniających potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej. Obowiązek opracowania i realizacji programu przez Samorząd Województwa wynika z art. 35, ust.1, pkt 1 **ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2018 poz. 511)**, w dalszej części sprawozdania nazywana ustawą o rehabilitacji.

Sprawozdanie z realizacji w 2017 roku przedmiotowego programu, w sposób syntetyczny obrazuje wszelkie podejmowane działania, które spełniają **główny cel**, jakim jest **wyrównanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu oraz pomoc w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych**. Za pośrednictwem szczegółowego opisu w sprawozdaniu przedstawiono m.in. w jaki sposób odbywa się kształtowanie pozytywnego wizerunku osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie, aktywność zawodową osób z niepełnosprawnością, podejmowane działania przez organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

Zebrano dane, uporządkowano i pogrupowano przypisując realizowane przedsięwzięcia do poszczególnych celów szczegółowych programu, następnie do poddziałań oraz określonych zadań. Na str. 109 sprawozdania zamieszczona została tabela monitorowania realizacji Programu, w której ujęte zostały wskaźniki osiągnięte w roku 2017. Program wojewódzki w 2017 r. był realizowany w oparciu o plan działań przyjęty uchwałą nr 12/488/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia Planu Działań na 2017 rok w ramach wojewódzkiego programu pn. „**Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku**”. Plan działań w postaci zbiorczej tabeli zawiera zestawienie wszystkich planowanych w 2017 roku działań w ramach poszczególnych celów szczegółowych programu, ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację, terminu realizacji, źródeł finansowania oraz wysokości środków przeznaczonych na realizację.

(Nie)pełnosprawni w Województwie Kujawsko-Pomorskim

Zjawisko niepełnosprawności w województwie kujawsko-pomorskim na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na wysokim poziomie i charakteryzuje się znaczną częstotliwością występowania. Według danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań liczba 147 osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców plasuje nasz region na 8 miejscu w kraju. Kobiety przeważają grupie osób niepełnosprawnych zarówno w regionie jak i całej Polsce.

Z przeprowadzonego przez GUS Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2011 r. wynika, iż na terenie województwa kujawsko-pomorskiego **w 2011 r. zamieszkiwało 264 360 osób niepełnosprawnych, tj. 12,6% ogółu mieszkańców województwa, wobec 14,7% w 2002 r.** (w kraju odpowiednio 4 697 500 i 12,2%, wobec 14,3% w 2002 r.). Spis z 2011 roku jest nadal aktualnym spisem, ponieważ nie przeprowadzonego nowszego. Główny Urząd Statystyczny przygotowuje w 2021 roku kolejną edycję Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań¹.

Tabela nr 1: (Nie)pełnosprawni w województwie kujawsko-pomorskim

Rok 2011	
Ogółem	264 360
kobiety	139 101
mężczyźni	125 259
Miasta	174 938
Wieś	89 422
Niepełnosprawni tylko prawnie oraz prawnie i biologicznie	194 447
kobiety	96 924
mężczyźni	97 523
Niepełnosprawni tylko biologicznie	69 913
kobiety	42 177
mężczyźni	27 736

Źródło: Urząd Statystyczny w Bydgoszczy,

http://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bydgoszcz/ASSETS_komiks_niepełnosprawni2012.pdf (dn. 14.03.2018 r.)

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Diagnozy sytuacji osób niepełnosprawnych w regionie w 2012 roku dokonał Pełnomocnik Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego ds. Osób Niepełnosprawnych wraz z Wydziałem Integracji Osób Niepełnosprawnych w konsekwencji czego powstał dokument pn. „*Diagnoza sytuacji osób niepełnosprawnych w województwie kujawsko-pomorskim w okresie 2003-2010*”. Diagnoza ta zamieszczona jest na stronie internetowej www.niepełnosprawni.kujawsko-pomorskie.pl.

¹ <http://stat.gov.pl/spisy-powszechne/nsp-2021/> (dn. 14.03.2018 r.)

Finansowanie programu wojewódzkiego pn. „Równe Szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku”

Wojewódzki Program pt. „Równe Szanse. (...)” finansowany jest przede wszystkim z dwóch źródeł.

Pierwsze z nich to **Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych**, będący funduszem celowym, pełniącym rolę narzędzia finansowania polskiego systemu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Ze środków PFRON, w ramach przyznawanego corocznie przez Zarząd PFRON limitu środków² finansowana jest realizacja zadań wynikających z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Dodatkowo PFRON przygotowuje i realizuje różne programy, w ramach których samorzady, jeśli przystąpią, mogą otrzymać dodatkowe środki finansowe na określone działania. Przykładem takiego programu jest „Program Wyrównywania Różnic Między Regionami”, którego realizatorem w obszarach B, C, D, E, F, G są powiaty.

Drugie źródło finansowania programu to **budżet województwa**. Uwzględnia on środki przeznaczone zarówno na realizację zadań ustawowych, jak i działania zmierzające do kształtowania pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych oraz współtworzenia województwa bez barier.

1. Finansowanie zadań ze środków PFRON

Województwo Kujawsko-Pomorskie, na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 poz. 511), realizuje zadania współfinansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, będących w dyspozycji Województwa.

Sejmik Województwa uchwałą Nr XXVII/464/16 z dnia 28 listopada 2016 r. określił zadania, na które należy przeznaczyć środki PFRON w 2017 r. Pismem o znaku: DF.WRO.71.2017 z dnia 7 lutego 2017 roku, Prezes Zarządu PFRON przekazał informację

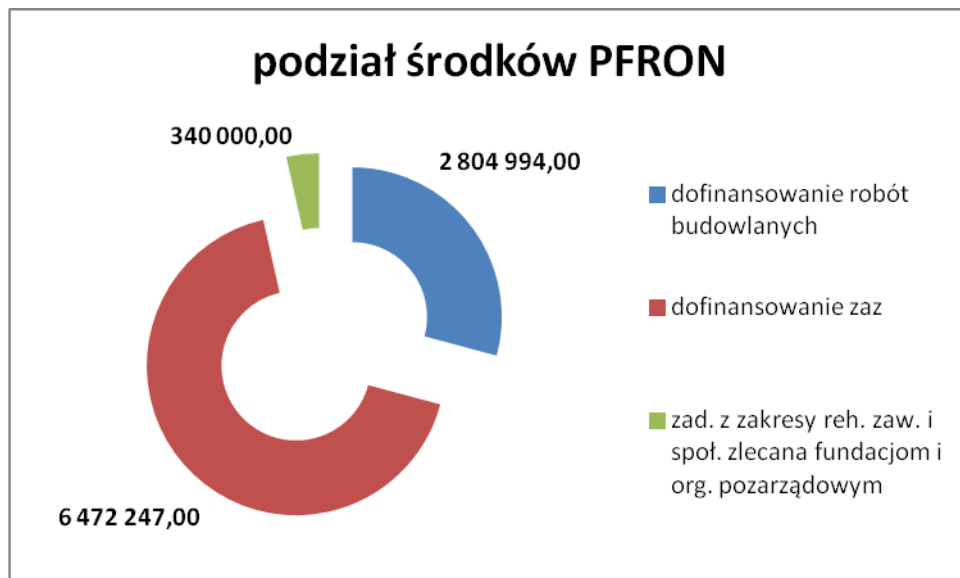
² Zgodnie z art. 48 ust.1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

o przyznaniu środków w wysokości **9 643 848,00 zł**. Następnie pełniąca obowiązki Prezesa Zarządu PFRON przekazała informację pismem o znaku: DF.WRO.330.2017.w z dnia 18 lipca 2017 r. w sprawie zmniejszenia limitu środków PFRON dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego o kwotę 26 607,00 zł i ostatecznie na rok 2017 przyznano **9 617 241,00 zł**.

Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą Nr 7/276/17 z dnia 22 lutego 2017 roku dokonał podziału limitu środków przyznanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (uchwały zmieniające podział środków PFRON: Nr 31/1406/17 z dnia 2 sierpnia 2017 roku, Nr 38/1699/17 z dnia 27 września 2017 roku), tj.:

- 1) dofinansowanie robót budowlanych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r.
– Prawo budowlane (Dz. U. z 2017 r. poz. 1332, z późn. zm.) dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów – **2 804 994,00 zł**;
- 2) dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej – **6 472 247,00 zł**;
- 3) zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zlecanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym – **340 000,00 zł**.

Wykres nr 1: Podział limitu środków PFRON

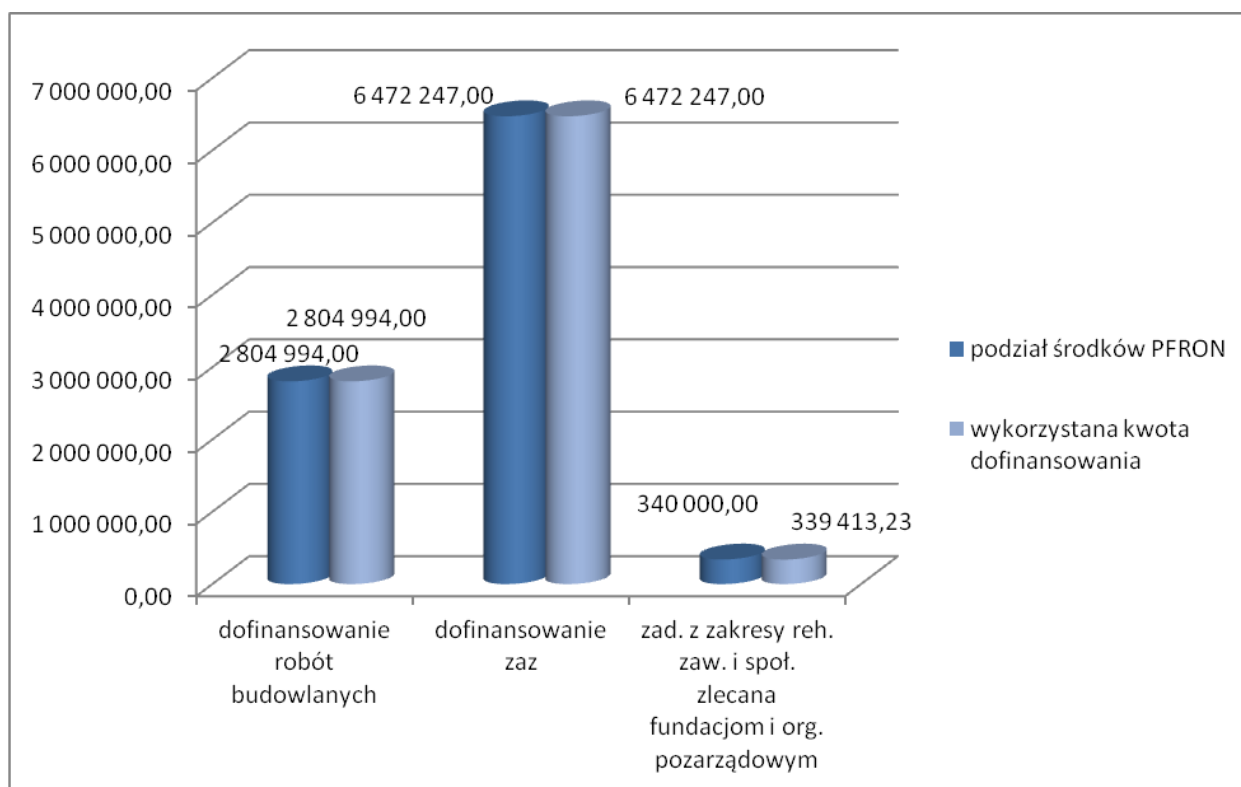
Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Na dzień 31 grudnia 2017 r. wykonanie planu finansowego środków PFRON zarówno po stronie dochodów, jak i wydatków zostało zrealizowane na poziomie 99,99%. Zwrotu niewykorzystanych środków dokonały organizacje pozarządowe, które otrzymały dofinansowanie do zadań w ramach ogłoszonego konkursu ofert nr 15/2017.

Środki zwróciły: Fundacja Przyszań Nadziei z siedzibą w Bydgoszczy w dniu 27 grudnia 2017 r. w kwocie 15,00 zł, Polski Związek Głuchych Oddział Kujawsko-Pomorski z siedzibą w Bydgoszczy w dniu 22 grudnia 2017 r. w kwocie 571,77 zł. Z uwagi na zwrot dokonany pod koniec roku 2017 nie było możliwości wykorzystania tych środków na inne zadania. Niewykorzystane środki pod koniec roku kalendarzowego podlegają zwrotowi do PFRON.

Wykres nr 2: Wykonanie planu finansowego środków PFRON

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

2. Koszty obsługi zadań finansowanych ze środków PFRON

Zgodnie z art. 54 ustawy o rehabilitacji (...) oraz § 6 i § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 538, z późn. zm.), limit środków finansowych powiększany jest o faktycznie poniesione koszty obsługi zadań realizowanych przez samorząd, jednak nie więcej niż o 2,5% środków wykorzystanych na realizację zadań.

Z przyznanego limitu środków na obsługę zadań pokryte zostały koszty ujęte w **Tabeli nr 2**. Niewykorzystana kwota w wysokości 14,64 zł została przekazana do PFRON 9 stycznia 2018 r.

Tabela nr 2: Rozliczenie kosztów obsługi zadań PFRON w 2017 r.

Lp.	Paragraf	Nazwa zadania	Plan po zmianach na 2017	Środki wykorzystane	Niewykorzystane środki podlegające zwrotowi do PFRON
1	4010	Wynagrodzenie osobowe pracowników	181 402,00	181 389,68	12,32
2	4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	31 183,00	31 183,00	0,00
3	4120	Składki na Fundusz Pracy	4 444,00	4 444,00	0,00
4	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	7 718,00	7 717,05	0,95
5	4220	Zakup środków żywności	2 000,00	1 999,33	0,67
6	4270	Zakup usług remontowych	0,00	0,00	0,00
7	4300	Zakup usług pozostałych	4 726,00	4 725,50	0,50
8	4410	Podróże służbowe krajowe	625,00	624,82	0,18
9	4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	60,00	60,00	0,00
10	6060	Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	8 273,00	8 272,98	0,02
Razem:			240 431,00	240 416,36	14,64

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

3. Zadania finansowane ze środków budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Zgodnie z przyjętym budżetem Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rok 2017 zaplanowane zostały następujące zadania do realizacji przez Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych:

- 1) Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania Zakładów Aktywności Zawodowej – **444 000,00 zł** – zmniejszono do **149 373,00 zł**;
- 2) Granty - Wspieranie dostępu dzieci i młodzieży do wczesnej wielospecjalistycznej interwencji w niepełnosprawność – **100 000,00 zł**;
- 3) Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu oraz pomocy w realizacji zadań w zakresie

zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2011-2020 – **100 000,00 zł** – zwiększono do **185 990,00 zł**

– w tym zadaniu realizowane były przede wszystkim przedsięwzięcia dotyczące kształtowania pozytywnego wizerunku osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie;

W ciągu roku dokonano zmian w budżecie województwa, zmniejszając docelowo środki finansowe w łącznej wysokości 294 627,00 zł na zadaniu dotyczącym dofinansowania kosztów tworzenia i działania Zakładów Aktywności Zawodowej, a zwiększając finanse na realizację zadania „Wojewódzki program (...)”. Ostateczne kwoty po zmianach wynosiły:

Ad.1) **149 373,00 zł** – zadanie zostało wydatkowane w 100%;

Ad. 2) **bez zmian** – zadanie zostało wydatkowane w 99,82%, czyli wydano **99 820,00 zł**;

Ad. 3) **185 990,00** – zadanie zostało wydatkowane w 99,99%, czyli wydano **185 989,60 zł**

Łącznie z budżetu województwa przyznano kwotę **2 184 048,00 zł**, a wydatkowano **435 182,60 zł**. W planie finansowym zadań budżetowych na 2017 r. w pozycji „Zwrot dotacji PFRON” ujęto kwotę w wys. 1 748 685,00 zł, związaną ze zwrotem dotacji ze środków PFRON w wys. 1.000.000,00 zł wypłaconej Fundacji „WIATRAK” z siedzibą w Bydgoszczy, w ramach umowy Nr SPN.II.3020-UDOT/391/2009 z dnia 14 maja 2009 r., na dofinansowanie robót budowlanych (...) wraz z odsetkami w wysokości jak dla zaległości podatkowych, na podstawie decyzji Prezesa Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z dnia 17 lutego 2014 r., znak WF/125w/2014, Sygn. sprawy: WF-PA-9/2013. Ze względu na trwające postępowanie w sprawie, a w szczególności złożenie przez województwo odwołania od decyzji Prezesa Zarządu PFRON z dnia 15 grudnia 2017 r., znak DF/WRO/545/2017/w, Sygn. sprawy: DF.WRO.3140.3.2017, doręczonej dnia 28 grudnia 2017 r., dotyczącej odmowy umorzenia przywołanej do zwrotu należności, zaplanowane w pozycji „Zwrot dotacji PFRON” środki finansowe nie zostały wykorzystane i zostały ujęte w zadaniach budżetowych na rok 2018.

Tabela nr 3: Zestawienie przyznanych środków PFRON i budżetu województwa na zadania

L.p.	Rodzaj zadania	Środki PFRON (zł)	Środki z budżetu województwa (zł)	SUMA
1.	Dofinansowanie robót budowlanych (...)	2 804 994,00	0,00	2 804 994,00
2.	Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania Zakładów Aktywności Zawodowej	6 472 247,00	149 373,00	6 621 620,00
3.	Zadania zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym	340 000,00	100 000,00	440 000,00
4.	Obsługa zadań PFRON (2,5% od limitu)	0,00	241 431,00	241 431,00
5.	Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych	0,00	185 990,00	185 990,00
6.	Zwrot dotacji PFRON	0,00	1 748 685,00	1 748 685,00
SUMA:		9 617 241,00	2 425 479,00	12 042 720,00

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Szczegółowe opisy realizacji zadań, finansowanych zarówno ze środków PFRON jak i środków z budżetu województwa, zostały ujęte w poszczególnych celach szczegółowych i działaniach.

REALIZACJA SZCZEGÓŁOWYCH CELÓW PROGRAMU

CEL 1 Budowanie pozytywnych postaw społecznych w stosunku do osób niepełnosprawnych oraz pogłębianie wiedzy na temat ich potrzeb

DZIAŁANIE 1.1. Gromadzenie i analiza danych na temat potrzeb osób niepełnosprawnych

W I kwartale 2017 r. Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych wystąpił z prośbą o przekazanie danych z realizowanych zadań w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Pismo adresowane było do wszystkich powiatów województwa kujawsko-pomorskiego, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Wojewódzkiego Urzędu Pracy Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej. Na podstawie otrzymanych danych przygotowano sprawozdanie na potrzeby Regionalnego Programu na Rzecz Zatrudniania, które zostało przekazane do Wojewódzkiego Urzędu Pracy. Zebrane dane zostały ujęte także w informacji zbiorczej na temat działań podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych w województwie kujawsko-pomorskim w 2017 r.

W 2017 r. Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych opracował łącznie **18 sprawozdań**, w tym:

- rzeczowo-finansowe z wykorzystania środków PFRON przez samorząd województwa,
- z wykonania budżetu za rok 2017,
- z przebiegu wykonania planu finansowego zadań budżetowych za I półrocze,
- z pomocy publicznej i informacji o nieudzieleniu takiej pomocy,
- z realizacji programu współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- z realizacji RPDZ do WUP,
- z realizacji programu wojewódzkiego, pn. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku”, które następnie jest przesyłane do Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych,
- z realizacji uchwał Zarządu oraz Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego,

- na temat działań podjętych na rzecz realizacji Strategii rozwoju województwa (SRW) kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+,
- z procedur związanych z zarządzaniem ryzykiem (na podstawie zarządzenia Marszałka Nr 7/2017 z dnia 14 marca 2017 roku),
- roczne sprawozdanie z kontroli w zakresie zadań samorządu województwa realizowanych na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511),
- dot. monitorowania stanu wdrażania programów wojewódzkich,
- z wykorzystania dotacji celowych z budżetu,
- z przyjmowania skarg i wniosków,
- o udzielonych zamówieniach publicznych,
- o zrealizowanych lub podjętych zadaniach z zakresu zdrowia publicznego,
- z realizacji działań określonych w Strategii Polityki Społecznej WK-P do roku 2020,
- z bieżących informacji realizowanych zadań dla Radnych WK-P.

Przygotowano również **14 opinii** dotyczących przedsięwzięć podejmowanych przez organizacje pozarządowe pod kątem objęcia ich honorowym patronatem Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

W 2017 r. opiniowano także akty prawne, m.in.: Standardy dostępności dla osób z niepełnosprawnościami dla Funduszy Europejskich 2014-2020; Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

DZIAŁANIE 1.2 Prowadzenie kampanii informacyjnych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i przeciwdziałaniu ich dyskryminacji

Województwo Kujawsko-Pomorskie organizuje kampanie informacyjne na rzecz integracji osób niepełnosprawnych w celu niwelowania negatywnych postaw wobec osób niepełnosprawnych, promowania ich wizerunku jako pełnoprawnych obywateli a także włączania osób z niepełnosprawnością do aktywnego życia społecznego.

Ze **środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych** dofinansowano **1** kampanię informacyjną, którą zrealizowano w ramach otwartego konkursu ofert nr 15/2017.

Podobnie jak w roku 2016 r. kampania pod nazwą „**Rok kolorowej skarpetki**” zrealizowana została poprzez Fundację Profesora Ciekawskiego w trzech obszarach, pierwszy to – kampania społeczna w mediach regionalnych (1-30 marca), drugi to III Zlot Rodzin Dzieci

z Zespołem Downa (ZD) w dniu 18 marca, trzeci kampania edukacyjna w szkołach i przedszkolach województwa kujawsko-pomorskiego (19 marca).

Celem zadania w odniesieniu do dzieci z Zespołem Downa był wzrost zarówno świadomości i wiedzy na temat ich potrzeb czy możliwości, jak i poziomu integracji rodzin osób niepełnosprawnych biorących udział w III Zlocie Rodzin Dzieci z Zespołem Downa. Ponadto wskutek realizacji projektu miała nastąpić stymulacja rozwoju psychoruchowego dzieci z ww. niepełnosprawnością. Z kolei celem zadania w odniesieniu do środowiska osób z Zespołem Downa, był m.in. wzrost liczby placówek edukacyjnych obchodzących dzień 21 marca jako święto osób z ZD oraz rozpowszechnienie się dobrej praktyki Dnia Kolorowej Skarpetki na rzecz osób z ZD. Wszystkie ww. cele, zgodnie ze sprawozdaniem z wykonania zadania, zostały w pełni zrealizowane.

W ramach kampanii „Dzień Kolorowej Skarpetki” 259 osób udział wzięło w III Zlocie Rodzin Dzieci z Zespołem Downa, w tym 133 dzieci i młodzież niepełnosprawna w wieku szkolnym z terenów województwa kujawsko-pomorskiego; 118 osób uczestniczyło w spotkaniach integracyjnych dla całych rodzin; pakiet informacyjny na temat kampanii (plakat, ulotka, materiały dla nauczycieli) wysłano do 696 szkół i 99 placówek wychowania przedszkolnego, natomiast same plakaty i ulotki promujące Dzień Kolorowej Skarpetki były dystrybuowane do mieszkańców regionu poprzez kampanię skierowaną do odwiedzających Centrum Zabaw Rodzinnych Family Park z wykorzystaniem kanałów dystrybucji, tj. fanpage Family Park (1900 odbiorców), strony www.familypark.pl (4922 użytkowników), portalu mamywsieci.pl (40 000 użytkowników), strony <http://www.radiopik.pl> (audycja radiowa), strony <http://bydgoszcz.eska.pl/>, informacji w wiadomościach TVP Bydgoszcz (materiał w głównym wydaniu wiadomości); ponadto wyemitowano spoty w stacjach radiowych – Radio PIK (32) i Radio Eska (24).

Tabela nr 4: Zestawienie kampanii – Prowadzenie kampanii informacyjnych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i przeciwdziałaniu ich dyskryminacji

Lp.	Nr umowy	Podmiot	Nazwa zadania	Termin realizacji	Wartość dotacji PFRON (w zł)	Wartość dotacji Budżet woj. (w zł)
1	SE-II.614.5.6.616.17.2017	Fundacja Profesora Ciekawskiego	„Rok kolorowej skarpetki”	01.02.2017-31.07.2017	5 000,00	0,00

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

W 2017 r. podczas organizowanych spotkań i konferencji promowano przygotowane moduły w ramach kampanii społeczno-informacyjnej pn. „Rodzicielstwo bez barier”. Przykładem takim jest corocznie organizowana konferencja przez Państwową Inspekcję Pracy w Bydgoszczy pt. „Osoba niepełnosprawna w zatrudnieniu”, podczas której uczestnicy mogli oglądać przygotowaną wystawę plansz rodzin.

DZIAŁANIE 1.3 Opracowanie lub wydanie publikacji, wydawnictw ciągłych oraz wydawnictw zwartych dotyczących problematyki osób niepełnosprawnych, stanowiących zamkniętą całość, w tym na nośnikach elektromagnetycznych i elektronicznych

W 2017 r. Samorząd Województwa w ramach otwartego konkursu ofert nr 15/2017 ogłosił możliwość zgłaszania ofert na zadanie związane z opracowaniem lub wydaniem publikacji, wydawnictw ciągłych oraz wydawnictw zwartych dotyczących problematyki osób niepełnosprawnych, stanowiących zamkniętą całość, w tym na nośnikach elektromagnetycznych i elektronicznych. Na ww. zadanie wpłynęła jedna oferta Oddziału Toruńskiego Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Osób Jąkających się pod nazwą „**Jak poradzić sobie z jąkaniem**” dotycząca opracowania i wydania publikacji pod tytułem "Zacięcie do zacięcia. Jąkanie to zadanie" - autorstwa prezes Oddziału Renaty Margalskiej. Celem głównym projektu było szerzenie informacji na temat jąkania w zakresie możliwości terapeutycznych oraz metod leczenia na podstawie grup samopomocowych tudzież innych grup i organizacji społecznych zajmujących się tematyką szeroko pojętej komunikacji. Na uwagę zasługuje fakt, iż wydano zarówno wersję papierową, jak i wersję elektroniczną tegoż wydawnictwa, którą zamieszczono m.in. na stronie internetowej Oddziału www.jakanietorun.pl, portalu społecznościowym Facebook – profilu Klub J Toruń, a także przesłano do Wydziału Integracji Osób Niepełnosprawnych, w celu upublicznienia w zakładce – www.niepełnosprawni.pl. Publikacja może stać się inspiracją do pracy z osobami jąkającymi się. Zawarte bowiem w książce opisy doświadczeń osoby jąkającej się dotyczące upłynniania mowy, ale i życia z jąkaniem są bezcennym i nieocenionym wkładem w szerzenie wiedzy na temat radzenia sobie z tego typu zaburzeniem.

DZIAŁANIE 1.4 Wspieranie organizacji pozarządowych w zakresie prawidłowego przygotowania projektów dotyczących zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej w ramach otwartych konkursów ofert

W 2017 r. organizacje pozarządowe miały możliwość skorzystania z usług dotyczących wspierania organizacji zarówno w zakresie finansowym jak i niefinansowym. W ramach pomocy niefinansowej w Wydziale Integracji Osób Niepełnosprawnych prowadzono szeroko rozumiany mentoring w zakresie pomocy merytorycznej dotyczącej rehabilitacji zawodowej, społecznej i leczniczej osób z niepełnosprawnościami. Pracownicy udzielali porad osobiście, telefonicznie oraz pocztą tradycyjną i elektroniczną w zakresie przygotowania ofert, rozliczania projektów związanych z realizacją zadań publicznych, doradztwa z zakresu prawa i rachunkowości niezbędnych do realizacji umów, przygotowania korekt harmonogramu rzeczowego oraz finansowego zadań oraz przygotowywania wszelkich niezbędnych dokumentów.

W priorytety i cele programu wojewódzkiego pt. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 r.” wpisuje się roczny oraz wieloletni „Program współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2017”, którego założenia były realizowane m.in. w oparciu o art. 35 ust. 1 pkt. 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511).

W zakresie finansowym, w roku 2017, Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego zlecił realizację zadań związanych z rehabilitacją zawodową i społeczną organizacją pozarządowym w trybie pozakonkursowym oraz w ramach dwóch konkursów ofert. Konkurs nr **15/2017** finansowany był ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będących w dyspozycji Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a konkurs nr **17/2017** finansowany był ze środków budżetu województwa.

Zadania zlecane finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Zakres 10 zadań z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1945) był realizowany w ramach otwartego konkursu ofert nr **15/2017** i został określony w regulaminie konkursu przyjętym uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego Nr 48/1891/16

z dnia 7 grudnia 2016 r. w sprawie ogłoszenia otwartych konkursów ofert na wykonywanie zadań publicznych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w latach 2017-2019 przez organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego.

Na ten cel Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2017 r. przeznaczył **środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych** w wysokości **340 000,00 zł**, w tym tryb konkursowy w wysokości **274 228,05 zł** i tryb pozakonkursowy w wysokości **65 771,95 zł**. Więcej informacji o trybie pozakonkursowym można znaleźć w działaniu 1.5 *Zlecanie fundacjom i organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej z pominięciem otwartego konkursu ofert*.

Rozstrzygnięcie otwartego konkursu ofert nr 15/2017 na wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2017 r. ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych przyjęto uchwałą Nr 7/277/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 lutego 2017 r., zmienioną: Nr 35/1600/17 z dnia 6 września 2017 r. oraz Nr 45/2056/17 z dnia 8 listopada 2017 r.

Łącznie w konkursie ofert **15/2017 zostało złożonych 47 ofert, z których 38 spełniło** wymagania formalne i merytoryczne otrzymując dofinansowanie. **4 oferentów** zrezygnowało z realizacji zadań dofinansowanych ze środków PFRON jeszcze przed podpisaniem umów dotacyjnych, tj. Polskie Towarzystwo Walki z Mukowiscydozą z siedzibą w Rabce Zdroju (6 000,00 zł), Liga Kobiet Polskich Kujawsko-Pomorski Oddział Wojewódzki z siedzibą w Bydgoszczy (3 400,00 zł), Caritas Diecezji Bydgoskiej z siedzibą w Bydgoszczy (10 000,00 zł), „DAJ SZANSE” Fundacja na Rzecz Rozwoju Dzieci Niepełnosprawnych z siedzibą w Toruniu (6 000,00 zł).

Zadania dofinansowane ze środków PFRON realizowane były ostatecznie przez **34 organizacje pozarządowe**. Szczegółowe informacje zostały ujęte w **tabeli nr 5**.

Tabela nr 5: Podział na podmioty składające wnioski w otwartym konkursie ofert nr 15/2017 „Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych” oraz w trybie pozakonkursowym

Numer i nazwa otwartego konkursu ofert	Zlecanie zadań NGO's w trybie konkursowym nr 15/2017 oraz trybie pozakonkursowym		
X	Organizacje pozarządowe	Podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pkt. 1 ustawy o dz. poź. publ. i o wolontariacie oraz pozostałe jednostki niezaliczone do sektora finansów publ.	Łącznie wszystkie podmioty

Liczba złożonych projektów	54	1	55
Liczba projektów wybranych do realizacji	44	1	45
Liczba podmiotów, które zrealizowały projekty	42	0	42
Wysokość przyznanych środków (w zł)	340 000,00	0,00	340 000,00
Wysokość wykorzystanych środków (w zł)	339 413,23	0,00	339 413,23
Wysokość wkładu finansowego wniesionego przez projektodawców (w zł)	128 829,86	0,00	128 829,86
Wysokość wkładu osobowego wniesionego przez projektodawców (w zł)	37 408,70	0,00	37 408,70

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

W efekcie konkursu zrealizowano **34 projekty** na realizację **10** rodzajów zadań związanych z rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych, w tym:

1. w zakresie organizowania i prowadzenia zintegrowanych działań na rzecz włączania osób niepełnosprawnych w rynek pracy – 1 projekt;
2. w zakresie promowania aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego – 1 projekt;
3. w zakresie prowadzenia kampanii informacyjnych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i przeciwdziałaniu ich dyskryminacji – 1 projekt;
4. w zakresie opracowywania lub wydawania publikacji, wydawnictw ciągłych oraz wydawnictw zwartych, stanowiących zamkniętą całość – 1 projekt;
5. w zakresie organizowania i prowadzenia szkoleń, kursów, warsztatów dla członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy bezpośrednio zaangażowanych w proces rehabilitacji zawodowej lub społecznej osób niepełnosprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących procesu integracji osób niepełnosprawnych w najbliższym środowisku i społeczności lokalnej, zwiększanie ich aktywności życiowej i zaradności osobistej oraz niezależności ekonomicznej, podnoszenia umiejętności pracy

- z osobami niepełnosprawnymi, w tym sprawowania nad nimi opieki i udzielania pomocy w procesie rehabilitacji – 1 projekt;
6. w zakresie organizowania i prowadzenia szkoleń, kursów, warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej dla osób niepełnosprawnych - aktywizujących zawodowo i społecznie te osoby – 2 projekty;
  7. w zakresie świadczenia usług wspierających, które mają na celu umożliwienie lub wspomaganie niezależnego życia osób niepełnosprawnych – 2 projekty;
  8. w zakresie prowadzenia poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielania informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych – 4 projekty;
  9. w zakresie prowadzenia grupowych i indywidualnych zajęć usprawniających mających na celu nabywanie, rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz rozwijania umiejętności sprawnego komunikowania się z otoczeniem osób z uszkodzeniami słuchu, mowy, autyzmem i z niepełnosprawnością intelektualną usprawniających wspierających funkcjonowanie osób z autyzmem i z niepełnosprawnością intelektualną w różnych rolach społecznych i w różnych środowiskach – 8 projektów;
  10. w zakresie organizowania lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych wspierających i aktywność w tych dziedzinach – 13 projektów.

Ogółem przekazano organizacjom kwotę w wysokości **274 228,05 zł**, wydatkowano – **273 641,28 zł**, natomiast niewykorzystana kwota została zwrócona w wysokości **586,77 zł** przez następujące podmioty dotowane: Fundację Szansa dla Niewidomych z siedzibą w Warszawie, Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych z siedzibą w Solcu Kujawskim, Oddział Kujawsko-Pomorski Polskiego Związku Niewidomych z siedzibą w Bydgoszczy oraz Fundację Przystań Nadziei z siedzibą w Bydgoszczy.

Z dofinansowania skorzystało łącznie **2 915** osób, w tym: **2 295** osób niepełnosprawnych, a wśród nich **1 269** dorosłych, **901** dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz **620** osób pełnosprawnych (rodziców, opiekunów, wolontariuszy).

Zadania zlecane finansowane ze środków budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2018 r. poz. 450) Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego ogłosił otwarty konkurs ofert nr **17/2017** na wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa w 2017 roku w zakresie działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, pod nazwą „Wspieranie dostępu dzieci do wczesnej wielospecjalistycznej interwencji w niepełnosprawność”. Koszt realizacji tych zadań sfinansowano z budżetu Województwa w 2017 roku w wysokości **99 820,00 zł**. Niewykorzystaną kwotę dotacji w wysokości 180,00 zł zwróciła przelewem w dniu 11 grudnia 2017 r. jedna organizacja, tj. Stowarzyszenie Oświatowe na Rzecz Dzieci i Młodzieży "Równe Szanse" z siedzibą w Redeczu Krukowym. Z dofinansowania w ramach otwartego konkursu ofert nr 17/2017 skorzystało **łącznie 161 dzieci niepełnosprawnych lub zagrożonych niepełnosprawnością, ponadto wsparciem objęto 85 rodziców tych dzieci**. Więcej informacji na temat realizacji powyższego konkursu znajduje się w opisie celu 6, działanie 6.3 strona 92.

DZIAŁANIE 1.5 Zlecenie fundacjom i organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej z pominięciem otwartego konkursu ofert

Na realizację zadań, w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert, tzw. trybie uproszczonym, zgodnie z art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2018 r. poz. 450), na rzecz osób z niepełnosprawnością, zamieszkałych na terenach województwa kujawsko-pomorskiego, objętych w 2017 r. sierpniową katastrofą naturalną, tj. **powiatu bydgoskiego, nakielskiego, sępoleńskiego, tucholskiego i żnińskiego**, Departament Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia – Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych przeznaczył kwotę **54 150,00 zł** ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. **5** uprawnionych **organizacji** złożyło **6 ofert** na ww. kwotę. Wszystkie oferty spełniły wymogi formalno-merytoryczne ogłoszenia o trybie pozakonkursowym, uzyskując dofinansowanie w kwocie wnioskowanej. Beneficjentami owych projektów było **55** dorosłych osób niepełnosprawnych oraz **14** ich opiekunów, zamieszkałych na terenach powiatu nakielskiego, sępoleńskiego, tucholskiego i żnińskiego. Cel tego rodzaju zadań, realizowanych w miesiącach listopad – grudzień 2017 r., stanowiła

pomoc osobom z niepełnosprawnością, zamieszkałych na terenach naszego regionu objętych sierpniową katastrofą naturalną, poprzez pobyt rehabilitacyjno-psychologiczny w miejscowości uzdrowskiej Ciechocinek. Formy terapii: ćwiczenia na basenie solankowym; zajęcia w strefie basenowej z saunami; ćwiczenia zespołowe; mechanoterapia; spotkania z psychologiem; całodobowa opieka lekarsko-pielęgniarska; warsztaty plastyczne i rękodzieła artystycznego; przejażdżka tramwajem konnym; spacer z przewodnikiem po mieście; wyjście do kina i muzeum; ognisko integracyjne. Zadanie miało na celu wsparcie psychologiczne osób z niepełnosprawnością, pozwalające na przezwyciężenie kryzysu psychicznego spowodowanego. Nawałnica spowodowała skutki nie tylko materialne, ale także psychiczne. Osoby niepełnosprawne, poprzez ograniczenia wynikające ze złego stanu zdrowia są dotykane w takich sytuacjach w szczególny sposób. Wyjazd do Ciechocinka i możliwość skorzystania z zabiegów oraz wsparcia psychologicznego, pozwoliło na oderwanie się od dnia codziennego, naznaczonego ciągle skutkami działania żywiołu. Z kolei rezultatem ww. projektów dofinansowanych w trybie pozakonkursowym, zgodnie ze sprawozdawczością, było m.in. zminimalizowanie traumy osób z niepełnosprawnością, spowodowanej skutkami sierpniowej katastrofy naturalnej (poprawa kondycji psychofizycznej); zwiększenie aktywności życiowej osób z niepełnosprawnością; integracja osób z niepełnosprawnością; brak poczucia wykluczenia społecznego; wzmocnienie potencjału oferenta, a w konsekwencji wzrost liczby członków danej organizacji.

Na realizację dodatkowych zadań, w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert, tzw. trybie uproszczonym, zgodnie z art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego (...), na rzecz osób z niepełnosprawnością, Departament Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia – Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych przeznaczył kwotę **11 621,95 zł** ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. **1** uprawniona **organizacja** złożyła **2 oferty** na ww. kwotę. Oferty te spełniły wymogi formalno-merytoryczne ogłoszenia o trybie pozakonkursowym, uzyskując dofinansowanie w kwocie wnioskowanej. Beneficjentami owych zdań było **30** dzieci niepełnosprawnych, **20** ich opiekunów, **45** wolontariuszy i **1** koordynator – mieszkańcy miasta Torunia, powiatu toruńskiego i sąsiednich powiatów. W efekcie naboru ofert w trybie uproszczonym, zrealizowano **8 projektów** na łączną kwotę **65 771,95 zł** na realizację **3** rodzajów zadań związanych z rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych, w tym:

- ✓ **6** zadań w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek (pobyt rehabilitacyjno-psychologiczny w Ciechocinku, obejmujący przede wszystkim całodobową opiekę lekarsko-pielęgniarską, ćwiczenia na

basenie solankowym, ćwiczenia zespołowe, mechanoterapię, spacer z przewodnikiem na terenie ww. miejscowości uzdrowskiej);

- ✓ **1** zadanie w zakresie organizowania i prowadzenia szkoleń, kursów i warsztatów dla członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy (konferencja – szkolenie dla wolontariuszy);
- ✓ **1** zadanie w zakresie organizowania lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych (spotkanie wigilijne dla podopiecznych Hospicjum Domowego dla Dzieci i Młodzieży Nadzieja w Toruniu).

Tabela nr 6: Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej w ramach otwartych konkursów ofert i trybu pozakonkursowego

L.p.	Numer i nazwa konkursu	Ilość złożonych projektów	Ilość zrealizowanych projektów	Liczba niepełnosprawnych beneficjentów projektów	Wysokość przyznanych środków zł
1	Konkurs ofert nr 15/2017 pn. „Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych” (środki PFRON) Rozdział: 85324	47	34	2 295	274 228,05
2	Tryb pozakonkursowy pn. „Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych” (środki PFRON) Rozdział: 85324	8	8	85	65 771,95
2	Konkurs ofert nr 17/2017 pn. „Wspieranie dostępu dzieci i młodzieży do wczesnej wielospecjalistycznej interwencji w niepełnosprawność” (środki budżetu Województwa) Rozdział: 85395	17	14	161	100 000,00
Łącznie		72	56	2 541	440 000,00

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

DZIAŁANIE 1.6. Promowanie aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego

Zadania finansowane ze środków PFRON

W 2017 r. Samorząd Województwa ogłosił w ramach otwartego konkursu ofert nr 15/2017 konkurs na zadanie promowanie aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego. Na ww. zadanie **wpłynęła jedna oferta** Stowarzyszenia "VISUS SUPREMUS" przy Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1 w Bydgoszczy pod nazwą „Różni, ale Razem”, dotycząca wspierania aktywności społecznej osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego poprzez zorganizowanie oraz przeprowadzenie „metodą projektu” przez wytypowaną i przeszkoloną w zakresie wolontariatu grupę 20 uczniów szkół ponadgimnazjalnych – zajęć kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży głównie z dysfunkcją wzroku, mianowicie: Pikniku Integracyjnego z okazji Międzynarodowego Dnia Dziecka „Różni, ale Razem” dla 200 osób; cyklu 10 zajęć sportowych i Turnieju na kręgielni dla 21 osób; biwaku o charakterze rekreacyjno- turystycznym w Nogawicy k/Gostycyna dla 16 osób; kampanii społecznej „Ja nie widzę Ciebie, Ty zobacz mnie” z okazji Międzynarodowego Dnia Białej Laski, skierowanej do uczniów szkół masowych (udział 133 osób potwierdzony wydaniem certyfikatu), placówek z regionu Polski (udział ponad 26 tys. osób, na podstawie nadesłanych sprawozdań z uczestnictwa w akcji); udziału – w życiu kulturalnych miasta (3 wyjścia dla 38 osób) tudzież w meczach koszykówki Artego Bydgoszcz i siatkówki Klubu Sportowego Pałac Bydgoszcz (wejścia bezpłatne).

Zadania finansowane ze środków budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego

W ramach tego zadania prowadzone były działania służące promowaniu osób z niepełnosprawnością jako osób aktywnych zarówno w życiu społecznym, jak i zawodowym. Realizacja zadania bezpośrednio przyczyniła się do przełamywania barier społecznych, mentalnych i stereotypów dotyczących osób niepełnosprawnych. Samorząd Województwa przekazał na ich realizację ze środków budżetu województwa kwotę **w wysokości 185 990,00zł**, wydatkowano **185 989,60 zł**.

Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych w Departamencie Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia już po raz siódmy realizował projekt pn. „**Majówka z kulturą i sztuką**”. Projekt wiąże się z obchodzonym corocznie 5 maja Europejskim Dniem Walki z Dyskryminacją Osób Niepełnosprawnych, który w Polsce jest również Dniem Godności Osoby Niepełnosprawnych Intelakualnie. W tym dniu wyrażany jest sprzeciw wobec dyskryminacji osób z niepełnosprawnością w pracy,

w społeczeństwie, w urzędach i instytucjach państwowych oraz w życiu codziennym. Projekt został zrealizowany w oparciu o postanowienia **Konwencji ONZ** o prawach osób niepełnosprawnych w zakresie m.in. dostępności i uczestnictwa w życiu kulturalnym, rekreacji itp., gwarantujących możliwość dostępu do usług w tym zakresie.

W projekcie wzięły udział **32 placówki** kulturalne z województwa kujawsko-pomorskiego, które przygotowały dla osób z niepełnosprawnością wiele atrakcji. W ramach tegorocznej edycji z oferty tych instytucji skorzystało przeszło 26 tysięcy osób.

W trakcie trwania „Majówki z kulturą i sztuką” można było zobaczyć wiele ciekawych wystaw malarskich, fotograficznych, obejrzeć ciekawe filmy, uczestniczyć w koncertach zarówno w filharmonii jak i w plenerze. Projekt ten stwarzał też okazję do zobaczenia tych instytucji od zupełnie innej strony, niedostępnej na co dzień, pozwolił na bliższe spotkania z kulturą, szczególnie dla osób, których codzienne zmagania spychają ją na plan dalszy.

Odbiór tego wydarzenia jak co roku spotkał się z dużym zainteresowaniem i zadowoleniem uczestników zarówno sprawnych jak i (nie)pełnosprawnych, którzy wypowiadali się bardzo pozytywnie o tej inicjatywie i zapewniali o chęci uczestnictwa w kolejnych edycjach tego przedsięwzięcia.

Głównym celem realizacji projektu było umożliwienie osobom niepełnosprawnym **bezpłatnego** dostępu do oferty kulturalnej instytucji działających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, jak również promowanie tychże instytucji jako wolne od barier architektonicznych, czyli posiadających dostosowania dla osób z niepełnosprawnością. W ramach zadania ze środków budżetu województwa wydano **532,60 zł**.

Kolejnym przedsięwzięciem realizowanym przez Wydział była wystawa rękodzieła artystycznego osób niepełnosprawnych pn. „**My też potrafimy**”. Autorami własnoręcznie wykonanych prac byli uczestnicy z niepełnosprawnością **85 placówek**, blisko **360 rękodzielników** działających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego m. in. warsztatów terapii zajęciowej, mieszkańców domów pomocy społecznej, pracowników zakładów aktywności zawodowej oraz uczniów szkół specjalnych. Jednostki te prowadzone są głównie przez organizacje pozarządowe. Wystawa promująca aktywność osób niepełnosprawnych, która była otwarta dla wszystkich zainteresowanych, odbyła się w Urzędzie Marszałkowskim w dniach 3 kwietnia 2017 r. i 5 grudnia 2017 r. Prezentowana przez wystawców twórczość, stwarza osobom z niepełnosprawnością możliwość rozwijania ich pasji i pozwala na wychodzenie poza utarte schematy i własne ograniczenia. Prace uczestników wystawy cieszą się zawsze dużym zainteresowaniem, ze względu na niepowtarzalność i serce, które widoczne jest w ich pracach. Uzewnętrznia się w nich bowiem

inne spojrzenie na otaczający nas świat, oryginalny sposób dobierania kolorów i ich wyjątkowość. Kiermasz był okazją do zakupu sztuki użytkowej tj. świeczników, poduszek, figurek ceramicznych i drewnianych, stroików świątecznych, pierników, biżuterii, ozdób świątecznych, haftowanych obrusów i wielu innych własnoręcznie wykonanych prac. Wystawy wpisują się w cele wojewódzkiego programu pn. „Równe Szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku” m.in. budowanie pozytywnych postaw społecznych w stosunku do osób niepełnosprawnych oraz pogłębianie wiedzy na temat ich potrzeb i promowanie aktywności osób z niepełnosprawnością w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego. W ramach zadania ze środków budżetu województwa wydano **17 661,74 zł**.

W ramach wystawy bożonarodzeniowej w budynku Urzędu Marszałkowskiego przy Placu Teatralnym odbyła się uroczystość wręczenia nagród laureatom eliminacji regionalnego 17. Ogólnopolskiego Festiwalu Twórczości Teatralno-Muzycznej Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie „Albertiana 2017”. Zaprezentowano spektakl teatralny „Jest ok.!” przygotowany przez nagrodzony w konkursie Teatr „Wyspa”, działający przy Fundacji „Wiatrak” oraz wysłuchaliśmy utworu pt. „Zabiorę Cię właśnie tam...” wykonanego przez Łukasza Beigera zdobywcę I miejsca wśród solistów, uczestnika WTZ w Brodnicy działającego przy Towarzystwie Rodziców Dzieci Specjalnej Troski.

W związku z organizowanym corocznie Ogólnopolskim Festiwalem Twórczości Teatralno-Muzycznej Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie „Albertiana” zostały ufundowane przez Urząd Marszałkowski w Toruniu nagrody konkursowe dla laureatów reprezentujących województwo kujawsko-pomorskiego.

Jury II etapu eliminacji regionalnych Region I XVII Ogólnopolskiego Festiwalu Twórczości Teatralno-Muzycznej Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie „Albertiana” w składzie: Barbara Rogalska, Dorota Nowak, Małgorzata Godek-Wójcik dnia 30.01.2017 r. w Teatrze Baj Pomorski w Toruniu wyłoniło następujących laureatów z naszego regionu:

1. Zespół teatralny Bratanki z WTZ „Bratanki” z Torunia z przedstawieniem „Szczęście”- **II miejsce** dla grup teatralnych;
2. Zespół teatralny Wyspa z Fundacji „Wiatrak” w Bydgoszczy z przedstawieniem „Jest OK.!”- **III miejsce** dla grup teatralnych;
3. Solista – Łukasz Bejger z WTZ w Brodnicy z piosenką „Zabiorę Cię właśnie tam” z repertuaru zespołu Kancelaria – **I miejsce** dla solistów.

Ufundowane przez Urząd zostały 3 nagrody o równowartości 1 000,00 zł brutto każda tj.

- dla solisty **Łukasza Bejgera** - telefon komórkowy Lenovo Moto G4;
- dla zespołu teatralnego **Bratanki** - T.mix PM800 Powered Mixer;
- dla zespołu teatralnego **Wyspa** – statyw American DJ LTS 6 statyw oświetleniowy z belką (2 szt.), reflektor B-stock Light 4 Me Magic Hexa Par64 Led 6 in 1 RGBWAUV(2 szt.), Kabel CABLE4me przewód mikrofonowy sygnałowy XLR/XLR 1- m (3 szt.).

Były to nagrody wybrane przez samych laureatów, które niewątpliwie przyczynią się do ich dalszego rozwoju artystycznego.

Rezultatem zadania jest radość, zadowolenie płynące z obcowania ze sztuką, zarówno przy realizacji przedstawień teatralnych, jak i podczas spektaklów, które poprzez dźwięk, obraz, ruch sceniczny oraz sam występ przed publicznością, mogą przyczynić się do wzmocnienia wiary w siebie i otwierania się tych osób na świat. W ramach zadania ze środków budżetu województwa wydano **2 725,00 zł**.

Ze względu na to, że niektóre organizacje pozarządowe z terenów objętych nawałnicą nie posiadały wystarczającego wkładu własnego na realizację zadania wystosowały do tut. Urzędu prośbę o wsparcie ich działań w postaci sfinansowania kosztów transportu, które stanowić miało wkład własny realizowanego zadania w trybie uproszczonym. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego sfinansował koszty transportu dla **2 organizacji**: Stowarzyszenia na rzecz Domu Pomocy Społecznej w Wysokiej „Przyjazna dłoń” oraz Stowarzyszenia Rodziców Dzieci Specjalnej Troski w Tucholi, w wysokości **2 400,00 zł**.

Tabela nr 7: Zadania, w których sfinansowano koszty transportu, jako wkład własny.

L.p.	Organizacja pozarządowa	Kwota wydatkowana ze środków budżetu województwa	Opis zadania
1	Stowarzyszenie na rzecz Domu Pomocy Społecznej w Wysokiej „Przyjazna dłoń” w Tucholi	1 200,00 zł	Pokrycie kosztów transportu z Tucholi do Ciechocinka i z powrotem, dla 11 osób niepełnosprawnych poszkodowanych w nawałnicy, które stanowiło wkład własny realizowanego zadania w trybie uproszczonym pn. „Wyjazd do Ciechocinka”.
2	Stowarzyszenie Rodziców Dzieci Specjalnej Troski w Tucholi	1 200,00 zł	Pokrycie kosztów transportu z Tucholi do Ciechocinka i z powrotem, dla 11 osób, w tym 8 osób niepełnosprawnych poszkodowanych w nawałnicy, które stanowiło wkład własny zadania realizowanego w trybie uproszczonym pn. „Na wypoczynek wyjeżdżamy uśmiechnięte buzie mamy”.
Razem		2 400,00 zł	

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

W roku 2017 zrealizowano cykl audycji telewizyjnych o tematyce społecznej pn. **„Czas na interwencję”**. Cały cykl programu składał się z sześciu odcinków, a trzy z nich poruszały tematy związane z niepełnosprawnością. Dnia 20.03.2017 r. odbyła się emisja odcinka pn. **„Rodzicielstwo bez barier”**. Podjęty temat miał przełamać obowiązujące stereotypy dotyczące rodzicielstwa i ukazać, że „dobry” rodzic nie jest nierozzerwalnie związany ze sprawnością. To coś znacznie więcej, to rodzaj postawy i decyzji danej osoby, a nie jej sprawność. Emisja drugiego odcinka miała miejsce 29.05.2017 r., a jego tematem było **„Wczesne wspomaganie dziecka z niepełnosprawnością”**. Celem tej audycji było podniesienie świadomości społecznej, dotyczącej terapii dzieci i młodzieży, zwalczanie stereotypów i uprzedzeń w stosunku do osób z niepełnosprawnością, poszerzanie wiedzy na temat potrzeb rodzin z niepełnosprawnością, a także nakierowanie uwagi na sprawy dostępności osób z niepełnosprawnością do wszystkich dziedzin życia społecznego. Ostatni trzeci odcinek emitowany był dnia 02.10.2017 r. i dotyczył tematu **„Czy rynek pracy jest otwarty dla osób niepełnosprawnych”**. Temat podjęty w audycji był okazją do odpowiedzi na szereg pytań dotyczących pracy osób z niepełnosprawnością min. powodów dla których niepełnosprawni podejmują pracę, a co jest powodem dla którego nie są nią wcale zainteresowani. Program ten był także okazją do pokazania możliwości uaktywniania osób niepełnosprawnych, na przykładzie Zakładu Aktywności Zawodowej w Drzonowie. Powtórki programu można obejrzeć na stronie internetowej telewizji TVP3 Bydgoszcz <http://bydgoszcz.tvp.pl/29329576/czas-na-interwencje> (z dn. 06.03.2018 r.).

Wszystkie trzy odcinki cieszyły się dużym zainteresowaniem i przyczyniły się niewątpliwie do innego, nowego spojrzenia na poruszane sprawy, a tym samym poszerzyły wiedzę z zakresu życia i funkcjonowania w społeczeństwie osób z niepełnosprawnością. W ramach zadania ze środków budżetu województwa wydano **30 000,00 zł**.

Dofinansowano również **wydarzenia świąteczne** organizowane przez Województwo Kujawsko-Pomorskie, dla mieszkańców Województwa, w tym rodzin z dziećmi oraz osób niepełnosprawnych ze środowisk wykluczonych. W ramach wydarzeń zorganizowane zostały m.in. spotkania wigilijno-opłatkowe, koncerty, kolacja dla osób bezdomnych, warsztaty piernikowe, pokazy filmów świątecznych. Wydarzenia promowały Województwo Kujawsko-Pomorskie. Dnia **20 grudnia 2017 r.** odbyło się **Spotkanie Wigilijne Marszałka z podopiecznymi Caritasu** diecezji bydgoskiej, toruńskiej i włocławskiej oraz toruńskimi franciszkanami z Podgórze, prowadzącymi noclegownie i jadłodajnie dla bezdomnych oraz działającymi na rzecz ograniczenia bezdomności. W uroczystej kolacji uczestniczyło ok. **150**

osób niepełnosprawnych. Była to okazja do podzielenia się opłatkiem z wszystkimi uczestnikami wigilii, a także do rozmów, na trudne społecznie tematy dotyczące bezdomności i wykluczenia społecznego szczególnie osób niepełnosprawnych naszego regionu.

Rezultat takich spotkań ma przede wszystkim wymiar symboliczny, pokazujący, że w swoich trudnościach osoby niepełnosprawne nie pozostają same, że są instytucje i osoby gotowe zawsze ich wspierać i przeciwdziałać ich wykluczeniu ze społeczeństwa.

Mają wiele wartości, które są niemierzalne, ale bez których nie można by mówić o postępie i rozwoju w wielu dziedzinach szeroko rozumianego życia społecznego. W ramach zadania ze środków budżetu województwa wydano **68 063,26 zł.**

Z budżetu województwa zostały sfinansowane **bilety do Opery „Nova”** w Bydgoszczy dla 20 osób (10 dzieci i 10 opiekunów) ze Stowarzyszenia Klubu Sportowego „BUSHI-DO” w Bydgoszczy. Bilety były nagrodą dla uczestników realizowanego projektu „Dziecięce Graffiti z Operą Nova” i zakupione zostały przez Urząd Marszałkowski na dwa wydarzenia: operę baśniową „Jaś i Małgosia” (5 dzieci + 5 opiekunów) i balet „Kopciuszek” (5 dzieci + 5 opiekunów). Uczestnictwo osób niepełnosprawnych wraz z ich opiekunami we wspomnianych wydarzeniach kulturalnych, poprzez obcowanie ze sztuką stworzyło możliwość budowania ich wrażliwości, pobudzania ich ekspresji artystycznej, a także dało szansę do wzmocnienia więzi rodzinnych.

Dzięki działaniom podejmowanym w ramach projektu „Dziecięce Graffiti z Operą Nova” osoby z niepełnosprawnością wyszły poza swoje ograniczenia i doświadczyły radości, zadowolenia płynącego z obcowania ze sztuką, zarówno przy tworzeniu swoich prac artystycznych wraz z opiekunami, jak i podczas spektaklów, które poprzez dźwięk, obraz i ruch sceniczny mogły przyczynić się do wzmocnienia zakładanych rezultatów. W ramach zadania ze środków budżetu województwa wydano **400,00 zł.**

Budowanie pozytywnych postaw społecznych w stosunku do osób niepełnosprawnych oraz pogłębianie wiedzy na temat ich potrzeb i promowanie aktywności osób z niepełnosprawnością w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego jest realizowane również poprzez **działania integrujące mieszkańców domów pomocy społecznej.**

Z budżetu województwa sfinansowanie zadań integrujących, polegających na współorganizacji Świąt Bożego Narodzenia otrzymali mieszkańcy domów pomocy społecznej w Kamieniu Krajeńskim, Grabiu, Chełmnie. W ramach zadania ze środków budżetu województwa wydano łącznie **39 232,00 zł.** Więcej informacji ujęto w **tabeli nr 8.**

Tabela nr 8: Działania zrealizowane przez domy pomocy społecznej sfinansowane ze środków budżetu województwa.

L.p.	Nazwa działania	Kwota wydatkowana ze
------	-----------------	----------------------

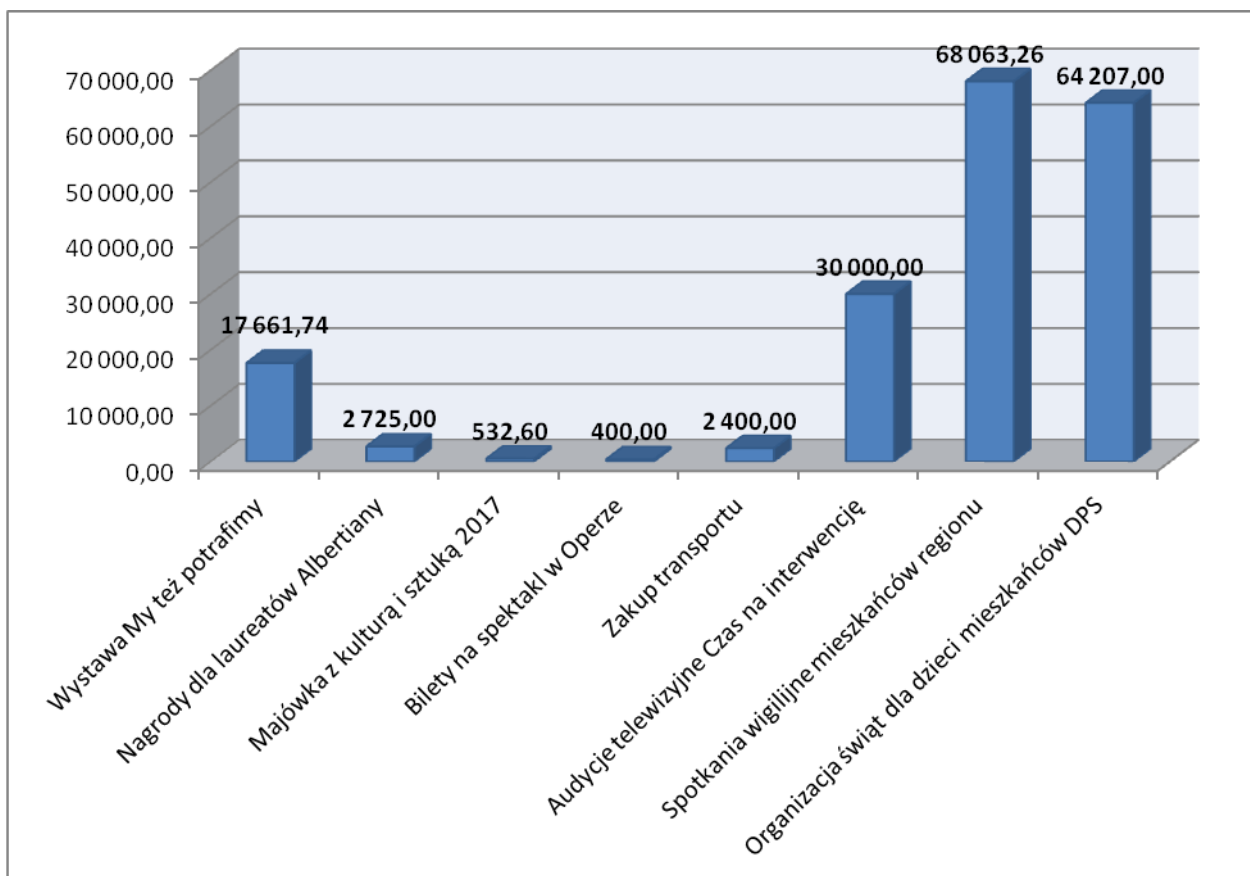
		środków budżetu województwa	Efekty realizacji zadania
1	Działania integrujące mieszkańców DPS w Kamieniu Krajeńskim	16 000,00 zł	<p>W ramach współpracy między Zgromadzeniem Sióstr Miłosierdzia Św. Elżbiety Prowincja Toruńska, prowadzącym Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim a Samorządem Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu zostały zorganizowane: odwiedziny Św. Mikołaja, zimowy piknik integracyjny, integracyjna Wigilia Bożonarodzeniowa, dwudniowe zmagania sportowe, zabawa karnawałowa.</p> <p>Celem tego zadania była aktywizacja społeczna mieszkańców DPS, propagowanie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej, a także okazja do dobrej zabawy, rekreacji i integracji z uczestnikami zawodów.</p> <p>Uczestnictwo osób niepełnosprawnych wraz z ich opiekunami we wspomnianych działaniach integracyjnych, poprzez aktywność fizyczną i obcowanie z osobami z ich rodzin i z zaprzyjaźnionego środowiska było okazją do przełamywania wielu barier, pobudzania ich aktywności, a także dało szansę do wzmocnienia więzi rodzinnych. Dzięki działaniom podejmowanym w ramach działań integracyjnych, wiele osób z niepełnosprawnością mogło wyjść poza swoje ograniczenia fizyczne i psychiczne oraz doświadczyć radości, zadowolenia płynącego z obcowania i konkurowania z drugim człowiekiem, w czasie zawodów sportowych.</p> <p>Realizatorem zadania był Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelktualnie w Kamieniu Krajeńskim przy ul. Dworcowej 1, 89-430 Kamień Krajeński. Zadaniem zostało objętych 90 dzieci i młodzieży.</p>
2	Współorganizacja Świąt Bożego Narodzenia dla mieszkańców DPS w Grabiu	23 207,00 zł	<p>W ramach współpracy między Zgromadzeniem Sióstr Św. Elżbiety Prowincja Toruńska, prowadzącym Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelktualnie w Grabiu, 87-700 Aleksandrów Kujawski, a Samorządem Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu zostały zorganizowane: odwiedziny Biskupa Mikołaja, Jasełka, Wigilia Bożego Narodzenia.</p> <p>Celem tego zadania było wspólne świętowanie i integracja społeczna mieszkańców DPS. Była to również okazja do obcowania z osobami z ich</p>

			rodzin i z zaprzyjaźnionego środowiska oraz do przełamywania wielu barier, pobudzania ich aktywności, a także szansa do wzmocnienia więzi rodzinnych. Większość podopiecznych nie miałyby możliwości przeżycia „magii” Świąt Bożego Narodzenia, ponieważ nie zostali zabrani do domów rodzinnych. Zadaniem zostało objętych 68 dzieci i młodzieży.
3	Cykl imprez z okazji Świąt Bożego Narodzenia, Nowego Roku oraz karnawału w DPS Chełmno	25 000,00 zł	W ramach współpracy między Zgromadzeniem Sióstr Miłosierdzia Św. Wincentego a Paulo Prowincja Chełmińsko-Poznańska z siedzibą przy ul. Dominikańskiej 40 w Chełmnie, prowadzącym Dom Pomocy Społecznej w Chełmnie a Samorządem Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu zostały zorganizowane: Wieczera Wigilijna, zabawa Sylwestrowa. Celem tego zadania była aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców DPS, a także możliwość zakosztowania rodzinnej świątecznej atmosfery z dala od zmartwień i kłopotów. Była to także okazja do wzmocnienia rodzinnych więzi. Dzięki działaniom podejmowanym w ramach cyklu imprez, wiele osób z niepełnosprawnością mogło wyjść poza swoje ograniczenia fizyczne i psychiczne oraz doświadczyć radości, zadowolenia płynącego z obcowania i wspólnego radosnego obchodzenia Świąt Bożego Narodzenia, i Sylwestra i Karnawału. Zadaniem zostało objętych 110 mieszkańców i 20 opiekunów.
Razem		39 232,00 zł	

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Wykres nr 3 przedstawia zbiorcze zestawienie zadań promujących aktywność osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego finansowanych ze środków budżetu województwa, a których realizatorem był Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych oraz inne podmioty w regionie kujawsko-pomorskim.

Wykres nr 3: Kwota wydatkowana ze **środków budżetu województwa** na projekty promujące aktywność osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Uroczysta Sesje Sejmiku Osób Niepełnosprawnych

Sesje Sejmiku Osób Niepełnosprawnych odbywają się corocznie, począwszy od 2007 roku. Do tej pory złożonych zostało **70** interpelacji.

Współorganizatorem IX już edycji sesji, która odbyła się 9 stycznia 2018 r., był Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Uczestnikami sesji byli reprezentanci organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i warsztatów terapii zajęciowej, którzy zgłaszali interpelacje i sygnalizowali swoje bieżące problemy. Wszystkie złożone interpelacje, na które wpływ miał Samorząd Województwa, zostały załatwione pozytywnie.

W roku 2016 złożono **9 interpelacji**, które zostały rozpatrzone w 2017 r. (**Tabela nr 9**), a w roku 2017 **4 interpelacje**, które szczegółowo opisane zostały w **tabeli nr 10**, a dotyczą aktualnych problemów, dotyczących osoby z niepełnosprawnościami naszego województwa.

Złożone interpelacje zostaną rozpatrzone w 2018 roku. Interpelacje złożone w 2016 r. zostały przekazane do rozpatrzenia różnym podmiotom w/g właściwości.

Tabela nr 9: Interpelacje złożone w 2016 r. i rozpatrzone w 2017 r.

L.p.	Przedmiot interpelacji	Sposób interwencji
1	<p>Michał Rosiński – reprezentant Toruńskiego Klubu Sportu Osób Niepełnosprawnych – w sprawie utworzenia funkcji Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych i Seniorów w Urzędzie Marszałkowskim;</p>	<p>W obecnej sytuacji w urzędzie funkcjonują:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wojewódzka Rada do Spraw Polityki Senioralnej, która działa od października 2014 r. i zajmuje się m. in. inspirowaniem przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz realizacją ich praw; - Wojewódzka Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych, która działa od 2007 r. i zajmuje się m.in. inspirowaniem przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz do realizacji praw osób niepełnosprawnych. - Pełnomocnik Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego do Spraw Osób Niepełnosprawnych, który działa od 2004 r., służąc swoją pomocą w rozwiązaniu problemów życia codziennego osób niepełnosprawnych. Nadmieniam również, że senior będący jednocześnie osobą niepełnosprawną również może skorzystać z pomocy Pełnomocnika. Bycie seniorem niepełnosprawnym nie kwalifikuje tylko i wyłącznie do korzystania z usług skierowanych do osób starszych. <p>W związku z powyższym nie istnieje uzasadniona konieczność powoływania dodatkowego Pełnomocnika, który będzie miał w swoich kompetencjach zakres pokrywający się z ww. działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych i seniorów.</p>
2	<p>Karolina Tułodzicka –reprezentująca Towarzystwo Rodziców Dzieci Specjalnej Troski w Brodnicy – w sprawie zwiększenia ilość usług</p>	<p>Każdego roku Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego ogłasza otwarte konkursy ofert w zakresie działalności na rzecz osób</p>

	<p>rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych z dysfunkcją kręgosłupa, kończyn dolnych i górnych;</p>	<p>niepełnosprawnych pn. „Wspieranie dostępu dzieci do wczesnej wielospecjalistycznej interwencji w niepełnosprawność” oraz na wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa w 2016 roku ze środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pn. „Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych”.</p> <p>W ramach konkursu 17/2016 pn. „Wspieranie dostępu dzieci do wczesnej wielospecjalistycznej interwencji w niepełnosprawność” o pomoc mogły ubiegać się organizacje pozarządowe lub inne podmioty prowadzące nieodpłatną lub/i odpłatną działalność pożytku publicznego w zakresie działalności na rzecz osób niepełnosprawnych minimum 2 lata przed dniem złożenia oferty oraz działać lub posiadać placówki na terenie województwa kujawsko-pomorskiego m. in. na zadania wspomagające wczesną rehabilitację tj. od urodzenia do 10 roku życia. Celem konkursu było m. in. zwiększenie dostępu do zajęć grupowych i indywidualnych prowadzonych przez specjalistów.</p> <p>W ramach konkursu 15/2016 pn. „Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych” o pomoc mogły ubiegać się organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego. Zgłaszane w ramach otwartego konkursu projekty mogły polegać na świadczeniu usług wspierających, które miały na celu umożliwienie lub wspomaganie niezależnego życia osób niepełnosprawnych, w szczególności usług asystencji osobistej.</p>
3	<p>Lechosław Żukowski – reprezentant Towarzystwa Rodziców Dzieci</p>	<p>Przewodniczący Sejmiku skierował interpelację do Ministra Infrastruktury</p>

	<p>Specjalnej Troski w Brodnicy – w sprawie uregulowania przepisów prawnych, możliwości zakupu ulgowych biletów miesięcznych dla osób niepełnosprawnych powyżej 24 roku życia;</p>	<p>i Budownictwa oraz do Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych. Minister Infrastruktury i Budownictwa poinformował, że uprawnienia osób niepełnosprawnych do ulg w publicznym transporcie zbiorowym w Polsce są uregulowane w przepisach ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. <i>o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2012 r. poz. 1138, z późn. zm.)</i>, zwanej dalej „<i>ustawą o ulgach</i>”. Przepisów ustawy nie stosuje się do komunikacji miejskiej.</p> <p>Prawna możliwość ustalenia ulgi dla wszystkich osób niepełnosprawnych powyżej 24 roku życia na przejazdy środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego i kolejowego na podstawie imiennych biletów miesięcznych istnieje wyłącznie w drodze zmiany przepisów <i>ustawy o ulgach</i>. Właściwym, do podjęcia inicjatywy zmiany <i>ustawy o ulgach</i> w zakresie ulg dla osób niepełnosprawnych po ukończeniu 24 roku życia jest minister właściwy ds. zabezpieczenia Społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym ds. finansów publicznych. Niezależnie od wymienionych powyżej możliwości można starać się o wprowadzenie ulg dla wyżej wymienionej grupy osób, przez organizatorów publicznego transportu oraz przewoźników świadczących usługi w ramach przewozów pasażerskich na danym terenie.</p>
4	<p>Małgorzata Kubiak – w imieniu członków Stowarzyszenia Na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „Na Przekór” – w sprawie zachowania biletów ulgowych na przejazd kolejką i autobusami dla osób niepełnosprawnych na dotychczasowym poziomie, przynajmniej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego;</p>	<p>Przewodniczący Sejmiku skierował interpelację do Ministra Infrastruktury i Budownictwa oraz do Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych. Minister Infrastruktury i Budownictwa poinformował, że z dniem 1 stycznia 2017 r. nie uległa zmianie wysokość ulg, do których uprawnione są osoby niepełnosprawne przy przejazdach środkami publicznego transportu</p>

		<p>zbiorowego wynikającego z ustawy o ulgach. Nie są prowadzone także żadne prace legislacyjne, które miałyby zmierzać do zmiany lub likwidacji ulg.</p>
5	<p>Lidia Rzymkowska – reprezentująca Warsztaty Terapii Zajęciowej „Nadzieja” prowadzone przez Ligę Kobiet Polskich – w sprawie utworzenia punktu wsparcia dla osób niepełnosprawnych, w których będzie można otrzymać informacje w zakresie rozwiązywania nurtujących osoby niepełnosprawne problemów;</p>	<p>Każdego roku Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego ogłasza otwarte konkursy ofert na wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa w 2016 roku, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pn. „Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych”.</p> <p>Ponadto informuję, iż w ramach konkursu fundacje i organizacje mogą ubiegać się o wsparcie m. in. z zakresu prowadzenia poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielania informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>Ponadto nadmieniam, że osoby niepełnosprawne z województwa kujawsko-pomorskiego mogą skorzystać z bezpłatnych porad prawnych przez Internet w ramach E-Poradni. Bezpłatne konsultacje dotyczą poszukiwania pracy, zmiany kwalifikacji, edukacji, rozwoju zawodowego i osobistego oraz porad prawnych. W celu skorzystania z usługi należy napisać maila na adres poradnia@spoza.org.pl, a w tytule maila należy wskazać, z porad jakiego specjalisty chce się skorzystać.</p>
6	<p>Sylwia Kwasińska – reprezentująca Warsztat Terapii Zajęciowej przy Kujawsko-Pomorskim Centrum Kultury w Bydgoszczy „Biały Domek” – w sprawie zawarcia porozumienia w zakresie realizacji programu „Partnerstwo dla osób z niepełnosprawnościami”. Rozpoczął się nowy</p>	<p>Stanowisko nr 20 Konwentu Marszałków RP z dnia 29 września 2016 r. dostrzega zalety programu jednak postuluje, by środki PFRON na zapewnienie wkładu własnego dla wnioskodawców uprawnionych w świetle Programu do uzyskania tego typu wsparcia, by przekazywane</p>

<p>okres programowania dla środków unijnych, w którym adresatami są także organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych. Jednak brak możliwości finansowych na pokrycie przez nie udziału własnego jest barierą dla niektórych organizacji, uniemożliwiającą uczestnictwo w realizacji wielu projektów. PFRON uruchomił nowy program „Partnerstwo dla osób niepełnosprawnych”, dzięki któremu zabezpieczony został konieczny w realizacji projektów ze środków unijnych, udział własny przedmiotowych organizacji;</p>	<p>wnioskodawcom bezpośrednio przez PFRON, bez udziału czy zaangażowania Instytucji Zarządzającej RPO oraz bez konieczności włączania PFRON do systemu przygotowania i realizacji wsparcia w ramach RPO.</p> <p>Konwent wskazuje również na liczne wątpliwości związane z zasadami formalno-prawnymi, związanymi z wdrożenia Programu w przedłożonej przez PFRON formule. Z uwagi na niewielki zakres oddziaływania, związany z obostrzeniami w zakresie potencjalnych jego odbiorców (m.in. ograniczenie wsparcia tylko do organizacji pozarządowych, które realizować będą projekty kierowane wyłącznie do osób niepełnosprawnych), nie uzasadnia nakładanej na Zarządy Województw odpowiedzialności finansowej, prawnej oraz organizacyjnej względem PFRON.</p> <p>Konwent Marszałków RP widzi możliwość realnej współpracy PFRON w realizacji programu w sytuacji, gdy wprowadzono by w nim procedury analogiczne do stosowanych przy współfinansowaniu wkładów własnych do projektów ze środków Funduszu Pracy, subwencji oświatowych lub innych źródeł środków publicznych. Obecnie wnioskodawcy ubiegający się o dofinansowanie w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych mają możliwość korzystania z przywołanych źródeł finansowanie wkładu własnego i nie nakłada to na nich, ani na Zarząd Województwa czy instytucje organizujące konkurs żadnych dodatkowych wymogów wdrożeniowych, kontrolnych, monitoringowych czy ewaluacyjnych. Kwestie te pozostają w relacji wnioskodawca – instytucja przekazująca</p>
---	--

		<p>współfinansowania na wkład własny, nie angażując w żaden sposób Instytucji Zarządzającej czy Instytucji Pośredniczącej RPO.</p>
7	<p>Zbigniew Widawski - reprezentujący Ligę Kobiet Polskich Kujawsko-Pomorski Oddział Wojewódzki – w sprawie utworzenia w województwie kujawsko-pomorskim koalicji działającej na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych ze szczególnym uwzględnieniem niepełnosprawności intelektualnej, całościowych zaburzeń rozwojowych, psychicznej i niepełnosprawności sprężonej;</p>	<p>Istnieją na terenie województwa kujawsko-pomorskiego placówki, które mają za zadanie aktywizację osób niepełnosprawnych.</p> <p>Zgodnie z art.10a ustawy o rehabilitacji (...) Warsztaty Terapii Zajęciowej są wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacja celu odbywa się poprzez zastosowanie technik terapii zajęciowej zmierzających do rozwijania m.in. psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.</p> <p>Natomiast statutowym zadaniem Zakładów Aktywności Zawodowej jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych, gdzie co najmniej 70% ogółu zatrudnionych stanowią osoby niepełnosprawne. Zatrudnienie z zakładowej oraz korzystanie z rehabilitacji zawodowej ma na celu przygotowanie osoby niepełnosprawnej do podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy lub w zakładzie pracy chronionej.</p> <p>Na terenie województwa działają również Wojewódzka Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz Powiatowe Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych, które składają się z przedstawicieli działających na terenie województwa organizacji pozarządowych, fundacji, przedstawicieli wojewody i jednostek samorządu terytorialnego. Do zadań Rad należy m.in.</p>

		<p>integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych oraz realizacja praw osób niepełnosprawnych.</p> <p>Ponadto w Powiatowe Urzędy Pracy kierują osoby niepełnosprawne bezrobotne i poszukujące pracy i niepozostające w zatrudnieniu a zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy na szkolenia, w celu zwiększenia ich szans na uzyskanie zatrudnienia, podwyższenia dotychczasowych kwalifikacji zawodowych lub zwiększenia aktywności zawodowej. Szkoleniami mogą również zostać objęte osoby niepełnosprawne będące w okresie wypowiedzenia umowy o pracę z przyczyn nie dotyczących pracowników.</p>
8	<p>Edwarda Rosińska – reprezentująca Uczniowski Klub Sportowy „Tarpan” z Chełmna – w sprawie przesłania listu rekomendującego do Urzędów, Instytucji Państwowych i Samorządowych w województwie kujawsko-pomorskim, by przychyliły się do zapisów art. 79 kodeksu cywilnego bez uwiarygodnienia podpisu osoby niepełnosprawnej aktem notarialnym. Absurdem dla Pani Rosińskiej jest wzywianie osób takich jak ona do przedkładania orzeczenia o niepełnosprawności;</p>	<p>Przewodniczący Sejmiku skierował interpelację do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, który po zapoznaniu się ze sprawą przekazał ją do Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych - organu właściwego do podjęcia interwencji w przedstawionej sprawie. Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych poinformowało nas, że powyższa problematyka uregulowana jest w art.79 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 459). Zgodnie z nim, osoba niemogąca pisać, może złożyć oświadczenie woli w formie pisemnej w wybrany przez nią sposób: - uczyni na dokumencie tuszowy odcisk palca, a obok tego osoba przez nią upoważniona wypisze jej imię i nazwisko oraz złoży swój podpis, albo zamiast składającego oświadczenie podpisze się osoba przez niego upoważniona, a jej podpis będzie poświadczony przez notariusza, wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starostę lub marszałka województwa</p>

		z zaznaczeniem, że został złożony na życzenie osoby niemogącej pisać.
9	<p>Tomasz Przybicki – reprezentujący Towarzystwo Rodziców Dzieci Specjalnej Troski w Brodnicy oraz uczestnik Warsztatów Terapii Zajęciowej w Brodnicy – w sprawie podjęcia działań dotyczących zmiany przepisów prawnych: opracowanie katalogu wydatków określających przeznaczenie środków finansowych uzyskanych ze sprzedaży przez uczestników. Obecnie środki mogą być przeznaczone na integrację społeczną a mogłyby być wykorzystane np. na doposażenie, zakup materiałów do terapii, jak również na aktywizację zawodową niepełnosprawnych;</p>	<p>Przewodniczący Sejmiku skierował interpelację do Pełnomocnika Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych, który poinformował, że zgodnie z § 10 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie <i>warsztatów terapii zajęciowej</i> (Dz. U. Nr 63, poz. 587) działalność warsztatu jest działalnością o charakterze niezarobkowym, a dochód ze sprzedaży produktów i usług wykonanych przez uczestników warsztatu w ramach realizowanego programu terapii przeznacza się, w porozumieniu z uczestnikami warsztatu, na pokrycie wydatków związanych z integracją społeczną uczestników. Równocześnie w przypadku, gdy wysokość dochodu przekracza w skali miesiąca kwotę odpowiadającą iloczynowi liczby uczestników warsztatu i 30% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w grudniu roku poprzedniego, o przeznaczeniu kwoty przekroczenia tego dochodu decydują strony umowy. Pełnomocnik podkreślił także, iż celem działalności warsztatów nie jest sprzedaż produktów i usług wykonywanych przez uczestników warsztatów w ramach realizacji programu terapii, ale stwarzanie osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do podjęcia pracy umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.</p>

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Tabela nr 10: Interpelacje złożone w 2017 r., do rozpatrzenia w 2018 r.

L.p.	Przedmiot interpelacji
1	<p><u>Tomasz Przybicki</u> – reprezentujący Towarzystwo Rodziców Dzieci Specjalnej Troski w Brodnicy, uczestnik Warsztatów Terapii Zajęciowej w Brodnicy</p> <p>– interpelacja w sprawie podjęcia działań dotyczących zmiany przepisów prawnych: opracowanie katalogu wydatków określających przeznaczenie środków finansowych uzyskanych ze sprzedaży przez uczestników. Obecnie środki mogą być przeznaczone na integrację społeczną a mogłyby być wykorzystane np. na doposażenie, zakup materiałów do terapii, jak również na aktywizację zawodową niepełnosprawnych.</p>
2	<p><u>Julia Jaranowska</u> – reprezentująca Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Toruniu</p> <p>– interpelacja w sprawie dokonania bezpiecznego wjazdu z ulicy Żwirki i Wigury do Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Toruniu. W związku z pracami drogowymi przy ul. Chełmińskiej, do dnia dzisiejszego wjazd na teren Ośrodka jest prowizoryczny i stwarza trudność zarówno z wjazdem na teren placówki, jak również z włączeniem się pojazdów do ruchu. Nieprawidłowo skonstruowany wjazd stwarza niebezpieczeństwo dla poruszających się pieszo osób niepełnosprawnych, ich rodziców, jak również innych uczestników ruchu.</p>
3	<p><u>Bartosz Pliszka</u> – reprezentujący uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej przy Lidze Kobiet Polskich Kujawsko-Pomorskiego Oddziału Wojewódzkiego</p> <p>– interpelacja w sprawie opracowania ścieżki edukacyjnej i wprowadzenia zmian umożliwiających funkcjonowanie w życiu społecznym i zawodowym osób niepełnosprawnych intelektualnie, o podjęcie działań w celu aktywizacji osób niepełnosprawnych oraz dokonaniu analizy kierunków kształcenia w placówkach edukacyjnych w kontekście potrzeb rynku pracy. Obecnie dla większości z tych osób, ukończenie 25 roku życia oznacza koniec życia społecznego.</p>
4	<p><u>Iwona Szefler</u> – reprezentująca uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w Brodnicy</p> <p>– interpelacja w sprawie umożliwienia osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w zajęciach terapeutycznych, do czasu osiągnięcia przez nich celów założonych w indywidualnych programach rehabilitacji.</p>

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

DZIAŁANIE 1.7. Współpraca z Zespołami Opiniodawczo-Doradczymi oraz Wojewódzka Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych

Obsługa Wojewódzkiej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych

Wojewódzka Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych działa w oparciu o ustawę o rehabilitacji oraz § 9 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2003 r. w sprawie organizacji oraz trybu działania wojewódzkich i powiatowych społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 62, poz. 560).

Wojewódzka Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych jest organem opiniodawczo-doradczym, działającym przy Marszałku Województwa Kujawsko-Pomorskiego na mocy art. 44a ww. ustawy oraz Decyzji Marszałka nr 140/2016 z dnia 25 września 2015 roku.

Do zadań Rady należy w szczególności:

1. inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do:
  - integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
  - realizacji praw osób niepełnosprawnych.
2. opiniowanie projektów wojewódzkich programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
3. ocena realizacji programów,
4. opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez sejmik województwa pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

Rada IV kadencji została powołana przez Marszałka Województwa ww. Decyzją w następującym składzie:

- 1) **Pani Aleksandra Poeplau** – Pełnomocnik Wojewody do Spraw Osób Niepełnosprawnych i Rodzin – przedstawiciel Wojewody Kujawsko-Pomorskiego;
- 2) **Pani Marta Kowaliszyn** – Przewodnicząca Zarządu Wąbrzeskiego Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski – przedstawiciel powiatów;
- 3) **Pani Hanna Zielinska** – Pełnomocnik Starosty do Spraw Osób Niepełnosprawnych w Tucholi – przedstawiciel powiatów;
- 4) **Pani Anna Kruczkowska** – Dyrektor Polskiego Związku Niewidomych Okręg Kujawsko-Pomorski w Bydgoszczy – przedstawiciel organizacji pozarządowych;
- 5) **Pani Dorota Żabińska** – Prezes Zarządu Stowarzyszenia Hospicjum Światło w Toruniu – przedstawiciel organizacji pozarządowych;

6) **Pan Andrzej Warot** – Przewodniczący Zarządu Związku Rodzin i Opiekunów Osób Chorych Psychiczenie „POL-FAMILIA” – przedstawiciel organizacji pozarządowych;

7) **Pan Krzysztof Kranz** – Menadżer Bydgoskiej Drużyny Rugby na Wózkach JOKERS – przedstawiciel organizacji pozarządowych.

Wojewódzka Rada składa się z 7 osób powoływanych spośród przedstawicieli działających na terenie Województwa organizacji pozarządowych, fundacji oraz przedstawicieli wojewody i jednostek samorządu terytorialnego (powiatów i gmin). Kadencja Rady trwa 4 lata.

W skład Prezydium Rady w okresie od 15 listopada 2016 r. do 30 listopada 2017 r. wchodziły następujące osoby:

1. Krzysztof Kranz - Przewodniczący WSRds.ON
2. Hanna Zielinska - Wiceprzewodnicząca WSRds.ON
3. Andrzej Warot - Sekretarz WSRds.ON.

Stosownie do zapisów rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie organizacji oraz trybu działania wojewódzkich i powiatowych społecznych rad do spraw osób niepełnosprawnych, jednomyślnie wybrano prezydium w składzie zaproponowanym przez Panią Aleksandrę Poeplau w dniu 30 listopada 2017 r.:

1. Pani Hanna Zielinska - Przewodnicząca WSRds.ON;
2. Pan Krzysztof Kranz - Wiceprzewodniczący WSRds.ON;
3. Dorota Żabińska - Sekretarz WSRds.ON.

Od 2016 roku obsługą Rady zajmuje się Biuro Komunikacji Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej w Departamencie Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia. **W 2017 r. odbyły się trzy posiedzenia:** 13 marca 2017 r., 5 września 2017 r. i 30 listopada 2017 r. Przedstawione zostało sprawozdanie z realizacji programu pn. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 r.” za rok 2016. Członkowie Rady nie zgłosili uwag do zapisów w sprawozdaniu i wyrazili pozytywną opinię. W okresie sprawozdawczym Rada zaopiniowała **3 projekty uchwał:** Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego zmieniającej uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umów na okres dłuższy niż jeden rok budżetowy na dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów - druk nr 87/17; Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego zmieniającej uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umów na okres dłuższy niż jeden rok budżetowy na dofinansowanie robót

budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów – druk 132/17; Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w sprawie określenia zadań Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2018 roku – druk nr 147/17.

Członkowie Rady pozytywnie zaopiniowali propozycje zmian w przepisach: w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych; w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej; w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym. Ponadto w związku z uzupełnianiem przez Urząd Marszałkowski ankiety dot. realizacji projektu pn. Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych w województwie kujawsko-pomorskim, którego celem jest monitoring działań jednostek administracji rządowej i samorządowej pod kątem realizacji praw osób z niepełnosprawnościami, poproszono członków Rady o wskazanie jakie główne przeszkody w realizacji praw osób niepełnosprawnych widzą członkowie społecznej rady ds. osób niepełnosprawnych?

DZIAŁANIE 1.8. Wymiana doświadczeń w ramach organizowanych spotkań integracyjnych sektora pozarządowego

W dniu 8 września 2017 r. Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego zawarł porozumienie o współpracy z Fundacją Stabilo z siedzibą w Toruniu, na rzecz realizacji projektu pod nazwą: „**Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych w województwie kujawsko-pomorskim**”, dofinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 nr POWR.02.06.00-00-0025/16. Celem tegoż projektu jest zwiększenie zdolności łącznie 50 jednostek administracji rządowej i samorządowej działających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w zakresie dostosowania do postanowień Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, dzięki dokonaniu analizy zadań tych instytucji, opracowaniu rekomendacji dla ww. 50 instytucji pod kątem dostosowania do postanowień Konwencji oraz wykorzystanie przez ww. 50 instytucji wypracowanych rekomendacji w celu zwiększenia swojej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, w trakcie lub po zakończeniu realizacji projektu. Projekt realizowany jest w okresie między 1 stycznia 2017 r. a 31 października 2018 r. Urząd

Marszałkowski zobowiązany ww. porozumieniem wykonał do końca 2017 r. następujące działania: udostępnił listę wszystkich podległych sobie jednostek organizacyjnych, potrzebną do wylosowania 5% spośród zgłoszonych budynków celem monitoringu oraz wypełnił ankietę samooceny niezbędną do pełnego opracowania analizy raportu wstępnego.

Działaniami Pełnomocnika Zarządu WK-P ds. Osób Niepełnosprawnych oraz pracowników Wydziału Integracji Osób Niepełnosprawnych na rzecz osób z niepełnosprawnością zainteresowała się delegacja z gruzińskiego miasta Zugdidi, która została zaproszona do Torunia przez toruńską fundację Verda. Obecna sytuacja osób z niepełnosprawnością w Gruzji jest podobna, do tej z początków transformacji ustrojowej w Polsce w latach 90. Umożliwiając wymianę doświadczeń w dniu 29 listopada 2017 r. w budynku Urzędu Marszałkowskiego mieszczącego się przy Pl. Teatralnym 2 w Toruniu odbyło się spotkanie w ramach organizowanych spotkań integracyjnych sektora pozarządowego, w którym uczestniczyli pracownicy Urzędu (Pełnomocnik Zarządu WK-P ds. Osób Niepełnosprawnych, pracownik Wydziału Integracji Osób Niepełnosprawnych oraz pracownik Departamentu Współpracy Międzynarodowej), delegacja z gruzińskiego miasta Zugdidi oraz przedstawiciele toruńskiej fundacji Verda.

W jego ramach goście zwiedzili najpierw salę obrad sejmiku województwa, gdzie mieli możliwość zapoznania się z krótką biografią osób przedstawionych na znajdujących się tam portretach. Następnie delegacji zaprezentowano zastosowane w urzędzie udogodnienia dla osób niepełnosprawnych m. in. windy oraz specjalną niższą ladę w punkcie podawczo-informacyjnym przystosowaną do potrzeb osób poruszających się na wózkach czy o niskim wzroście.

Pracownik Departamentu Współpracy Międzynarodowej dokonał prezentacji, podczas której zostały przekazane podstawowe informacje o naszym regionie. Dzięki niej członkowie delegacji uzyskali wiadomości związane z geografiami i historią regionu, najciekawszymi zabytkami, wydarzeniami kulturowo-sportowych, jak i znanymi osobami związanymi z naszym województwem.

Pełnomocnik Zarządu WK-P ds. Osób Niepełnosprawnych, Maria Dreszer przedstawiła zadania realizowane przez samorząd na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców regionu oraz zaprezentowała zasady funkcjonowania: 9 Zakładów Aktywizacji Zawodowej w regionie, realizowanej kampanii społeczno-edukacyjnej pn. „Rodzicielstwo bez barier” oraz serii wystaw rękodzieła artystycznego osób niepełnosprawnych pn. „My też potrafimy”. Działania na rzecz osób z niepełnosprawnością spotkały się z dużym uznaniem delegacji gruzińskiej. Szczególnym zainteresowaniem cieszyła się idea zakładów aktywizacji zawodowej oraz kampania związana z rodzicielstwem osób niepełnosprawnych. Oprócz informacji i zdjęć przedstawiono gościom dwa spoty video. Jeden związany ze wspomnianą już kampanią „Rodzicielstwo bez barier”, natomiast

drugi prezentujący drużynę Rugby na wózkach „Jokersi”. Jeden z członków gruzińskiej delegacji przedstawił materiał video o stworzonej przez siebie drużynie piłkarskiej dla niepełnosprawnych chłopców poruszających się o kulach.

Celem spotkania było przybliżenie gościom naszego regionu i zaprezentowanie działań podejmowanych przez Samorząd Województwa na rzecz osób z niepełnosprawnością. Członkowie gruzińskiej delegacji wyrazili chęć nawiązania Współpracy, licząc na doradztwo, jak stworzyć podobne rozwiązania na swoim terenie. Oprócz tego zaproponowali próbę nawiązania współpracy pomiędzy zespołami niepełnosprawnych sportowców z obu regionów.

CEL 2 Poprawa dostępu osób niepełnosprawnych i ich otoczenia do informacji

DZIAŁANIE 2.1 Organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów i warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej dla osób niepełnosprawnych

A) W ramach szkoleń i kursów dwie organizacje wykonały **2 projekty**, w których wzięło udział **130 osób**. Samorząd Województwa umożliwił organizacjom poprzez realizację tego zadania wzrost wiedzy i umiejętności osobom z niepełnosprawnością w celu ich aktywizacji zawodowej i społecznej.

1) Fundacja Przystań Nadziei w ramach przeprowadzonego projektu pod nazwą „Schizofrenia - Zdobądź formę ponad normę”, przybliżyła **30 osobom** cierpiącym na schizofrenię, wiedzę o – udziale własnym w leczeniu tej choroby, znaczeniu treningu powrotu do społeczeństwa, sposobach rozwiązywania problemów (psychoedukacja); metodzie planowania i gospodarowania budżetem własnym; na temat aktywnego poszukiwania pracy oraz umiejętności z zakresu określania swoich predyspozycji, przygotowania się do rozmów kwalifikacyjnych, metodach poszukiwania pracy, a także umiejętności pisania dokumentów aplikacyjnych. Ponadto przeprowadzono warsztaty – kulinarne, dzięki którym nabyto umiejętności współpracy, wzajemnej pomocy, przygotowania różnych potraw, dbania o czystość, higienę tudzież estetykę podawania i spożywania posiłków; plastyczne, aktywizujące beneficjentów do pokazania swoich umiejętności w zakresie rękodzielnictwa, wrażliwości, spostrzegawczości, umiejętności działania w grupie. Z kolei rezultatem wspólnego wyjścia do kina było pokazania znaczenia wyboru rodzaju filmu oraz nabycie umiejętności opowiadania o swoich wrażeniach.

2) Stowarzyszenie Ognisko Sportu Niepełnosprawnych Alfa Sport Toruń poprzez realizację zadania pod nazwą „Aktywni niepełnosprawni” stworzyło system aktywizujący osoby niepełnosprawne, będące uczestnikami WTZ lub członkami innych stowarzyszeń i fundacji zajmujących się osobami niepełnosprawnymi. Ścisła współpraca z innymi organizacjami pozarządowymi pozwoliła bowiem dostosować w pełni zindywidualizowane programy dla każdego ze **100 uczestników** projektu. W rezultacie działań wielopłaszczyznowych (przeprowadzenie warsztatów tematycznych z zakresu: języka angielskiego, doradztwa zawodowego, psychologii, rękodzieła artystycznego, informatyki z elementami pozycjonowania, architektury krajobrazu, kursu masażu, pomocy prawnej; udział w grach terenowych, wydarzeniach artystycznych, spektaklach teatralnych, również przez siebie tworzonych), które realizowane były w różnych środowiskach i instytucjach, zostały zainicjowane realne formy integracji mieszkańców regionu, w tym osób z niepełnosprawnością, zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze społecznością lokalną.

B) W celu 2., działaniu 2.1 ujęto dodatkowe działanie wcześniej nie ujęte w programie, działanie to „świadczanie usług wspierających, które mają na celu umożliwienie lub wspomaganie niezależnego życia osób niepełnosprawnych w szczególności usług z asystencji osobistej” na kwotę z PFRON 46 000,00 zł (dwie oferty). W ramach tego działania dwie organizacje wykonały **2 projekty**, w których wzięło udział **77 osób**.

1) Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Zespołem Aspergera ASPI w ramach realizacji zadania pod nazwą „Samodzielny ASPI” zorganizowało profesjonalne wsparcie asystenckie dla 10 osób z autyzmem i zespołem Aspergera w różnym wieku (1008 godzin w trakcie 7 miesięcy).

2) Natomiast Oddział Kujawsko - Pomorski Polskiego Związku Głuchych w projekcie „Asystent Osoby Niesłyszącej szansą na niezależność” usprawnił i wsparł 67 osób niesłyszących w funkcjonowaniu w różnych środowiskach i pełnieniu różnych ról w życiu społecznym i zawodowym, zgodnie z ich potrzebami i możliwościami przy zastosowaniu pomocy asystenta osoby niesłyszącej (1006 godzin w trakcie 9 miesięcy). Usługi asystenckie: podniosły poziom aktywności osób z niepełnosprawnością, wzmocniły ich udział w życiu społecznym, kulturalnym i środowiskowym, pomogły usamodzielnic się, wyzwolić się od poczucia zależności od najbliższych, umożliwiły realizację pasji i zainteresowań, czyli aktywną postawę w kontekście społecznym, zaspokoili indywidualne potrzeby osób korzystających z usług asystenckich, wzmocniły poczucie własnej wartości, pomogły odkryć mocne strony, nabyć umiejętność asertywnego egzekwowania swoich praw, przyczyniły się do rozwoju pro aktywnych postaw związanych z integracją osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym, projekty wpłynęły też

na poszerzenie wiedzy osób niepełnosprawnych z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

DZIAŁANIE 2.2 Organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów i warsztatów dla członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy bezpośrednio zaangażowanych w proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych

Fundacja „Szansa dla niewidomych” w ramach realizowanego projektu pod nazwą „Edukacja bez barier - integracja przez nowoczesną edukację” zorganizowała oraz przeprowadziła szkolenie dla 25 osób z dysfunkcją wzroku (uczniów niewidomych i słabowidzących) oraz osób bezpośrednio zaangażowanych w proces ich rehabilitacji (opiekunów, rodzin, wolontariuszy).

Celem głównym projektu było pogłębienie wiedzy uczniów niewidomych i słabowidzących (zwłaszcza nowoociemniałych), ich rodziców, opiekunów i wolontariuszy zaangażowanych w proces rehabilitacji, z zakresu nowoczesnej edukacji i technologii umożliwiającej przekraczanie barier związanych z nauką czy codziennym funkcjonowaniem. Zdaniem organizatorów został on w pełni osiągnięty, bowiem poprzez szkolenie wdrożono nowoczesne metody leczenia specjalistycznego osób z niepełnosprawnością wzrokową, a także zwiększono ich aktywność życiową i zaradność osobistą tudzież wskazano kierunek na rozwój niezależności ekonomicznej.

DZIAŁANIE 2.3. Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych

W wyniku realizacji **4 zadań** realizowanych przez NGO's w trybie konkursowym Samorząd Województwa zapewnił osobom z niepełnosprawnością oraz ich opiekunom dostęp do wiedzy potrzebnej do radzenia sobie z szeroko rozumianymi problemami jakie niesie niepełnosprawność. W tym celu zorganizowane zostały spotkania z psychologiem, prawnikiem oraz osobą posiadającą wiedzę na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób z niepełnosprawnością niekiedy połączone – tak jak w przypadku projektu realizowanego przez Polski Związek Niewidomych Okręg Kujawsko-Pomorski – z pokazem

sprzętu rehabilitacyjnego oraz instruktażem korzystania z niego. Projekty te objęły ww. grupę w liczbie **420 osób**.

Poniższa tabela szczegółowo przedstawia wartość dofinansowania ze środków PFRON dla realizowanych projektów.

Tabela nr 11: Zbiorcze zestawienie projektów realizowanych w ramach wykonania zadania „Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego (...) finansowane ze środków PFRON”

Konkurs nr 15/2017 pn. „Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych”					
L.p.	Nr i data zawarcia umowy	Nazwa oferenta	Termin realizacji zadania	Nazwa zadania	Wysokość przyznanej dotacji (w zł)
1	SE-II.614.5.25.616.3.2017 z dnia 26.05.2017	Fundacja Arka Bydgoszcz z siedzibą w Bydgoszczy	01.05.2017-30.11.2017	Poradnictwo specjalistyczne	10 000,00
2	SE-II.614.5.31.616.26.2017 z dnia 10.07.2017	Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu Osób z Zaburzeniami Psychicznymi "Most" z siedzibą w Bydgoszczy	01.04.2017-30.11.2017	Centrum Informacyjne dla Osób Niepełnosprawnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego	15 000,00
3	SE-II.614.5.35.616.18.2017 z dnia 14.06.2017	Polski Związek Niewidomych Okręg Kujawsko-Pomorski z siedzibą w Bydgoszczy	01.03.2017-30.11.2017	WIEM WIĘCEJ 2017	20 000,00
4	SE-II.614.5.37.616.28.2017 z dnia 29.06.2017	Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych "SUKCES" z siedzibą we Włocławku	01.05.2017-30.09.2017	Centrum Poradnictwa dla Osób Niepełnosprawnych	10 000,00

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Sprawy indywidualne

W roku 2017 do Wydziału Integracji Osób Niepełnosprawnych Departamentu Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia oraz do Pełnomocnika Zarządu ds. Osób Niepełnosprawnych w sprawach indywidualnych osoby niepełnosprawne oraz ich opiekunowie najczęściej występowali m.in. o:

- w sprawie pozwolenia na platformę przyschodową,
- w sprawie ustalenia przepisu prawa w zakresie orzekania o niepełnosprawności,
- pomoc w poruszaniu się na rynku pracy,

- pomoc przy wydaniu publikacji pracy naukowo-badawczej dotyczącej osób niepełnosprawnych i budownictwa pasywnego,
  - uzyskanie pomocy w rozwiązywaniu problemów życia codziennego osób niepełnosprawnych, w tym wykluczenie z grupy rówieśniczej niepełnosprawnego ucznia,
  - pomoc w interpretacji przepisów z dnia 5 września 2016 r. dotyczących szczegółowych zasad rozliczeń podatku od towarów i usług oraz dokonywania zwrotu środków publicznych przeznaczonych na realizację projektów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej lub od państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu przez jednostki samorządu terytorialnego,
    - informacje w sprawie audio deskrypcji w oddziałach Muzeum Okręgowego w Toruniu,
    - w sprawie pomocy w zmaganiach się osoby niepełnosprawnej z administracją gminy Toruń/ZGM,
    - wydzielenie w budżecie Województwa Kujawsko-Pomorskiego na 2018 rok puli środków z przeznaczeniem na rozwój bazy sportowej, szczególnie w zakresie dostosowania obiektów dla osób z niepełnosprawnościami,
      - przedstawienie wykazu placówek prowadzących wczesne wspomaganie Rozwoju dziecka,
      - zajęcie się problemem dotyczącym barier architektonicznych w Toruniu,
      - w sprawie udzielenia pomocy osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu w 2017 r.

Sprawy i problemy, z którymi zwracały się osoby niepełnosprawne oraz ich opiekunowie lub inne jednostki były rozwiązywane zgodnie z ich oczekiwaniami, bądź przekazywane do rozpatrzenia zgodnie z właściwością.

Poza odpowiedziami na wymienione prośby i rekomendacje, pracownicy WION oraz Pełnomocnik Zarządu ds. Osób Niepełnosprawnych wiele spraw załatwiają ad hoc osobiście poprzez indywidualny kontakt z klientem lub telefonicznie.

W 2017 r. pozytywnie zakończyła się sprawa dotycząca pozwolenia na platformę przyschodową. Pani Joanna Niezgódka w ramach podziękowań przesłała do Wydziału wiadomość e-mailową (z dn. 21.02.2018 r.) o treści: „Po 5 latach starań, 18 listopada 2017 roku, po raz pierwszy wjechałam wózkami elektrycznymi do swojego mieszkania - za pomocą platformy przyschodowej, na którą pozwolenie na założenie pomogło mi uzyskać wiele osób reprezentujących m.in. takie instytucje jak Urząd Marszałkowski i tu największe podziękowania za wrażliwość i zaangażowanie w sprawę kieruję do Pani Marii Dreszer - Pełnomocnika Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego do Spraw Osób Niepełnosprawnych, Naczelnika Wydziału Integracji Osób Niepełnosprawnych Departamentu Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego

Funduszu Społecznego i Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego oraz samego Pana Marszałka Województwa Kujawsko Pomorskiego, Pana Piotra Całbeckiego za poparcie i pomoc kierowaną z urzędu. Podziękowania kieruję również w stronę Urzędu Miasta Bydgoszczy, Wojewódzkiej Komendy Straży Pożarnej, Spółdzielni Mieszkaniowej Zjednoczeni, firmie Elwind, Urzędowi Dozoru Technicznego, TVP3 oraz osobom prywatnym, których nie będę wymieniała z nazwiska w obawie, by kogoś nie pominąć.

Dziękuję również wszystkim osobom dzięki którym przez te lata dostawałam się do własnego domu, którzy pomagali dźwigać mnie i mój wózek moim najbliższym... Moja wdzięczność wobec Was Kochani jest ogromna, bo uczyniliście mnie w mojej niepełnosprawności bardziej sprawną... dziękuję”.

DZIAŁANIE 2.4. Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla tłumacza języka migowego oraz tłumaczy-przewodników

W 2017 roku Samorząd Województwa nie ogłosił w ramach konkursu ofert nr 15/2017 konkurs na zadanie organizowanie i prowadzenie szkoleń dla tłumacza języka migowego oraz tłumaczy-przewodników.

DZIAŁANIE 2.5. Dostosowanie stron internetowych do potrzeb osób niepełnosprawnych

Pracownicy Wydziału Integracji Osób Niepełnosprawnych są odpowiedzialni za administrację strony internetowej www.niepelnosprawni.kujawsko-pomorskie.pl. Na bieżąco aktualizowane są informacje dotyczące konkursów dla organizacji pozarządowych, zmian w przepisach prawnych oraz wydarzeń z udziałem osób z niepełnosprawnością. Zamieszczane są również informacje na temat realizacji wojewódzkiego programu pn. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku”, trybu składania oraz wykazu wniosków dotyczących zakładów aktywności zawodowej (ZAZ), robót budowlanych, zlecenia zadań w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi w trybie konkursowym oraz uproszczonym, opiniowania wniosków o wpis do rejestru ośrodków przyjmujących grupy turnusowe, składzie, realizacji zadań, kompetencjach Wojewódzkiej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych, a także szereg innych informacji dotyczących osób z niepełnosprawnością.

Od listopada zatrudniono nowego pracownika na zastępstwo, którego głównym zadaniem było zapewnienie aktualności strony oraz przystosowanie jej do spełniania wymogów WCAG w wersji 2.0 na poziomie AA. Wymagało to poprawienia formatowania tekstu, uproszczenia nawigacji oraz zapewnienia opisów alternatywnych dla elementów graficznych znajdujących się na stronie.

CEL 3 Wyrównywanie szans w zakresie dostępności do kształcenia i zdobywania zawodu przez osoby niepełnosprawne

DZIAŁANIE 3.1. Likwidacja barier architektonicznych w placówkach edukacyjnych z uwzględnieniem zaplecza socjalno-bytowego

W 2016 r. do Wydziału Integracji Osób Niepełnosprawnych wpłynęły 2 wnioski z zakresu likwidacji barier architektonicznych w placówkach edukacyjnych z uwzględnieniem zaplecza socjalno-bytowego, w ramach prowadzonego przez województwo zadania pod nazwą „Dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów”. Ostatecznie w 2017 r. został zrealizowany 1 wniosek złożony przez Powiat Aleksandrowski, który dotyczył remontu sanitariatów i szatni z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych w sali gimnastycznej Zespołu Szkół Nr 2 w Aleksandrowie Kujawskim. Na przedmiotowe zadanie przyznano dofinansowanie w kwocie **60.000,00 zł**. W przypadku 2 wnioskodawcy, tj. Powiatu Nakielskiego, który wystąpił z wnioskiem dotyczącym budowy dźwigu dla osób niepełnosprawnych przy budynku Zespołu Szkół Specjalnych w Szubinie, województwo rozwiązało umowę w drodze porozumienia stron.

Szczegółowe informacje na temat realizacji dofinansowania robót budowlanych znajdują się w opisie celu 5, działanie 5.2.

CEL 4 Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych

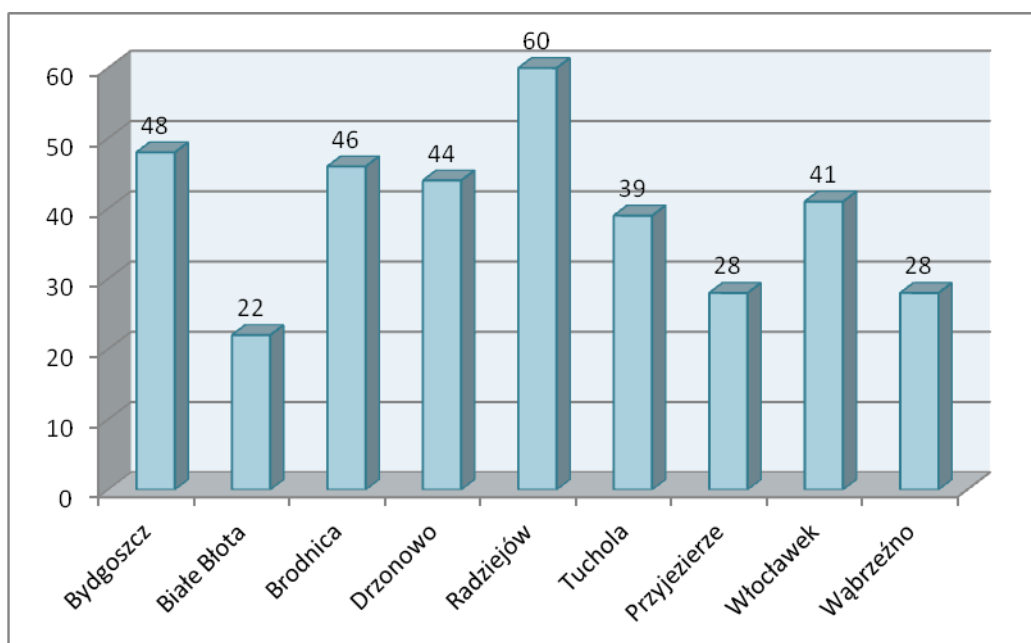
Działanie 4.1. Zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności poprzez tworzenie i wspieranie działalności zakładów aktywności zawodowej

Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej

Do dnia 31 grudnia 2017 r. na terenie województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonowało **9** Zakładów Aktywności Zawodowej: w Bydgoszczy (organizator – miasto Bydgoszcz), Białych Błotach (organizator – gmina Białe Błota), Brodnicy (organizator – powiat brodnicki), Wąbrzeźnie (organizator – Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski), Drzonowie (organizator – gmina Lisewo), Radziejowie (organizator – powiat radziejowski), Tucholi (organizator – powiat tucholski), Przyjezierzu (organizator – gmina Strzelno) i Włocławku (organizator – gmina miasto Włocławek), w których zatrudnionych było łącznie **460** osób, w tym **356** osób niepełnosprawnych.

W porównaniu z rokiem poprzednim, ogólny stan zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zaz na terenie województwa kujawsko-pomorskiego utrzymał się na podobnym poziomie (stan zatrudnienia zwiększył się o 1 osobę). W dalszym ciągu rośnie zainteresowanie zakładaniem nowych zakładów aktywności zawodowej. W 2017 r. Prezydent Miasta Grudziądza wystąpił z pismem, w których poinformował Urząd Marszałkowski o zamiarze utworzenia kolejnego już w naszym województwie zakładu. Organizator zaz w Grudziądzu otrzymał wsparcie i pomoc przy budowaniu koncepcji projektu placówki ze strony pracowników Wydziału Integracji Osób Niepełnosprawnych. O dofinansowanie mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego (powiaty, gminy) oraz fundacje, stowarzyszenia lub inne organizacje społeczne, których statutowym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych. Od 2005 roku w województwie kujawsko – pomorskim sukcesywnie tworzone są zakłady aktywności zawodowej.

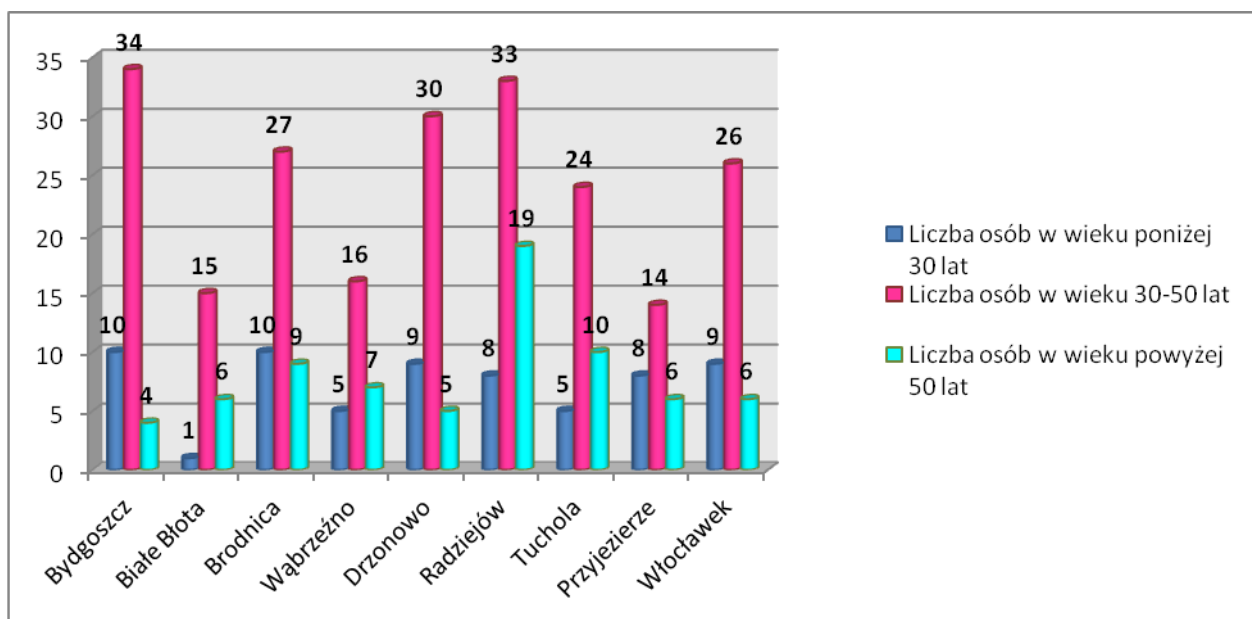
Wykres nr 4: Zatrudnienie osób niepełnosprawnych w zaz woj. kuj.-pom. wg. stanu na 31.12.2017 r.

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

W ogólnej liczbie zatrudnionych osób z niepełnosprawnością było **213** osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, **143** osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, **161** kobiet oraz **149** mieszkańców wsi. Najwięcej osób z niepełnosprawnością jest w przedziale wiekowym 30-50 lat – **219** osób, **72** osoby powyżej 50 lat, **65** osób poniżej 30 lat. Strukturę wiekową przedstawia **wykres nr 5**.

Wykres nr 5: Struktura wiekowa osób z niepełnosprawnością zatrudnionych w 9 zaz.

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Zakłady aktywności zawodowej zapewniają niezbędną rehabilitację zawodową i społeczną dla osób niepełnosprawnych. Są to często osoby niezdolne do pracy na rynku otwartym, dotknięte długotrwałym wykluczeniem społecznym. Zatrudnienie tych osób realizowane jest pod opieką i nadzorem personelu zakładu. Działania te mają na celu możliwość późniejszego przywrócenia sprawności do wykonywania obowiązków zawodowych i docelowo – znalezienie zatrudnienia poza zakładem aktywności zawodowej.

Limit środków finansowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przeznaczonych na ww. zadanie w 2017 r. wyniósł **6 472 247,00 zł** i został rozdysponowany w całości. Wykonanie planu finansowego ww. zadania wyniosło **6 472 247,00 zł**, tj. 100%. Ponadto na realizację zadania budżetowego „dofinansowanie kosztów działania zakładów aktywności zawodowej” zaplanowano w budżecie województwa w 2017 r. dotację celową na zadania bieżące w wys. **149 373,00 zł**, która wydatkowana została w 100% na podstawie art. 29 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511), stanowiącego, iż koszty działania zakładów

aktywności zawodowej są współfinansowane m.in. ze środków samorządu województwa w wysokości co najmniej 10%, z tym że procentowy udział samorządu województwa w kosztach może być zmniejszany, pod warunkiem pozyskania innych źródeł finansowania działania zakładu aktywności zawodowej. Omawiane wsparcie z budżetu województwa otrzymało Wąbrzeskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski (**59 373,00 zł**) oraz Gmina Lisewo (**90 000,00 zł**).

Środki finansowe przekazane w roku 2017 r. na działanie i tworzenie poszczególnych zakładów przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 12: Zestawienie przyznanych dotacji w ramach zadania dofinansowanie ze środków PFRON kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej w 2017 roku

L.p.	Podmiot zawierający umowę	Określenie realizowanego zadania województwa	Nr umowy	Kwota przyznana (zł)
1	Miasto Bydgoszcz ul. Jezuicka 1 85-102 Bydgoszcz	dofinansowanie kosztów działania zakładu aktywności zawodowej	BON.3020-UDOT/49/ZAZ/2004 z dn. 30.04.2004 r. zm. aneksami: od nr 1 do nr 43	906 500,00
2	Gmina Białe Błota ul. Szubińska 7 86-005 Białe Błota	dofinansowanie kosztów działania zakładu aktywności zawodowej	BON.3020-UDOT/843/ZAZ/2005 z dn. 02.12.2015 r. zm. aneksami: od nr 1 do nr 39	407 000,00
3	Wąbrzeskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski ul. Matejki 18 87-200 Wąbrzeźno	dofinansowanie kosztów działania zakładu aktywności zawodowej	SPN.3020-UDOT/1047.2007 z dn. 13.08.2007 r. zm. aneksami: od nr 1 do nr 41	534 362,00
4	Powiat Brodnicki ul. Kamionka 18 87-300 Brodnica	dofinansowanie kosztów działania zakładu aktywności zawodowej	SPN.3020-UDOT/1305.2007 z dn. 24.09.2007 r. zm. aneksami: od nr 1 do nr 30	758 500,00
5	Gmina Lisewo ul. Chełmińska 2 86-230 Lisewo	dofinansowanie kosztów działania zakładu aktywności zawodowej	SPN.II.3020-UDOT/873/2008 z dn. 06.10.2008 r. zm. aneksami: od nr 1 do nr 35	814 000,00
6	Powiat Radziejowski ul. Kościuszki 17 87-200 Radziejów	dofinansowanie kosztów działania zakładu aktywności zawodowej	SP-II.925.7.3.3041.14.2011 z dn. 28.09.2011 r. zm. aneksami: od nr 1 do nr 17	1 163 000,00
7	Powiat Tucholski ul. Pocztowa 7 89-500 Tuchola	dofinansowanie kosztów działania zakładu aktywności zawodowej	SP-II.925.1.7.3041.17.2012 z dn. 21.09.2012 r. zm. aneksami: od nr 1 do nr 18	760 385,00

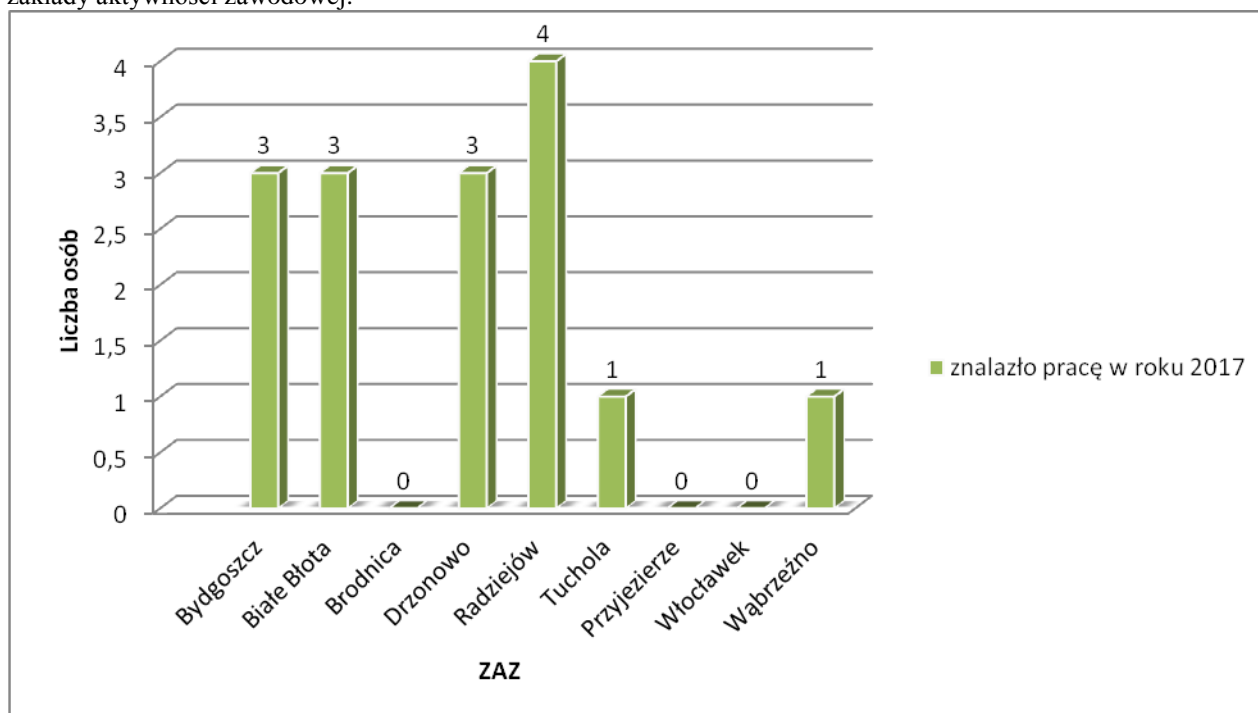
8	Gmina Strzelno ul. J. Cieślewicza 2 88-320 Strzelno	dofinansowanie kosztów działania zakładu aktywności zawodowej	SZ-II.925.9.3.3041.8.2014 z dn. 23.09.2014 r. zm. aneksami: od nr 1 do nr 14	499 500,00
9	Gmina Miasto Włocławek Zielony Rynek 11/13 87-800 Włocławek	dofinansowanie kosztów działania zakładu aktywności zawodowej	SZ-II.925.10.5.3041.2.2015 z dn. 25.09.2015 zm. aneksami: od nr 1 do nr 9	629 000,00
ogółem:				6 472 247,00

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Zakłady aktywności zawodowej poprzez rehabilitację zawodową mają za zadanie przygotować osoby z niepełnosprawnością do wyjścia na otwarty bądź chroniony rynek pracy. W miejsce osoby, która podejmie pracę na otwartym rynku zatrudniona jest kolejna osoba z niepełnosprawnością. Wszystkie formy tej aktywności mają na celu doprowadzenie do zaktywizowania osób niepełnosprawnych, m.in. nauczania poruszania się po rynku pracy, zwiększenia kompetencji zawodowych poprzez udział w szkoleniach, kursach zawodowych, przyuczeniu do zawodu.

W 2017 r. zakłady aktywności zawodowej łącznie opuściło **59** byłych niepełnosprawnych pracowników, z czego **15** osób niepełnosprawnych podjęło zatrudnienie na otwartym rynku pracy. Wykres nr 6 przedstawia dane dotyczące przejścia z zakładów aktywności zawodowej w 2017 r. na rynek pracy.

Wykres nr 6: Liczba osób z niepełnosprawnością, która podjęła pracę na otwartym rynku pracy w 2017 r. opuszczając zakłady aktywności zawodowej.

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

W celu lepszego funkcjonowania zakładów aktywności zawodowej istotne jest skupienie uwagi na personelu zakładów, bieżące rozwiązywanie kwestii problemowych, możliwość wspólnych spotkań. Mając na uwadze powyższe kwestie, pracownicy Wydziału Integracji Osób Niepełnosprawnych zorganizowali w dniach **12-13 października 2017 r.** w siedzibie Zakładu Aktywności Zawodowej przy ul. Kamionka 24 w Brodnicy odbyło się szkolenie pn. **„Finansowanie działalności ZAZ”** adresowane do personelu kierowniczego i administracyjnego ZAZ w województwie kujawsko – pomorskim. Na szkoleniu obecni byli wszyscy przedstawiciele 9 zaz-ów. Pracownicy Wydziału omówili podstawy prawne dotyczące utworzenia i funkcjonowania ZAZ, kosztów działania ZAZ i korzyści zatrudniania osób z niepełnosprawnością, rozliczanie kosztów działania, tworzenie planów finansowych, źródła finansowania kosztów działania, najczęściej popełniane błędy, które ujawniają się podczas kontroli, regulamin zakładu i regulamin zakładowego funduszu aktywności, zatrudnianie personelu i osób niepełnosprawnych, promocję i administrowanie strony internetowej www.zaz.kujawsko-pomorskie.pl. Specjalnie zaproszeni na szkolenie prelegenci, tj. z ZUS, PFRON, Państwowej Inspekcji Pracy, Urzędu Skarbowego przekazali niezbędną wiedzę teoretyczną do jeszcze lepszego rozwijania funkcjonujących placówek.

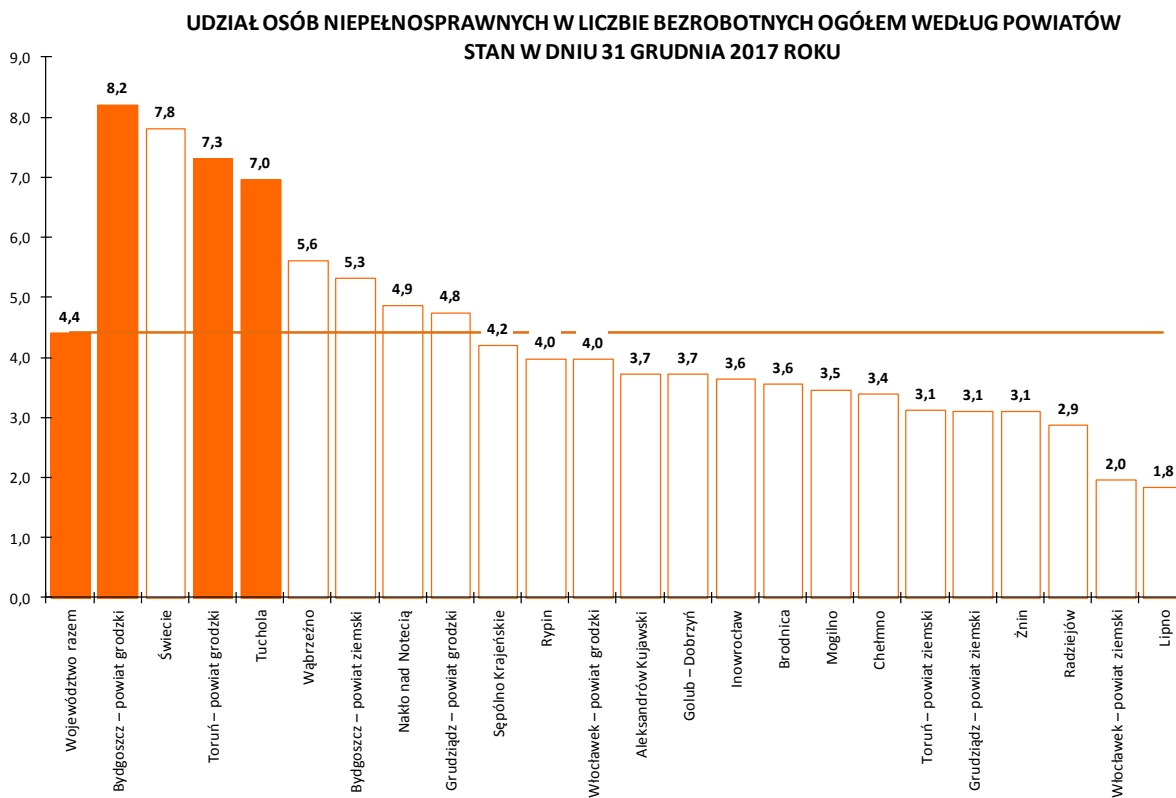
Działanie 4.2. Organizowanie i prowadzenie zintegrowanych działań na rzecz włączenia osób niepełnosprawnych w rynek pracy

Według stanu w dniu 31 grudnia 2017 roku w powiatowych urzędach pracy w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowanych pozostawało **3595** bezrobotnych niepełnosprawnych. Stanowili oni 4,4% ogółu bezrobotnych w województwie³. Rezultatem do którego Samorząd Województwa dąży, jest aby jak najwięcej osób z niepełnosprawnością weszło na otwarty rynek pracy bądź pracy chronionej.

---

³ Dane z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu.

Wykres nr 7

Opracowanie: *Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu*

W odniesieniu do końca 2016 roku w województwie wystąpił spadek liczby bezrobotnych niepełnosprawnych o 966 osób (21,2%, podczas gdy liczba bezrobotnych ogółem zmniejszyła się o 17,2%). W 2017 roku w powiatowych urzędach pracy w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowało się 6331⁴ bezrobotnych niepełnosprawnych (o 11,6% mniej niż w roku poprzednim)⁵.

Z ewidencji bezrobotnych niepełnosprawnych wyłączono 7330 osób, główną przyczyną wyłączeń z ewidencji bezrobotnych w tej grupie – podobnie jak w latach ubiegłych – było podjęcie pracy. W 2017 roku pracę podjęło 3047 niepełnosprawnych bezrobotnych (o 9,6% mniej niż w roku poprzednim).

Podjęcia pracy stanowiły 41,6% ogółu odpływu z bezrobocia osób niepełnosprawnych (w poprzednim roku – 42,9%), dla ogółu bezrobotnych udział ten wyniósł 50,9%. Przede wszystkim było to **zatrudnienie niesubsydiowane (2401 osób, czyli 78,8%)**. W odniesieniu do 2016 roku liczba bezrobotnych niepełnosprawnych podejmujących zatrudnienie niesubsydiowane zmniejszyła się o 12,0% (328 osób).

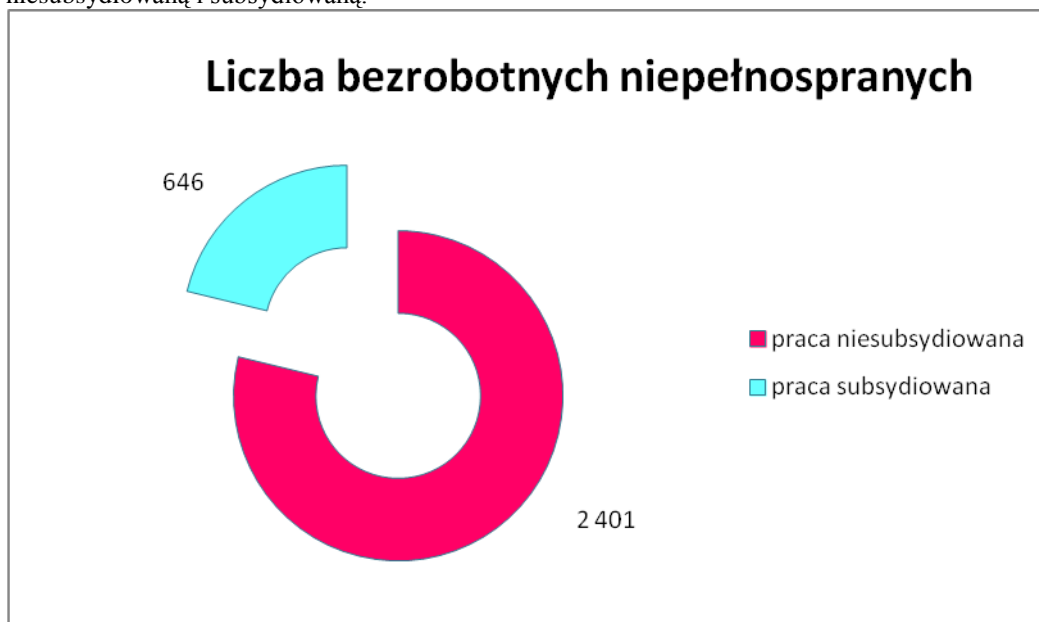
⁴ W sprawozdaniu MRPIPS-01 wykazano 6315 osób, ponieważ nie uwzględnia się w nim osób, które nie posiadały lub nie okazały orzeczenia o niepełnosprawności w momencie rejestracji w PUP

⁵ Dane z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu.

Pracę subsydiowaną podjęło w 2017 roku 646 bezrobotnych niepełnosprawnych.

Stanowiło to 21,2% wszystkich podjęć pracy w tej grupie bezrobotnych (wobec 641 osób i 19,0% w roku poprzednim) oraz 3,5% całego zatrudnienia subsydiowanego bezrobotnych ogółem (przed rokiem – 3,4%). W porównaniu z rokiem 2016 liczba bezrobotnych niepełnosprawnych podejmujących zatrudnienie subsydiowane wzrosła o 5 osób. Spadek liczby odnotowano w podjęciach pracy na miejscach refundowanych ze środków Funduszu Pracy oraz na miejscach pracy refundowanych z PFRON i podjęciach pracy w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia. Wzrost wystąpił m.in. wśród osób podejmujących działalność gospodarczą, prace interwencyjne oraz roboty publiczne.

Wykres nr 8: Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych, która podjęła pracę w 2017 r. z podziałem na pracę niesubsydiowaną i subsydiowaną.

Źródło: WUP w Toruniu.

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Szkolenia rozpoczęło w 2017 roku 114 bezrobotnych niepełnosprawnych (184 osoby w poprzednim roku), w tym 3 osoby w ramach bonu szkoleniowego. Stanowiło to 3,0% ogółu bezrobotnych podejmujących tę formę aktywizacji (wobec 3,5% w roku 2016). W grupie tej było 47 kobiet i 37 mieszkańców wsi (w roku poprzednim odpowiednio: 91 kobiet i 56 zamieszkałych na wsi).

W 2017 roku **staże** podjęło 430 bezrobotnych niepełnosprawnych (o 2,4% więcej niż w roku poprzednim). Stanowiło to 3,3% ogółu bezrobotnych podejmujących tę formę aktywizacji (w roku 2016 – 3,5%). Wśród tych osób było 256 kobiet i 196 mieszkańców wsi (w roku poprzednim odpowiednio: 255 kobiet i 175 zamieszkałych na wsi).

W 2017 roku ani jeden bezrobotny niepełnosprawny (tak samo jak w latach 2015-2016) nie rozpoczął **przygotowania zawodowego dorosłych**.

Prace społecznie użyteczne podjęło w 2017 roku 171 bezrobotnych niepełnosprawnych (o 8,9% więcej niż w roku poprzednim). Stanowiło to 5,1% ogółu bezrobotnych podejmujących tę formę aktywizacji (w roku 2016 – 4,4%). W grupie tej było 71 kobiet i 82 osoby zamieszkałe na wsi (w roku poprzednim: 79 kobiet i 85 osób zamieszkałych na wsi).

Z analizy struktury aktywizacji bezrobotnych niepełnosprawnych według form aktywizacji wynika, że częściej niż bezrobotni ogółem korzystali oni z prac społecznie użytecznych, a rzadziej brali udział w pozostałych formach.

Tabela nr 13: Aktywizacja niepełnosprawnych bezrobotnych w latach 2016-2017.

AKTYWIZACJA NIEPEŁNOSPRAWNYCH BEZROBOTNYCH W LATACH 2016-2017

Wyszczególnienie		2016	2017			
			zmiana			
			osoby		w %	
Podjęcie pracy	1	3 370	3 047	-323	-9,6	
z wiersza 1 z wiersza 2	praca subsydiowana	2	641	646	5	0,8
	na miejscach pracy refundowanych ze środków Funduszu Pracy	3	144	112	-32	-22,2
	w tym w zakładach pracy chronionej	4	0	0	0	.
	na miejscach pracy refundowanych ze środków PFRON	5	64	43	-21	-32,8
	w tym w zakładach pracy chronionej	6	1	2	1	100,0
	podjęcie działalności gospodarczej	7	37	47	10	27,0
	w tym w ramach bonu na zasiedlenie	8	0	0	0	.
	prace interwencyjne	9	96	111	15	15,6
	roboty publiczne	10	244	257	13	5,3
	praca poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie	11	7	9	2	28,6
	praca w ramach bonu zatrudnieniowego	12	1	0	-1	-100,0
	praca w ramach świadczenia aktywizacyjnego	13	0	0	0	.
	praca w ramach grantu na telepracę	14	0	0	0	.
	praca w ramach refundacji składek na ubezpieczenie społeczne	15	0	0	0	.
	praca w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 r. ż.	16	13	10	-3	-23,1
	rozpoczęcie realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego lub podpisania kontraktu socjalnego	17	16	24	8	50,0
	praca niesubsydiowana	18	2 729	2 401	-328	-12,0
	z wiersza 18	praca sezonowa	19	75	47	-28
pozostałe zatrudnienie		20	2 603	2 324	-279	-10,7
podjęcie działalności gospodarczej		21	50	40	-10	-20,0
Rozpoczęcie szkolenia	22	184	114	-70	-38,0	
w tym w ramach bonu szkoleniowego	23	2	3	1	50,0	
Rozpoczęcie stażu	24	420	430	10	2,4	
w tym w ramach bonu stażowego	25	1	1	0	0,0	
Rozpoczęcie przygotowania zawodowego dorosłych	26	0	0	0	.	
Rozpoczęcie pracy społecznie użytecznej	27	157	171	14	8,9	
w tym w ramach PAI (Program Aktywizacja i Integracja)	28	27	16	-11	-40,7	
Skierowanie do agencji zatrudnienia w ramach zlecenia działań aktywizacyjnych	29	10	0	-10	-100,0	

Źródło: Sprawozdanie MRPIPS-07 o osobach niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu

Opracowanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu

W województwie kujawsko-pomorskim według stanu na dzień 30.06.2017 r. funkcjonuje 81 zakładów pracy chronionej i spółdzielni inwalidów⁶.

Poza osobami niepełnosprawnymi bezrobotnymi w rejestrach PUP, znajdują się również **osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu**. W końcu 2017 roku odnotowano w tej grupie 643 osoby niepełnosprawne niepozostające w zatrudnieniu, w odniesieniu do ubiegłego roku grupa ta zmniejszyła się o 177 osób, tj. o 21,6%. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej, **osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu** może korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017 r. poz. 1065, z późn. zm.): szkoleń, stażu, prac interwencyjnych, przygotowania zawodowego dorosłych, badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w art. 2 ust. 3 *ustawy o promocji*, zwrotu kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 *ustawy o promocji*, finansowania kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 3 *ustawy o promocji*, studiów podyplomowych, szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową, bonu na zasiedlenie; bonu szkoleniowego; bonu stażowego. Wydatki na te formy aktywizacji, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu, są finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych⁷.

Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej (...) realizowane jest przez samorząd województwa, samorzady powiatowe oraz PFRON.

Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych Samorząd Województwa zlecił organizacjom pozarządowym i fundacją, przeznaczając na ten cel środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON). W 2017 roku realizowane były zadania z zakresu **1)** prowadzenia poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielania informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług i sprzętu rehabilitacyjnego oraz pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych; **2)** organizowania i prowadzenia szkoleń, kursów i warsztatów dla członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy bezpośrednio zaangażowanych w proces rehabilitacji zawodowej lub społecznej osób niepełnosprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących procesu integracji osób niepełnosprawnych w najbliższym środowisku i społeczności lokalnej,

⁶ <http://www.bip.bydgoszcz.uw.gov.pl/pl/rejstry/wykaz-zak%C5%82adow-pracy-chronionej-i-spoldzielni-inwalidow> (z dn. 02.03.2018 r.)

⁷ Dane z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu.

zwiększania ich aktywności życiowej i zaradności osobistej oraz niezależności ekonomicznej. Ważnym zlecanym aspektem było również podnoszenie umiejętności członków rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych w sprawowaniu opieki nad nimi i udzielaniu pomocy w procesie ich rehabilitacji.

W wyniku dofinansowania projektu pod nazwą „**Punkt Wsparcia Zawodowego Osób Niepełnosprawnych**”, który zrealizowała w trybie konkursowym Fundacja Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych "FAZON" z siedzibą w Warszawie, Samorząd Województwa umożliwił zorganizowanie **276 godzin** doradztwa, poradnictwa oraz pośrednictwa zawodowego dla **44 osób** z niepełnosprawnością, dzięki czemu aż **16** z nich znalazło zatrudnienie.

Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych wspólnie z Biurem Prawnym monitoruje na bieżąco windykację zawartej w poprzednich latach umowy **o udzielenie jednorazowej pożyczki dla zakładów pracy chronionej (ZPCH)**, którą realizuje Biuro Prawne. Wszczęte postępowanie egzekucyjne jest w toku, do dnia dzisiejszego komornik nie umorzył postępowania, trwa poszukiwanie majątku dłużnika, z którego będzie można dokonać egzekucji dochodzonej kwoty – ustalenia z radcą prawnym obsługującym zadania WION.

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji (...) realizacja zadań należy również do kompetencji PFRON oraz powiatów.

Szczegółowe zestawienie działań na rzecz rehabilitacji zawodowej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych realizowanych przez PFRON jako instytucje prezentują **tabele od nr14 do nr 25 oraz wykres nr 9. W tabeli nr 26** przedstawiono zbiorcze zestawienie zadań na rzecz rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych realizowane przez powiaty.

Tabela nr 14: Działania na rzecz rehabilitacji zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych realizowane przez PFRON w 2017 r. na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511)

Lp.	Nazwa zadania ustawowego / podstawa prawna	Nazwa powiatu	Liczba zakładów objętych wsparciem	Liczba osób niepełnosprawnych uwzględniając stopień niepełnosprawności			Kwota wydatków w zł
				znaczny	umiarkowany	lekki	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Refundacja obowiązkowych składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dla osób niepełnosprawnych prowadzących działalność gospodarczą (art. 25a, ust. 1, pkt.1)	aleksandrowski	42	5	21	16	130 223,60
		brodnicki	83	3	38	42	206 495,02
		bydgoski ziemski	100	6	50	44	306 816,22
		bydgoski grodzki	351	23	155	173	909 010,63
		chełmiński	33	1	25	7	105 691,20
		golubsko-dobrzyński	45	2	27	16	118 556,44
		grudziądzki ziemski	64	2	28	34	173 546,82
		grudziądzki grodzki	32	4	9	19	93 214,11
		inowrocławski	97	7	47	43	318 918,18
		lipnowski	53	5	27	21	132 400,44
		mogileński	23	2	12	9	63 638,88
		nakielski	62	8	25	29	173 990,54
		radziejowski	38	4	23	11	110 262,10
		rypiński	19	4	6	9	59 642,15
		sępoleński	33	1	17	15	87 930,99
		świecki	91	2	68	21	259 680,90
		toruński ziemski	82	2	21	59	189 061,93
		toruński grodzki	279	14	92	173	678 356,38
		tucholski	79	2	58	19	241 866,47
		wąbrzeski	58	2	38	18	185 614,45
włocławski ziemski	137	6	43	88	338 492,78		
włocławski grodzki	118	7	29	82	272 484,62		
żniński	43	3	15	25	106 908,12		
suma			1 962	115	874	973	5 262 802,97

Źródło: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Tabela nr 15: Działania na rzecz rehabilitacji zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych realizowane przez **PFRON** w 2017 r. na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511)

Lp.	Nazwa zadania ustawowego / podstawa prawna	Nazwa powiatu	Liczba zakładów objętych wsparciem	Liczba osób niepełnosprawnych uwzględniając stopień niepełnosprawności			Kwota wydatków w zł
				znaczny	umiarkowany	lekki	
1	2	3	4	5	6	7	8
2	Refundacja składki na ubezpieczenia społeczne rolników (wypadkowe, chorobowe, macierzyńskie oraz emerytalno-rentowe) dla niepełnosprawnego rolnika lub rolnika zobowiązanego do opłacenia składek za niepełnosprawnego domownika (art.. 25a, ust.1, pkt 2)	bydgoski ziemski	1	0	1	0	1 569,00
		bydgoski grodzki	1	0	1	0	2 616,00
		chełmiński	2	0	2	0	3 129,00
		golubsko-dobrzyński	6	0	3	3	8 910,00
		grudziądzki ziemski	1	0	1	0	2 616,00
		grudziądzki grodzki	0	0	0	0	0,00
		inowrocławski	3	0	2	1	4 314,00
		lipnowski	8	0	4	4	9 819,00
		mogileński	2	0	1	1	3 918,00
		nakielski	2	0	0	2	3 196,00
		radziejowski	3	0	2	1	3 165,00
		rypiński	1	0	0	1	1 566,00
		sępoleński	10	0	6	4	14 109,00
		świecki	56	1	45	10	78 505,00
		toruński ziemski	7	0	2	5	9 159,00
		toruński grodzki	3	0	1	2	4 458,00
		tucholski	21	0	12	9	29 529,00
		wąbrzeski	12	0	5	7	19 626,00
włocławski ziemski	6	0	0	6	8 235,00		
włocławski grodzki	0	0	0	0	0,00		
żniński	8	0	1	7	12 033,00		
suma			157	6	95	70	220 480,00

Źródło: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Tabela nr 16: Działania na rzecz rehabilitacji zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych realizowane przez **PFRON** w 2017 r. na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511)

Lp.	Nazwa zadania ustawowego / podstawa prawna	Nazwa powiatu	Liczba ZPCH objętych wsparciem	Kwota wydatków w zł
1	2	3	4	5
3	Dofinansowanie w wysokości 50% oprocentowania zaciągniętych kredytów bankowych przeznaczonych na cele związane z rehabilitacją zawodową dla pracodawców prowadzących zakłady pracy chronionej (art. 32)	<i>aleksandrowski</i>	0	0,00
		<i>brodnicki</i>	0	0,00
		<i>bydgoski ziemski</i>	1	33 585,47
		<i>bydgoski grodzki</i>	1	21 906,00
		<i>chełmiński</i>	0	0,00
		<i>golubsko-dobrzyński</i>	0	0,00
		<i>grudziądzki ziemski</i>	0	0,00
		<i>grudziądzki grodzki</i>	0	0,00
		<i>inowrocławski</i>	0	0,00
		<i>lipnowski</i>	0	0,00
		<i>mogileński</i>	0	0,00
		<i>nakielski</i>	0	0,00
		<i>radziejowski</i>	0	0,00
		<i>rypiński</i>	0	0,00
		<i>sępoleński</i>	0	0,00
		<i>świecki</i>	0	0,00
		<i>toruński ziemski</i>	0	0,00
		<i>toruński grodzki</i>	1	21 156,67
		<i>tucholski</i>	0	0,00
		<i>wąbrzeski</i>	0	0,00
<i>włocławski ziemski</i>	0	0,00		
<i>włocławski grodzki</i>	0	0,00		
<i>żniński</i>	0	0,00		
suma			3	76 648,14

Źródło: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Tabela nr 17: Działania na rzecz rehabilitacji zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych realizowane przez **PFRON** w 2017 r. na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511)

Lp.	Nazwa zadania ustawowego / podstawa prawna	Nazwa powiatu	ZPCH			Otwarty rynek		
			Liczba ZPCH objętych wsparciem	Liczba osób niepełnosprawnych	Kwota wydatków w zł	Liczba zakładów na otwartym rynku objętych wsparciem	Liczba osób niepełnosprawnych	Kwota wydatków w zł
1	2	3	4	5	6	7	8	9
4	Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego zaliczonego do znacznego stopnia niepełnosprawności (art.26a, ust.1)	<i>aleksandrowski</i>	0	0	0,00	10	20	320 747,41
		<i>brodnicki</i>	1	1	1 683,75	9	37	336 983,40
		<i>bydgoski ziemski</i>	6	17	264 890,85	18	43	601 642,05
		<i>bydgoski grodzki</i>	28	398	5 416 253,99	107	274	3 937 442,11
		<i>chełmiński</i>	0	0	0,00	4	31	218 089,45
		<i>golubsko-dobrzyński</i>	0	0	0,00	3	4	93 752,20
		<i>grudziądzki ziemski</i>	0	0	0,00	9	10	131 729,33
		<i>grudziądzki grodzki</i>	1	5	51 396,55	3	3	50 038,52
		<i>inowrocławski</i>	2	5	101 746,41	16	16	250 155,99
		<i>lipnowski</i>	1	4	82 171,22	8	12	182 181,79
		<i>mogileński</i>	1	1	21 113,77	5	31	438 262,15
		<i>nakielski</i>	2	2	37 776,00	4	10	121 414,70
		<i>radziejowski</i>	1	6	82 055,82	11	47	273 032,78
		<i>rypiński</i>	0	0	0,00	2	2	41 400,00
		<i>sępoleński</i>	0	0	0,00	3	3	32 400,00
		<i>świecki</i>	1	2	25 297,69	12	16	157 998,08
		<i>toruński ziemski</i>	1	3	20 951,18	15	17	233 066,52
		<i>toruński grodzki</i>	8	40	541 220,19	59	81	1 044 600,79
		<i>tucholski</i>	3	9	149 969,42	7	31	325 470,76
		<i>wąbrzeski</i>	0	0	0,00	8	9	103 726,71
		<i>włocławski ziemski</i>	3	37	633 401,83	13	36	320 310,02
<i>włocławski grodzki</i>	5	42	517 708,61	10	22	240 933,37		
<i>żniński</i>	0	0	0,00	4	5	80 409,70		
		suma	64	572	7 947 637,28	340	760	9 535 787,83

Źródło: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Tabela nr 18: Działania na rzecz rehabilitacji zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych realizowane przez **PFRON** w 2017 r. na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511)

Lp.	Nazwa zadania ustawowego / podstawa prawna	Nazwa powiatu	ZPCH			Otwarty rynek		
			Liczba ZPCH objętych wsparciem	Liczba osób niepełnosprawnych	Kwota wydatków w zł	Liczba zakładów na otwartym rynku objętych wsparciem	Liczba osób niepełnosprawnych	Kwota wydatków w zł
1	2	3	4	5	6	7	8	9
5	Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego zaliczonego do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności (art. 26a, ust 1)	aleksandrowski	0	0	0,00	38	135	1 489 488,87
		brodnicki	1	23	275 220,50	49	109	954 641,02
		bydgoski ziemski	7	169	1 571 835,65	88	260	2 473 530,86
		bydgoski grodzki	37	3 760	36 862 205,00	402	2 038	17 803 401,59
		chełmiński	0	0	0,00	38	100	997 538,92
		golubsko-dobrzyński	1	10	82 487,23	21	46	544 441,55
		grudziądzki ziemski	2	32	372 653,59	45	140	1 412 734,53
		grudziądzki grodzki	3	86	986 476,78	18	114	1 026 885,52
		inowrocławski	2	18	166 264,14	99	207	2 077 752,18
		lipnowski	1	26	396 354,72	49	102	1 090 181,68
		mogileński	1	7	79 568,18	19	75	767 457,04
		nakielski	3	69	820 759,36	39	95	1 021 509,07
		radziejowski	1	31	347 228,89	34	125	1 199 733,58
		rypiński	0	0	0,00	17	47	383 500,71
		sępoleński	0	0	0,00	25	78	775 056,36
		świecki	1	41	659 859,53	117	610	6 235 590,52
		toruński ziemski	1	39	199 894,55	37	73	718 477,04
		toruński grodzki	10	372	3 801 224,25	181	533	5 268 425,96
		tucholski	4	291	3 514 790,75	53	240	2 419 893,36
		wąbrzeski	2	103	1 137 924,23	56	179	1 951 637,61
włocławski ziemski	4	472	5 793 605,93	56	165	1 745 051,94		
włocławski grodzki	5	680	6 689 947,02	61	170	1 512 039,51		
żniński	1	24	247 032,85	18	37	385 067,65		
suma			87	6 253	64 005 333,15	1 560	5 678	54 254 037,07

Źródło: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Tabela nr 19: Działania na rzecz rehabilitacji zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych realizowane przez **PFRON** w 2017 r. na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511)

Lp.	Nazwa zadania ustawowego / podstawa prawna	Nazwa powiatu	ZPCH			Otwarty rynek		
			Liczba ZPCH objętych wsparciem	Liczba osób niepełnosprawnych	Kwota wydatków w zł	Liczba zakładów na otwartym rynku objętych wsparciem	Liczba osób niepełnosprawnych	Kwota wydatków w zł
1	2	3	4	5	6	7	8	9
6	Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego zaliczonego do lekkiego stopnia niepełnosprawności (art.26a, ust.1)	aleksandrowski	0	0	0,00	35	133	504 353,69
		brodnicki	1	9	48 024,08	26	100	421 505,51
		bydgoski ziemski	7	195	913 063,32	76	305	1 206 826,76
		bydgoski grodzki	37	857	3 545 603,32	277	917	3 873 426,75
		chełmiński	0	0	0,00	12	18	65 447,52
		golubsko-dobrzyński	1	14	45 036,87	17	44	176 345,23
		grudziądzki ziemski	2	29	158 007,00	37	121	500 234,91
		grudziądzki grodzki	3	28	177 809,49	17	71	258 047,37
		inowrocławski	2	16	78 444,68	50	94	436 925,94
		lipnowski	1	5	19 350,00	19	73	299 331,84
		mogileński	1	5	39 031,88	17	50	255 382,82
		nakielski	3	104	638 062,23	39	84	383 517,23
		radziejowski	1	7	21 610,98	17	40	128 120,35
		rypiński	0	0	0,00	18	138	489 291,01
		sępoleński	0	0	0,00	15	62	289 293,64
		świecki	1	5	20 205,00	44	236	988 465,86
		toruński ziemski	1	2	3 600,00	38	109	486 999,16
		toruński grodzki	10	251	1 284 352,11	160	625	3 069 007,89
		tucholski	4	63	271 298,65	32	84	302 606,11
		wąbrzeski	2	63	267 713,25	36	102	380 500,31
włocławski ziemski	4	109	623 360,21	52	155	786 717,74		
włocławski grodzki	5	316	1 347 318,49	45	160	669 821,47		
żniński	1	11	60 629,78	15	45	207 885,75		
		suma	87	2 089	9 562 521,34	1 094	3 766	16 180 054,86

Źródło: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Tabela nr 20: Działania na rzecz rehabilitacji zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych realizowane przez PFRON w 2017 r. na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511)

Lp.	Nazwa zadania ustawowego / podstawa prawna	Nazwa powiatu	Liczba osób objętych wsparciem	Kwota wydatków w zł
1	2	3	4	5
a	Szkolenia, o których mowa w art. 18 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się – art. 47 ust. 1 pkt 5 lit. b	<i>aleksandrowski</i>	4	2 070,00
		<i>brodnicki</i>	1	450,00
		<i>bydgoski ziemski</i>	17	14 165,00
		<i>bydgoski grodzki</i>	105	75 715,00
		<i>chełmiński</i>	4	3 870,00
		<i>golubsko-dobrzyński</i>	4	2 102,50
		<i>grudziądzki ziemski</i>	7	4 365,00
		<i>grudziądzki grodzki</i>	40	24 607,50
		<i>inowrocławski</i>	47	32 522,50
		<i>lipnowski</i>	7	4 315,00
		<i>mogileński</i>	7	5 105,00
		<i>nakielski</i>	10	7 515,00
		<i>radziejowski</i>	2	1 170,00
		<i>rypiński</i>	2	900,00
		<i>sępoleński</i>	16	12 870,00
		<i>świecki</i>	3	1 755,00
		<i>toruński ziemski</i>	14	10 890,00
		<i>toruński grodzki</i>	45	36 375,00
		<i>tucholski</i>	1	450,00
		<i>wąbrzeski</i>	9	6 390,00
<i>włocławski ziemski</i>	4	2 295,00		
<i>włocławski grodzki</i>	18	10 147,50		
<i>żniński</i>	24	18 135,00		
suma			391	278 180,00

Źródło: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Tabela nr 21: Działania na rzecz rehabilitacji zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych realizowane przez PFRON w 2017 r. na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511)

Lp.	Nazwa zadania ustawowego / podstawa prawna	Nazwa powiatu	Liczba umów	Kwota wydatków w zł
1	2	3	4	5
b	Realizacja działań wyrównujących różnice między regionami art. 47 ust. 1 pkt 1	aleksandrowski	2	233 310,00
		brodnicki	0	0,00
		bydgoski ziemski	0	0,00
		bydgoski grodzki	2	64 267,13
		chełmiński	1	78 155,00
		golubsko-dobrzyński	0	0,00
		grudziądzki ziemski	1	357 446,26
		grudziądzki grodzki	3	205 557,49
		inowrocławski	2	148 050,00
		lipnowski	2	155 155,00
		mogileński	1	154 000,00
		nakielski	1	4 050,00
		radziejowski	0	0,00
		rypiński	0	0,00
		sępoleński	0	0,00
		świecki	2	141 050,00
		toruński ziemski	0	0,00
		toruński grodzki	1	80 016,19
		tucholski	0	0,00
		wąbrzeski	0	0,00
		włocławski ziemski	0	0,00
włocławski grodzki	2	215 550,00		
zniński	1	60 900,00		
suma			21	1 897 507,07

Źródło: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Tabela nr 22: Działania na rzecz rehabilitacji zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych realizowane przez PFRON w 2017 r. na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511)

Lp.	Nazwa zadania ustawowego / podstawa prawna	Nazwa powiatu	Liczba zakładów pracy chronionej	Kwota wydatków w zł
1	2	3	4	5
c	Zwrot kosztów budowy lub przebudowy związanej z modernizacją obiektów i pomieszczeń zakładu, transportowych i administracyjnych - art. 32 ust.1 pkt 2	aleksandrowski	0	0,00
		brodnicki	0	0,00
		bydgoski ziemski	1	76 271,29
		bydgoski grodzki	4	39 683,33
		chełmiński	0	0,00
		golubsko-dobrzyński	0	0,00
		grudziądzki ziemski	0	0,00
		grudziądzki grodzki	2	25 601,16
		inowrocławski	0	0,00
		lipnowski	0	0,00
		mogileński	0	0,00
		nakielski	0	0,00
		radziejowski	0	0,00
		rypiński	0	0,00
		sępoleński	0	0,00
		świecki	0	0,00
		toruński ziemski	0	0,00
		toruński grodzki	2	111 918,53
		tucholski	0	0,00
		wąbrzeski	0	0,00
włocławski ziemski	0	0,00		
włocławski grodzki	0	0,00		
zniński	0	0,00		
suma			9	253 474,31

Źródło: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Tabela nr 23: Działania na rzecz rehabilitacji zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych realizowane przez PFRON w 2017 r. na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511)

Lp.	Nazwa zadania ustawowego / podstawa prawna	Nazwa powiatu	Liczba umów	Kwota wydatków w zł
1	2	3	4	5
d	Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych realizowane na zlecenie Funduszu przez fundację oraz organizacje pozarządowe - art. 36 ust. 1	aleksandrowski	4	1 048 826,20
		brodnicki	0	0,00
		bydgoski ziemski	0	0,00
		bydgoski grodzki	17	3 551 926,12
		chełmiński	0	0,00
		golubsko-dobrzyński	0	0,00
		grudziądzki ziemski	5	1 123 346,80
		grudziądzki grodzki	0	0,00
		inowrocławski	0	0,00
		lipnowski	0	0,00
		mogileński	0	0,00
		nakielski	0	0,00
		radziejowski	0	0,00
		rypiński	0	0,00
		sępoleński	0	0,00
		świecki	0	0,00
		toruński ziemski	2	389 939,27
		toruński grodzki	18	7 723 911,56
		tucholski	0	0,00
		wąbrzeski	1	117 967,68
włocławski ziemski	0	0,00		
włocławski grodzki	0	0,00		
zniński	0	0,00		
suma			47	13 955 917,63

Źródło: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Tabela nr 24: Działania na rzecz rehabilitacji zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych realizowane przez PFRON w 2017 r. na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511)

Lp.	Nazwa zadania ustawowego / podstawa prawna	Nazwa powiatu	Liczba umów	Kwota wydatków w zł
1	2	3	4	5
e	Pilotażowy program "Aktywny samorząd" - art. 47 ust. 1 pkt 4	<i>aleksandrowski</i>	1	147 664,81
		<i>brodnicki</i>	1	131 405,54
		<i>bydgoski ziemski</i>	1	266 691,81
		<i>bydgoski grodzki</i>	1	1 434 101,60
		<i>chełmiński</i>	1	130 004,29
		<i>golubsko-dobrzyński</i>	1	102 325,89
		<i>grudziądzki ziemski</i>	1	121 772,69
		<i>grudziądzki grodzki</i>	1	266 511,82
		<i>inowrocławski</i>	1	384 595,21
		<i>lipnowski</i>	1	271 151,90
		<i>mogileński</i>	1	164 784,52
		<i>nakielski</i>	1	217 176,93
		<i>radziejowski</i>	1	385 545,35
		<i>rypiński</i>	1	174 330,26
		<i>sępoleński</i>	1	156 310,51
		<i>świecki</i>	1	439 159,02
		<i>toruński ziemski</i>	1	196 737,47
		<i>toruński grodzki</i>	1	562 813,45
		<i>tucholski</i>	1	207 257,83
		<i>wąbrzeski</i>	1	162 377,94
<i>włocławski ziemski</i>	1	129 194,75		
<i>włocławski grodzki</i>	1	281 327,70		
<i>żniński</i>	1	134 053,25		
suma			23	6 467 294,54

Źródło: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

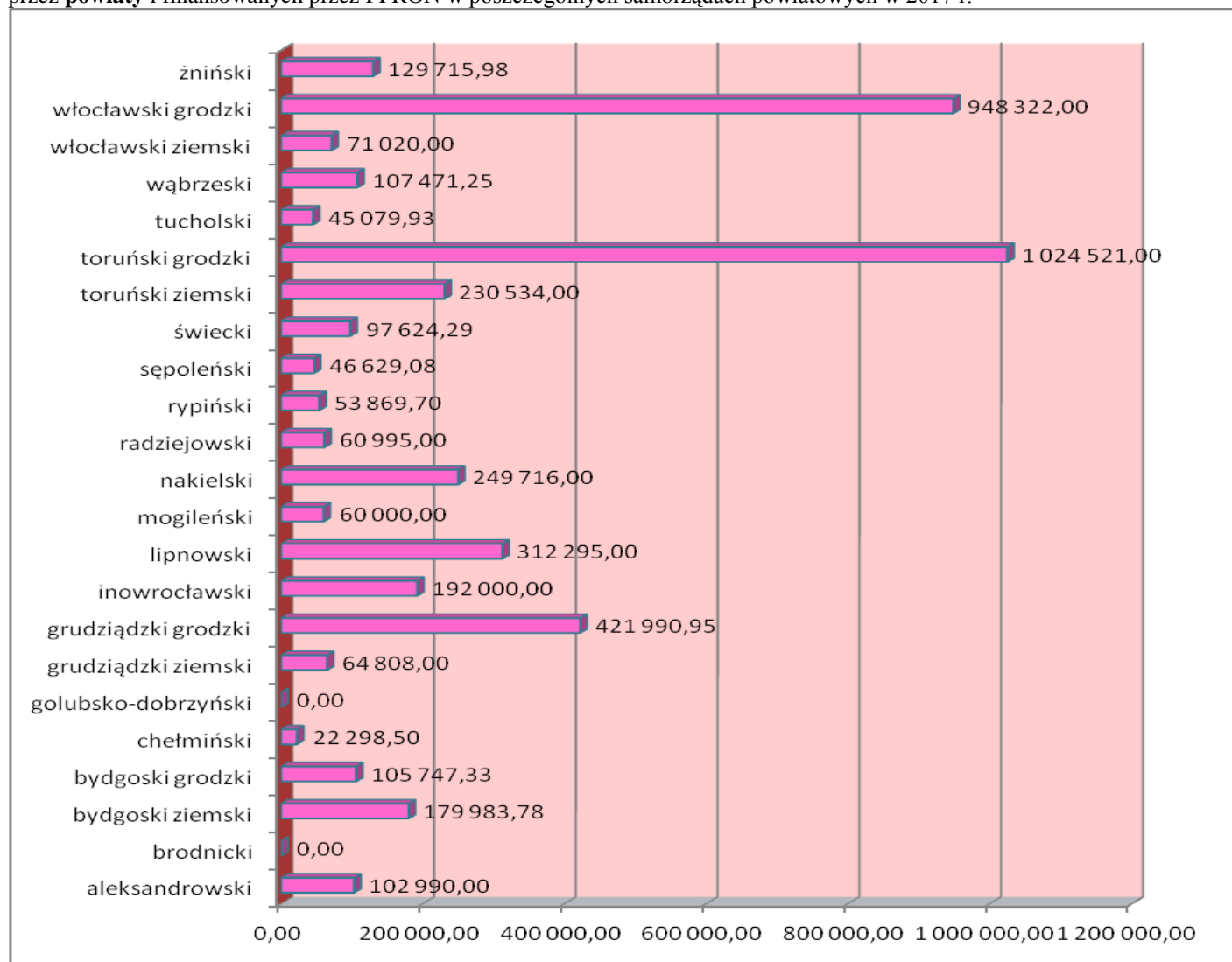
Tabela nr 25: Działania na rzecz rehabilitacji zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych realizowane przez PFRON w 2017 r. na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511)

Lp.	Nazwa zadania ustawowego / podstawa prawna	Nazwa powiatu	Liczba umów	Kwota wydatków w zł
1	2	3	4	5
f	Pilotażowy program "Absolwent" - art. 47 us. 1 pkt 4	aleksandrowski	0	0,00
		brodnicki	0	0,00
		bydgoski ziemski	0	0,00
		bydgoski grodzki	0	0,00
		chełmiński	0	0,00
		golubsko-dobrzyński	0	0,00
		grudziądzki ziemski	0	0,00
		grudziądzki grodzki	0	0,00
		inowrocławski	0	0,00
		lipnowski	0	0,00
		mogileński	0	0,00
		nakielski	0	0,00
		radziejowski	0	0,00
		rypiński	0	0,00
		sępoleński	0	0,00
		świecki	0	0,00
		toruński ziemski	0	0,00
		toruński grodzki	1	202 426,77
		tucholski	0	0,00
		wąbrzeski	0	0,00
włocławski ziemski	0	0,00		
włocławski grodzki	0	0,00		
zniński	0	0,00		
suma			1	202 426,77

Źródło: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Wykres nr 9: Zbiorcze zestawienie podziału środków finansowych na działania na rzecz **rehabilitacji zawodowej** oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych realizowanych przez **powiaty** i finansowanych przez PFRON w poszczególnych samorządach powiatowych w 2017 r.

Źródło: dane z 23 powiatów.

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Tabela nr 26: Zbiorcze zestawienie zadań na rzecz **rehabilitacji zawodowej** oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych realizowane przez **powiaty** w 2017 r. na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511)

L.p.	Nazwa zadania ustawowego	Podstawa prawna zadania <i>Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27.08.1997 r.</i> (Dz. U. z 2018 r. poz. 511)	Liczba podjętych działań w ramach zadania	Liczba osób niepełnosprawnych jako beneficjentów w realizowanych zadaniach, w tym ogółem oraz z podziałem na stopień niepełnosprawności				Kwota dofinansowania (w zł)	
				ogółem	z lekkim stopniem	z umiarkowanym stopniem	ze znacznym stopniem	PFRON	Inne źródła
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Usługi i instrumenty rynku pracy np. staże, szkolenia, itp. (wymienić jakie)	art. 11	659	811	522	279	12	539 200,82	3 903 756,29
2	Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej przyznane na podstawie zawartej umowy ze starostą	art. 12a	49	41	18	21	2	868 320,37	350 300,00
3	Jednorazowe środki na podjęcie działalności rolniczej przyznane na podstawie zawartej umowy ze starostą	art. 12a	0	0	0	0	0	0,00	0,00
4	Jednorazowe środki na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej przyznane na podstawie zawartej umowy ze starostą	art. 12a	0	0	0	0	0	0,00	0,00
5	Dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie działalności gospodarczej na podstawie umowy zawartej ze starostą	art. 13 ust. 1	0	0	0	0	0	0,00	0,00
6	Dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie własnego/dzierżawionego gospodarstwa rolnego na podstawie umowy zawartej ze starostą	art. 13 ust. 1	0	0	0	0	0	0,00	0,00

7	Zwrot kosztów adaptacji pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych	art. 26, ust. 1, pkt 1	0	0	0	0	0	0,00	0,00
8	Zwrot kosztów lub nabycia urządzeń ułatwiających osobie niepełnosprawnej wykonywanie pracy lub funkcjonowanie w zakładzie pracy	art. 26, ust. 1, pkt 1b	0	0	0	0	0	0,00	0,00
9	Zwrot kosztów zakupu i autoryzacji oprogramowania na użytek pracowników niepełnosprawnych oraz urządzeń technologii wspomagających lub przystosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności	art. 26, ust. 1, pkt 1c	0	0	0	0	0	0,00	0,00
10	Zwrot kosztów rozpoznania przez służby medycyny pracy potrzeb, o których mowa w pkt. 1-1c	art. 26, ust. 1, pkt. 2	0	0	0	0	0	0,00	0,00
11	Zwrot miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu	art. 26d, ust. 1, pkt 1	2	5	4	1	0	8 868,00	0,00
12	Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy	art. 26e	94	90	35	51	4	1 748 072,73	812 885,28
13	Pośrednictwo pracy	art. 35a, ust. 1, pkt 9	6 656	4 688	3 209	1 337	142	0,00	0,00
	Poradnictwo zawodowe	art. 35a, ust. 1, pkt 9	998	918	660	242	16	0,00	0,00
14	Szkolenia oraz przekwalifikowanie osób niepełnosprawnych	art. 35a, ust. 1, pkt 9	65	67	53	13	1	31 008,69	121 313,46
15	Kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej, do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo-rehabilitacyjnego	art. 35a, ust. 1, pkt 10	0	0	0	0	0	0,00	0,00
16	Doradztwo organizacyjno prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne	art. 35a, ust. 1, pkt 12	7	7	3	3	1	0,00	0,00

17	Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej zlecone przez powiaty fundacjom i organizacjom pozarządowym	art. 36	1	0	0	0	0	3 000,00	0,00
18	Zwrot kosztów szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych poniesionych przez pracodawcę	art. 41	0	0	0	0	0	0,00	0,00
19	INNE zadania, programy	Aktywny Samorząd	298	296	11	212	71	947 000,03	0,00
		PWRMR III	6	198	1	1	0	382 141,15	102 420,85
		I inne projekty	1	57	2	47	6	0,00	266 104,43
suma			8 836	7 178	4 518	2 207	255	4 527 611,79	5 556 780,31
razem:								10 084 392,10	

Źródło: dane z 23 powiatów

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia przedstawia główne kierunki działań zmierzające do rozwiązywania problemów funkcjonowania rynku pracy w regionie, a jego struktura opiera się na Krajowym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia na lata 2015-2017. Długoterminowymi celami działań przewidzianych do realizacji w ramach RPDZ, spójnymi ze Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – plan modernizacji 2020+”, są:

- wzrost liczby pracujących w regionie;
- zmniejszenie stopy bezrobocia rejestrowanego w regionie.

Regionalny Plan Działania na Rzecz Zatrudnienia przygotowywany i realizowany jest przez Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu przy współpracy z innymi instytucjami i organizacjami.

Skumulowane działania na rzecz aktywności zawodowej i rehabilitacji zawodowej zostały zebrane w celu przygotowania RPDZ.

Departament Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia, Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. Osób Niepełnosprawnych, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Powiatowe Urzędy Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Miejskie Ośrodki Pomocy Rodzinie oraz Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej w 2017 roku realizowali zadania wynikające z celu strategicznego **1. „Zmniejszenie liczby osób niepełnosprawnych”**, celu szczegółowego **1.2. „Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych”** poprzez działania wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

W oparciu o otrzymane dane od samorządów powiatowych, organizacji pozarządowych oraz PFRON z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej realizowanych zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych za 2017 r., przygotowano informację zbiorczą dla WUP. Informację dot. wszystkich podejmowanych działań z zakresu rehabilitacji zawodowej i zatrudnieniu osób z niepełnosprawnością przy udziale środków PFRON, które ujęto w RPDZ. W tabeli nr 41 ze str. 126 ujęto zbiorcze zestawienie.

CEL 5 Zwiększenie potencjału w zakresie świadczenia usług na rzecz rehabilitacji osób niepełnosprawnych

DZIAŁANIE 5.1. Dofinansowanie regionalnych imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych wspierających ich aktywność w tych dziedzinach oraz promowanie uniwersalnych rozwiązań w zakresie dostępności

Powyższe zadanie w 2017 r. było finansowane z środków PFRON oraz z budżetu województwa. Środki PFRON przeznaczone były na wyłonione w drodze konkursu projekty realizowane przez organizacje pozarządowe, natomiast ze środków budżetu finansowano zadania wspierające aktywność osób z niepełnosprawnością.

Zadania zlecane finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Dużą popularnością wśród organizacji pozarządowych cieszy się zadanie realizowane w ramach otwartego konkursu ofert nr **15/2017**, które ma na celu propagowanie aktywności osób z niepełnosprawnością poprzez sport, rekreację, kulturę, czy turystykę. Organizowane imprezy towarzyszą głównie wydarzeniom, tj. Europejskiemu Dniu Walki z Dyskryminacją Osób Niepełnosprawnych oraz Międzynarodowemu Dniu Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną obchodzonymi 5 maja, Światowemu Dniu Stwardnienia Rozsianego przypadającemu na dzień 31 maja, Światowemu Dniu Zdrowia Psychicznego obchodzonymu 10 października, Międzynarodowemu Dniu Białej Laski przypadającemu na dzień 15 października czy Międzynarodowemu Dniu Osób Niepełnosprawnych obchodzonymu 3 grudnia.

W 2017 r. w trybie konkursowym Samorząd Województwa dofinansował ze środków PFRON **13** tego typu projektów na łączną kwotę w **wysokości 59 600,00 zł**. Oczekiwany rezultatem działań był zwiększony udział osób niepełnosprawnych w imprezach sportowych, turystycznych i kulturalnych, dzięki któremu zmniejszyli oni swoje ograniczenia fizyczne i psychiczne, rozwijając postawy prospołeczne i prozdrowotne. Realizacja przedmiotowych projektów miała wpływ, m.in. na rozwój aktywnego spędzania wolnego czasu, uczestnictwo w różnego rodzaju imprezach kulturalnych i rekreacyjnych. Przyczyniła się także do rozwijania oraz pozyskiwania wiedzy i umiejętności w zakresie porozumiewania się i kształtowania relacji w grupie rówieśniczej. Osoby niepełnosprawne miały możliwość nabrania wiary we własne

możliwości i przekonania o posiadanych talentach, zdolnościach i umiejętnościach oraz poprawy kondycji fizycznej i koordynacji ruchowej. Prowadzone działania umożliwiły beneficjentom wyjście do ludzi, na nawiązanie nowych kontaktów towarzyskich, pokonanie tremy w kontaktach z drugą osobą, zwalczenie samotności. Rezultatem przeprowadzonych działań było również popularyzowanie terapii ruchem dla relaksu psychicznego i fizycznego.

Poprzez integrację wyrażoną w różnych dziedzinach życia społecznego udział w rehabilitacji społecznej **wzięło 1 481 osób, z których 1 293 stanowiły osoby z niepełnosprawnością.**

Poniższa tabela szczegółowo przedstawia, które z organizacji realizowały przedstawiony cel.

Tabela nr 27: Zbiorcze zestawienie imprez współfinansowanych z środków PFRON

Konkurs nr 15/2017 pn. „Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych”					
L.p.	Nr umowy	Podmiot	Nazwa zadania	Termin realizacji	Kwota przekazanej dotacji (w zł)
1	SE-II.614.5.2.616.24.2017	Towarzystwo Rodziców Dzieci Specjalnej Troski z siedzibą w Brodnicy	XX Jubileuszowy Ogólnopolski Festiwal Artystyczny "Otwórzmy serca dla niepełnosprawnych artystów"	24.04.2017-31.10.2017	7 000,00
2	SE-II.614.5.7.616.1.2017	Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego - Oddział w Koninie z siedzibą w Koninie	Dostrzec niepełnosprawnych i poznać SM	01.04.2017-31.07.2017	2 000,00
3	SE-II.614.5.10.616.11.2017	Włocławsko-Brodnicki Klub Niewidomych i Słabowidzących "PIONEK" z siedzibą we Włocławku	Turnieje bowlingowe dla osób z niepełnosprawnością	01.04.2017-31.10.2017	3 000,00
4	SE-II.614.5.18.616.30.2017	Inicjatywa Kulturalna Bard z siedzibą w Bydgoszczy	VII Festiwal widzących duszą "Muzyka otwiera oczy"	20.08.2017-31.10.2017	5 000,00
5	SE-II.614.5.19.616.32.2017 Aneks do umowy nr 1 z dnia 20 listopada 2017 r.	Fundacja na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "ARKADIA" z siedzibą w Toruniu	Ogólnopolskie Zawody Wspinaczki Sportowej 2017	01.10.2017-30.11.2017	5 000,00

6	SE- II.614.5.20.616.8.2017	Stowarzyszenie dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej oraz ich Rodzin "DZIEWIĘTNASTKA" z siedzibą w Toruniu	III Wojewódzki Dzień Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną "Z uśmiechem przez świat - podróż w rytm Konwencji ONZ o prawach Osób Niepełnosprawnych - 5 maja 2017"	01.03.2017- 05.06.2017	4 000,00
7	SE- II.614.5.22.616.25.2017	Wąbrzeskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski z siedzibą w Wąbrzeźnie	Rywalizacja i integracja - imprezy sportowo-rekreacyjne dla osób niepełnosprawnych	01.03.2017- 31.10.2017	7 000,00
8	SE- II.614.5.23.616.6.2017	Pomorsko-Kujawski Klub Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Niewidomych i Słabowidzących „ŁUCZNICZKA” z siedzibą Bydgoszczy	III Mistrzostwa Województwa Kujawsko-Pomorskiego Niewidomych i Słabowidzących w bowlingu i show down (Tenis stołowy dla niewidomych)	01.04.2017- 30.11.2017	7 000,00
9	SE- II.614.5.27.616.23.2017	Bractwo Rycerskie Ziemi Toruńskich z siedzibą w Brzozówce	"Rozwijamy swoje pasje i zainteresowania"	10.04.2017- 31.07.2017	5 000,00
10	SE- II.614.5.29.616.19.2017	Stowarzyszenie Dorosłych Dzieciom z siedzibą w Sepólnie Krajeńskim	Nie ma cwaniaka który nie wygra w zbijaka	15.03.2017- 30.06.2017	7 000,00
11	SE- II.614.5.38.616.4.2017	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych z siedzibą w Solcu Kujawskim	Razem przez świat - Kocham Cię Polsko	01.06.2017- 29.09.2017	2 000,00
12	SE- II.614.5.40.616.34.2017	Fundacja Ducha na Rzecz Rehabilitacji Naturalnej Ludzi Niepełnosprawnych	Spotkanie Wigilijne niepełnosprawnych w dniu 10 grudnia 2017 r.	10.11.2017- 30.12.2017	1 600,00
13	SE- II.614.5.43.616.33.2017	Stowarzyszenie Sportowe Sokół w Barcinie	II Kujawsko-Pomorska Paraolimpiada Dzieci i Młodzieży	01.08.2017- 31.10.2017	4 000,00
Razem:					59 600,00

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

DZIAŁANIE 5.2. Dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych (z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów)

Województwo Kujawsko-Pomorskie realizuje zadanie współfinansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, będących w dyspozycji Województwa pn. *dofinansowanie robót budowlanych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2017 r. poz. 1332 z późn. zm.), dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów*. Wnioski na zadanie przyjmowane są do 30 listopada roku poprzedzającego realizację zadania.

Do 30 listopada 2016 r. do tut. Urzędu wpłynęło **14** wniosków do rozpatrzenia i realizacji w ramach zadania pn. *„dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów”*. Spośród złożonych wniosków, **11** wnioskodawców spełniało kryteria określone w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 6 sierpnia 2004 r. w sprawie określania zadań samorządu województwa finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1392 z późn. zm.), natomiast w przypadku pozostałych wnioskodawców, z uwagi na fakt nie uzupełnienia wniosków w wyznaczonym terminie, **3** spośród wszystkich złożonych wniosków pozostawiono bez rozpatrzenia.

Zgodnie z uchwałą Nr 11/449/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 marca 2017 r. w sprawie dofinansowania robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów w roku 2017, zmienionej uchwałą Nr 38/1698/17 z dnia 27 września 2017 r. oraz Nr 50/2262/17 z dnia 12 grudnia 2017 r., Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyznał dofinansowanie **7** podmiotom. Z jednym z wnioskodawców, tj. Powiatem Nakielskim, który wystąpił z wnioskiem dotyczącym budowy dźwigu dla osób niepełnosprawnych przy budynku Zespołu Szkół Specjalnych w Szubinie, województwo rozwiązało umowę w drodze porozumienia stron.

Ostatecznie na realizację **6** inwestycji jednorocznych zrealizowanych i rozliczonych w 2017 r. przyznano i przekazano kwotę dofinansowania w wysokości **538 146,00 zł**.

Z uwagi na wyrażenie przez Sejmik Województwa zgody na zawarcie umów na okres dłuższy niż jeden rok budżetowy na dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem

rozbiórki tych obiektów, zgodnie z uchwałą Nr XX/369/16 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 maja 2016 r., zmienioną uchwałą Nr XXXI/ 529/17 z dnia 24 kwietnia 2017 r., uchwałą Nr XXXV/579/17 z dnia 28 sierpnia 2017 r. oraz uchwałą Nr XXXVII/619/17 z dnia 23 października 2017 r., Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą Nr 21/951/17 z dnia 31 maja 2017 r. w sprawie dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów w roku 2016 i 2017, które będą realizowane w latach 2016-2019, zmienioną uchwałą Nr 50/2263/17 z dnia 12 grudnia 2017 r., przyznał dofinansowanie **4** podmiotom, z którymi województwo zawarło umowy wieloletnie obejmujące lata 2017-2019.

Przeznaczone na realizację umów wieloletnich dofinansowanie w kwocie **2 266 848,00 zł** obejmuje wyłącznie I etapy zadania, które zrealizowano w 2017 r. Kolejne etapy zadania przewidziane na lata 2018 i 2019 finansowane będą wyłącznie ze środków stanowiących udział własny wnioskodawców.

Łącznie w ramach dofinansowania robót budowlanych (...) zrealizowano **10** umów na kwotę dofinansowania z środków PFRON wynoszącą **2 804 994,00 zł**. Limit środków finansowych przeznaczonych w 2017 r. na omawiane zadanie został rozdysponowany w całości, stąd też wykonanie planu finansowego ww. zadania wynosiło 100%.

Niezależnie od powyższego w 2017 r. **1** wnioskodawca, tj. Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Bożej Łaskawej z siedzibą w Toruniu, realizował inwestycję wieloletnią przewidzianą na lata 2016-2017. Wykonany w 2017 r. ostatni etap robót budowlanych finansowany był wyłącznie ze środków stanowiących udział własny Parafii.

Dofinansowaniem przyznanym w 2017 r. objęto **5** obiektów zlokalizowanych na terenie gmin miejskich, **2** obiekty na terenie gmin miejsko-wiejskich oraz **3** obiekty na terenie gmin wiejskich.

Przedmiot dofinansowania obejmował termomodernizację budynków, remonty sanitariatów, instalacji wodno-kanalizacyjnej i pomieszczeń z przystosowaniem dla osób z niepełnosprawnością, budowę oraz wymianę automatyki urządzeń dźwigowych, budowę systemu sygnalizacji pożaru wraz z systemem oddymiania, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, adaptację pomieszczeń na cele rehabilitacji, utworzenie mieszkań chronionych, czy też budowę sanatorium z wewnętrznym basenem uzdrowiskowym.

Dofinansowanie wyżej wymienionych inwestycji przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego ze środków PFRON przyczyni się do likwidacji istniejących barier architektonicznych w budynkach, umożliwi osobom niepełnosprawnym dostęp do wszystkich pomieszczeń

dofinansowanych budynków, a tym samym korzystanie z pełnej oferty bazy rehabilitacyjnej, noclegowej oraz integrację z pełnosprawnymi osobami korzystającymi z oferty tych placówek.

W wyniku wykonanych robót budowlanych nastąpi poprawa komfortu życia i bezpieczeństwa osób niepełnosprawnych, zmniejszy się zużycie energii cieplnej i kosztów eksploatacji a zaoszczędzone środki finansowe przeznaczone zostaną na potrzeby mieszkańców. Poprawa wyglądu i estetyki dofinansowanych budynków, korzystnie wpłynie na zadowolenie z pobytu niepełnosprawnych podopiecznych, zabezpieczone zostaną dobra architektoniczne na potrzeby rehabilitacji, która prowadzona będzie w bezpiecznych warunkach. Osoby niepełnosprawne będą mogły również korzystać z nowych form aktywizacji zawodowej i rehabilitacji, w tym kuchni ćwiczeń, strefy basenowej dostosowanej dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, czy też z sal zabiegowych. Adaptacja pomieszczeń na 2 mieszkania chronione zapewni osobom z niepełnosprawnością warunki do prowadzenia samodzielnego życia, uczestnictwa w życiu społecznym i integracji społecznej.

Szacuje się, że bezpośrednio i pośrednio z efektów dofinansowania robót budowlanych, które były przedmiotem umów zawartych w 2017 r., korzystać będzie **766** osób z niepełnosprawnością, z czego **170** osób wśród dzieci i młodzieży oraz **409** mieszkańców wsi.

Do 30 listopada 2017 r. na realizację zadania dofinansowania robót budowlanych do Urzędu Marszałkowskiego WK-P w Toruniu wpłynęło **13** wniosków, których rozpatrzenie i realizacja nastąpi w 2018 r. Żaden spośród złożonych wniosków nie był kompletny, w związku z czym wszyscy wnioskodawcy wezwani zostali do uzupełnienia przedmiotowych wniosków.

Przewidywany całkowity koszt realizacji wszystkich inwestycji, których dotyczą złożone wnioski wynosi **9 263 862,50 zł**, z czego **2 571 248,06 zł** stanowi łączna kwota wnioskowanego dofinansowania ze środków PFRON.

Tabela nr 29: Wykaz Wnioskodawców, którym przyznano dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w roku 2017, które będą realizowane w latach 2017-2019 na podstawie umów wieloletnich (stan na dzień 31.12.2017 r.).

L. p.	Nazwa Wnioskodawcy	Miejsce realizacji zadania	Przedmiot dofinansowania	Okres realizacji zadania	Całkowity koszt realizacji zadania (zł)	Kwota dofinansowania ze środków PFRON przyznana przez Zarząd na 2017r. (zł)	Uwagi
1	Powiat Sepoleński	Dom Pomocy Społecznej ul. Podgórna 2 89-430 Kamień Krajeński	Budowa windy wraz z adaptacją pomieszczeń budynku B dla potrzeb mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim przy ul. Podgórznej 2 i utworzenie 2 mieszkań chronionych	2017-2019	1 472 829,99	700 000,00	Dofinansowanie obejmuje wyłącznie 2017 r.
2	Sanatorium Uzdrowskie „Łączność” Sp. z o.o.	Sanatorium Uzdrowskie „Łączność” Sp. z o.o. ul. Warzelniana 6 i 8 87-720 Ciechocinek	Budowa Sanatorium Uzdrowskiego z wewnętrznym basenem uzdrowskim wraz ze zmianą sposobu użytkowania istniejącego obiektu z jego przebudową i niezbędną infrastrukturą techniczną zewnętrzną i wewnętrzną	2017-2018	7 924 447,45	366 848,00	Dofinansowanie obejmuje wyłącznie 2017 r.
3	Gmina Miasto Bydgoszcz	Dom Pomocy Społecznej „Promień Życia” w strukturze Zespołu Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia ul. Łomżyńska 54 85-863 Bydgoszcz	Wymiana instalacji wodociągowo-kanalizacyjnej i remont sanitariatów w segmentach mieszkalnych „A, B, C” oraz remont segmentu kuchni i pralni „D” w budynku Domu Pomocy Społecznej „Promień Życia” przy ul. Łomżyńskiej 54	2017-2018	1 539 999,59	750 000,00	Dofinansowanie obejmuje wyłącznie 2017 r.

			w Bydgoszczy				
4	Powiat Toruński	Dom Pomocy Społecznej w Browinie Browina 57 87-140 Chełmża	Budowa łącznika pomiędzy budynkami nr 56 i 60 (część I), przebudowa zaplecza żywieniowego - kuchnia wraz z zapleczem budynek 56 (część II) oraz wejścia do budynku nr 56 tzw. tarasowiec (część III), przebudowa I piętra budynku nr 60 (część IV) dla Domu Pomocy Społecznej w Browinie	2017-2018	902 853,99	450 000,00	Dofinansowanie obejmuje wyłącznie 2017 r.
			Razem:	X	11 840 131,02	2 266 848,00	X

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Tabela nr 30: Zestawienie przyznanych dotacji w ramach zadania dofinansowanie ze środków PFRON robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów ze środków PFRON będących w dyspozycji Samorządu Województwa w 2017 roku - stan na dzień 31.12.2017 r. (umowy jednoroczne).

L.P.	Nazwa wnioskodawcy	Miejsce realizacji zadania	Przedmiot dofinansowania	Nr umowy, data zawarcia	Według kosztorysu ofertowego	
					Całkowity koszt realizacji zadania (zł)	Kwota dofinansowania przyznana przez Zarząd (zł)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Związek Gmin - Międzygminny Ośrodek Opiekuńczy	Międzygminny Ośrodek Opiekuńczy ul. Łowińska 9 86-120 Pruszcz	Remont i termomodernizacja budynku Międzygminnego Ośrodka Opiekuńczego w Pruszczu wraz z wymianą automatyki windy	SE-II.924.4.2016.3041.6.2017 z dnia 17 maja 2017 r.	354 408,01	160 000,00
2.	Powiat Aleksandrowski	Sala gimnastyczna Zespołu Szkół Nr 2 w Aleksandrowie Kujawskim ul. Sikorskiego 3 87-700 Aleksandrów Kujawski	Remont sanitariatów i szatni z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych w sali gimnastycznej Zespołu Szkół Nr 2 w Aleksandrowie Kujawskim	SE-II.924.8.2016.3041.3.2017 z dnia 15 maja 2017 r.	124 784,94	60 000,00

3.	DAJ SZANSE Fundacja na Rzecz Rozwoju Dzieci Niepełnosprawnych	DAJ SZANSE Fundacja na Rzecz Rozwoju Dzieci Niepełnosprawnych ul. Piskorskiej 11 87-100 Toruń	Termomodernizacja budynku Fundacji DAJ SZANSE	SE-II.924.10.2016.3041.9.2017 z dnia 22 czerwca 2017 r.	269 131,91	120 000,00
4.	Powiat Nakielski	Zespół Szkół Specjalnych w Szubinie ul. Kochanowskiego 1 89-200 Szubin	Budowa dźwigu dla niepełnosprawnych przy budynku Zespołu Szkół Specjalnych w Szubinie	SE-II.924.14.2016.3041.2.2017 z dnia 15 maja 2017 r. ⁸	100 795,02	0,00
5.	Powiat Rypiński	Dom Pomocy Społecznej „Kombatant” w Ugoszczu Ugoszcz 30 87-522 Ostrowite działka nr 144/3	Budowa systemu sygnalizacji pożaru wraz z systemem oddymiania w obiektach Domu Pomocy Społecznej „Kombatant” w Ugoszczu	SE-II.924.16.2016.3041.7.2017 z dnia 24 maja 2017 r.	209 144,55	86 146,00

⁸ Umowa rozwiązana w drodze porozumienia stron

6.	Zgromadzenie Sióstr Św. Elżbiety Prowincja Toruńska	Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr św. Elżbiety ul. Dworcowa 1 89-430 Kamień Krajeński	Przystosowanie Domu Pomocy Społecznej: wymiana stolarki drzwiowej, wymiana okien dachowych, malowanie tynków wewnętrznych, wykonanie tynku gramoplast, wymiana podłóg	SE-II.924.9.2016.3041.8.2017 z dnia 14 czerwca 2017 r.	201 740,12	100 000,00
7.	Zgromadzenie Sióstr Św. Wincentego a Paulo Prowincja Chełmińsko-Poznańska	Dom Pomocy Społecznej w Chełmnie ul. Dominikańska 40 86-200 Chełmno	Remont i adaptacja pomieszczenia nr 6 na rehabilitację	SE-II.924.12.2016.3041.4.2017 z dnia 16 maja 2017 r.	24 527,77	12 000,00
Razem:					1 284 532,32	538 146,00

DZIAŁANIE 5.3. Opiniowanie wniosków o wpis do rejestru ośrodków przyjmujących grupy turnusowe

1) W myśl art. 35 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511), do zadań samorządu województwa należy opiniowanie wniosków o wpis do rejestru ośrodków, w których mogą odbywać się turnusy rehabilitacyjne dla osób niepełnosprawnych. Opinia sporządzana jest na podstawie wizji lokalnej ośrodka i zawiera: stwierdzenie zgodności lub braku zgodności informacji zawartych we wniosku ośrodka ze stanem faktycznym, informację o standardzie ośrodka, ocenę warunków sanitarno-higienicznych, ocenę możliwości zapewnienia osobom niepełnosprawnym dogodnych warunków pobytu, odpowiednich do rodzaju ich niepełnosprawności, ocenę zaplecza i jego wyposażenia do realizacji programów turnusów i prowadzenia różnych form aktywnej rehabilitacji, w tym zajęć mających na celu poprawę psychofizycznej sprawności uczestników tych turnusów i zajęć wypoczynkowych, oraz zaplecza do przeprowadzenia zabiegów fizjoterapeutycznych w przypadku turnusu z programem zawierającym takie zabiegi, w zależności od rodzaju turnusów, które będą odbywały się w ośrodku.

W 2017 roku do Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu wpłynęło **8** wniosków o wpis do rejestru ośrodków, w których mogą odbywać się turnusy rehabilitacyjne dla osób niepełnosprawnych korzystających z dofinansowania ze środków PFRON, w tym:

- **7** wniosków zaopiniowano pozytywnie w całkowitym wnioskowanym zakresie,
- **1** wniosek ze względu na nieuzupełnienie w wyznaczonym terminie pozostawiony został bez rozpatrzenia.

Spośród wszystkich zaopiniowanych w 2017 r. wniosków, **3** wnioski dotyczyły ośrodków, które pierwszy raz ubiegały się o przedmiotowy wpis, natomiast pozostałe wnioski dotyczyły ośrodków, którym upłynął w roku 2017 termin uprawniający do przyjmowania zorganizowanych grup turnusowych, korzystających z dofinansowania ze środków PFRON, bowiem wpis do rejestru ośrodków dokonywany jest na okres 3 lat.

CEL 6 Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do leczenia specjalistycznego, terapii i rehabilitacji

Działanie 6.2. Wyposażenie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny

Z uwagi na brak wznowienia przez PFRON programu Wyrównywanie Różnic Między Regionami obszar A, Województwo Kujawsko-Pomorskie nie realizowało tego zadania.

Działanie 6.3. Wspieranie dostępu dzieci i młodzieży do wczesnej wielospecjalistycznej interwencji w niepełnosprawność

Województwo Kujawsko-Pomorskie biorąc pod uwagę potrzeby dzieci z niepełnosprawnością w 2017 r., na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2018 r. poz. 450) po raz kolejny podjęło działanie zmierzające do wspierania wczesnej interwencji w niepełnosprawność. Realizacja ww. działań była możliwa na podstawie otwartego konkursu ofert nr 17/2017 ogłoszonego uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego Nr 48/1891/16 z dnia 7 grudnia 2016 r. w sprawie ogłoszenia otwartych konkursów ofert na wykonywanie zadań publicznych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w latach 2017-2019 przez organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego.

W ramach tego konkursu wpłynęło **16 ofert** z czego wybrano **14 projektów** obejmujących realizację zadania pn. „Wspieranie dostępu dzieci do wczesnej wielospecjalistycznej interwencji w niepełnosprawność”. Zbiorcze zestawienie danych ujęto w **tabeli nr 31**.

Celem realizacji zadań zgłoszonych w ramach otwartego konkursu było:

- prowadzenie wielospecjalistycznej, kompleksowej, wczesnej, skoordynowanej i ciągłej pomocy osobom zagrożonym niepełnosprawnością i niepełnosprawnym oraz ich rodzinom,
- zwiększanie dostępu do zajęć grupowych i indywidualnych prowadzonych przez specjalistów oraz zapobieganie pogłębianiu się niepełnosprawności,
- niwelacja jej skutków i zwiększanie niezależności osób niepełnosprawnych.

Realizacja ww. konkursu przyczyniła się do poprawy dostępu do rehabilitacji środowiskowej mieszkańców województwa, w tym do zwiększenia zakresu wsparcia oferowanego

przez przychodnie i poradnie oraz zintensyfikowania działań rehabilitacyjnych we wczesnej nabytej bądź wrodzonej niepełnosprawności.

Koszt realizacji tych zadań sfinansowano z budżetu województwa w 2017 roku w wysokości **99 820,00 zł**. Z dofinansowania w ramach otwartego konkursu ofert nr 17/2017 skorzystało **łącznie 161 dzieci niepełnosprawnych lub zagrożonych niepełnosprawnością i 85 rodziców tych dzieci**. Zbiorcze zestawienie danych ujęto w **tabeli nr 32**.

Tabela nr 31: Zbiorcze zestawienie ofert na konkurs nr 17/2017

Numer i nazwa otwartego konkursu ofert	Konkurs nr 17/2017 „Wspieranie dostępu dzieci i młodzieży do wczesnej wielospecjalistycznej interwencji w niepełnosprawność”		
X	Organizacje pozarządowe	Podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pkt. 1 ustawy o dz. poz. publ. i o wolontariacie oraz pozostałe jednostki niezaliczone do sektora finansów publ.	Łącznie wszystkie podmioty
Liczba złożonych projektów	16	0	16
Liczba projektów wybranych do realizacji	14	0	14
Liczba podmiotów, które zrealizowały projekty	14	0	14
Wysokość przyznanych środków w zł	100 000,00	0	100 000,00
Wysokość wykorzystanych środków w zł	99 820,00	0	99 820,00
Wysokość wkładu finansowego wniesionego przez projektodawców	24 192,65	0	24 192,65
Wysokość wkładu osobowego wniesionego przez projektodawców	15 253,50	0	15 253,50

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Tabela nr 32: Wykaz podmiotów realizujących zadania w ramach konkursu 17/2017

Konkurs nr 17/2017 pn. „Wspieranie dostępu dzieci do wczesnej wielospecjalistycznej interwencji w niepełnosprawność”					
L.p.	Nr umowy	Nazwa oferenta	Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Wysokość przyznanej dotacji (w zł)
1	UM_SE.616.1.038.2017	Stowarzyszenie dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej oraz Ich Rodzin „Dziewiętnastka” z siedzibą w Toruniu	Program aktywności muzyczno-ruchowej dla dzieci i ich rodzin objętych wczesnym wspomaganie rozwoju pn. "Sport, muzyka, taniec-rodzinny przekładaniec".	06.03.2017 08.12.2017	2 000,00
2	UM_SE.616.1.075.2017	Fundacja Wspierania Rozwoju IMPULS z siedzibą w Toruniu	Kółko Graniaste - zajęcia rehabilitacyjno-edukacyjno-integracyjne dla dzieci z niepełnosprawnościami i zagrożonych niepełnosprawnością	03.04.2017 29.12.2017	6 000,00
3	UM_SE.616.1.037.2017	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "Za Szybą" z siedzibą Bydgoszcz	"Mały staje się samodzielny" (indywidualne zajęcia terapeutyczne dla dzieci z zaburzeniami ze spectrum autyzmu)	20.03.2017 31.10.2017	9 000,00
4	UM_SZ.616.1.084.2017	Stowarzyszenie Krzewienia Kultury "Animator" z siedzibą w Antoniewie	„Mam terapię, Mam szansę” - zajęcia terapeutyczne dla dzieci z autyzmem	01.09.2017 30.11.2017	6 000,00
5	UM_SE.616.1.042.2017	Stowarzyszenie Oświatowe na Rzecz Dzieci i Młodzieży "Równe Szanse" z siedzibą w Redeczu Krukowym	Czas dla rodziców - wsparcie informacyjno-terapeutyczne dla rodziców dzieci z zaburzeniami w rozwoju psychofizycznym"	04.05.2017 30.11.2017	5 000,00
6	UM_SE.616.1.083.2017	Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu "SURDO" z siedzibą we Włocławku	"Słyszę i mówię" (wspomaganie rozwoju umiejętności słuchowych i komunikacyjnych poprzez specjalistyczne zajęcia terapeutyczne)	01.08.2017 30.11.2017	7 000,00
7	UM_SE.616.1.039.2017	Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji przy Zespole Szkół Nr 5 "Równamy Szanse" z siedzibą Toruń	"Równamy szanse" - kompleksowa, wielospecjalistyczna terapia dla dzieci (edycja 2)	15.03.2017 17.11.2017	8 000,00
8	UM_SE.616.1.041.2017	Fundacja Pegaz Hipoterapia z siedzibą Brodnicy	"Z peGAZEM" ruszamy po sprawność (przeprowadzenie zajęć z hipoterapii)	01.04.2017 - 31.10.2017	6 000,00

9	UM_SE.616.1.058.2017	Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Zespołem Aspergera "ASPI" z siedzibą w Bydgoszczy	"Dla Malucha"	04.05.2017 30.11.2017	18 000,00
10	UM_SE.616.1.057.2017	Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Dzieci i Młodzieży o Zaburzonym Rozwoju "Ty i Ja" z siedzibą we Włocławku	"Podaj rękę dzieciom" (terapia dzieci najbardziej potrzebujących wsparcia psychoruchowego oraz dzieci niepełnosprawnych z różnymi schorzeniami, m.in. z autyzmem, uszkodzeniem narządu wzroku, słuchu i układu neurologicznego)	08.03.2017 - 30.06.2017	10 000,00
11	UM_SE.616.1.080.2017 Aneks nr 1 do umowy z dnia 8 grudnia 2017	Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie "Razem Możemy Więcej z siedzibą w Kcynii	Muzykoterapia - magia, która pobudza zmysły i hamuje negatywne emocje	01.04.2017 30.11.2017	5 000,00
12	UM_SE.616.1.081.2017	Fundacja Społeczno-Charytatywna Pomoc Rodzinie i Ziemi w Toruniu z siedzibą w Toruniu	Nadzieja dla Dzieci 2 (przeprowadzenie czynnej rehabilitacji polisensorycznej dla dzieci cierpiących na nieuleczalne choroby, takie jak: dystrofia mięśniowa, ciężkie porażenie mięśniowe z niedowładami, wady genetyczne oraz przepukliny oponoworzeniowe)	01.06.2017 30.11.2017	6 000,00
13	UM_SE.616.1.089.2017	Towarzystwo na Rzecz Rozwoju Wsi Węgiersk i Macikowo z siedzibą w Węgiersku	"Chcę być taki jak inni-kontynuacja" (organizowanie zajęć specjalistycznych: dydaktyczno-wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rewalidacyjnych dla uczniów posiadających opinie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej)	04.09.2017 20.11.2017	2 000,00
14	UM_SE.616.1.040.2017	Fundacja "Nowe Pokolenie" w hołdzie Janowi Pawłowi II z siedzibą w Bydgoszczy	Sprawni mimo Niepełnosprawności. Wielospecjalistyczna terapia = polepszenie jakości życia dziecka z niepełnosprawnością - III edycja projektu"	20.03.2017 31.10.2017	10 000,00
RAZEM:					100 000,00

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Działanie 6.4. Prowadzenie grupowych i indywidualnych zajęć, które mają na celu nabywanie, rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych, rozwijają umiejętności sprawnego komunikowania się z otoczeniem osób niepełnosprawnych

Mając na względzie fakt, iż priorytetowym zadaniem jest zapewnienie osobom z niepełnosprawnością dostępu do ciągłej i specjalistycznej rehabilitacji, Samorząd Województwa dofinansował **8 przedsięwzięć** mających za zadanie prowadzenie zajęć rehabilitacyjnych. Na ten cel przeznaczył kwotę ze środków PFRON w wysokości **58 000,00 zł. Tabela nr 30** przedstawia różnorodność wykonywanych w tym zakresie zadań, ukazując, że potrzeby realizacji tego zadania dla różnych grup osób z niepełnosprawnością w Województwie są znaczne. Przeprowadzone w 2017 r. zadania w obszarze prowadzenia zajęć mających na celu rozwijanie umiejętności osób niepełnosprawnych **objęły grupę 198 osoby, z których 147 osób z niepełnosprawnością.**

Celem podejmowanych działań było zwiększenie samodzielności osób z niepełnosprawnością poprzez zajęcia grupowe oraz indywidualne, a także rehabilitację ruchową. Dzięki systematycznym ćwiczeniom – powtarzanym później samodzielnie w warunkach domowych – oraz ciągłej rehabilitacji niepełnosprawni uczestnicy projektu mieli szanse na usprawnienie motorycznego i sensorycznego funkcjonowania ośrodkowego układu nerwowego, co w oczywisty sposób wpłynęło na polepszenie ich ogólnego stanu zdrowia, a tym samym wzrost samooceny i samoświadomości. W przypadku najmłodszych odbiorców zadania, ww. rezultaty dodatkowo będą zapobiegać późniejszym nieprawidłowościom rozwojowym, wynikającym z negatywnego samowobrażenia.

Tabela nr 33: Wykaz podmiotów prowadzących grupowe i indywidualne zajęcia realizowane w ramach konkursu 15/2017

Konkurs nr 15/2017 pn. „Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych”					
L.p.	Nr umowy	Nazwa oferenta	Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Wysokość przyznanej dotacji
1	SE-II.614.5.3.616.14.2017	Stowarzyszenie Stwardnienia Rozsianego (SM) z siedzibą w Bydgoszczy	Rehabilitacja ruchowa	03.04.2017-20.12.2017	6 000
2	SE-II.614.5.5.616.9.2017	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "ISKIERKA" w Unisławiu z siedzibą w Unisławiu	Razem możemy więcej	01.03.2017-30.11.2017	5 000

3	SE- II.614.5.8.616.5.2017	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Dorosłym z Niepełnosprawnością Intelektualną – OLIGO z siedzibą we Włocławku	Rehabilitacja osób niepełnosprawnych intelektualnie za pomocą zwierząt i sztuki	01.03.2017- 10.12.2017	10 000
4	SE- II.614.5.11.616.16.2017	Stowarzyszenie Oświatowe na Rzecz Dzieci i Młodzieży "RÓWNE SZANSE" z siedzibą Redeczu Krukowym	Sprawni ruchowo - sprawni w życiu - zajęcia z fizjoterapii z elementami integracji sensorycznej dla dzieci z zaburzeniami w rozwoju fizycznym	04.05.2017- 30.11.2017	8 000
5	SE- II.614.5.14.616.2.2017	Fundacja "ŚWIATŁO" z siedzibą w Toruniu	Jestem...słyszę...czuję!	01.03.2017- 31.12.2017	5 000
6	SE- II.614.5.15.616.22.2017	Fundacja Rehabilitacja bez barier	Udar to nie wyrok. Aktywni, sprawni i samodzielni dzięki rehabilitacji	04.05.2017- 31.08.2017	7 000
7	SE- II.614.5.16.616.12.2017	Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji przy Zespole Szkół nr 5 w Toruniu "RÓWNAME SZANSE"	"Przez zmysły do umysłu" - zajęcia terapii integracji sensorycznej dla dzieci i młodzieży. (Edycja 2)	01.04.2017- 17.11.2017	7 000
8	SE- II.614.5.28.616.31.2017	Fundacja "Balian Sport"	Rugby - droga do niezależności	01.08.2017- 09.10.2017	10 000
Razem					58 000,00

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Kontrole i wizytacje realizowanych zadań

Na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 511), uchwały Nr 27/942/14 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 2 lipca 2014 r. w sprawie trybu i sposobu kontroli umów zawieranych przez Województwo Kujawsko-Pomorskie w ramach środków przyznanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, jak również w oparciu o zapisy zawieranych umów o dofinansowanie zadań środków PFRON oraz zatwierdzony przez Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego plan kontroli na 2017 r., pracownicy Wydziału Integracji Osób Niepełnosprawnych, Departamentu Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia w 2017 r. przeprowadzili **8 kontroli**, w tym:

- **1** kontrolę w ramach realizacji zadania „*dofinansowania robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów*”. Kontrola obejmowała sprawdzenie wykonania zaleceń pokontrolnych skierowanych w piśmie z dnia 4 listopada 2016 r. znak SZ-II.924.16.2012. W protokole kontroli sprawdzającej wyznaczono ostateczny termin realizacji zalecenia związanego z wykonaniem oznakowania poziomego miejsc postojowych zarezerwowanych dla samochodów, z których korzystają osoby niepełnosprawne.
- **5** kontroli w ramach realizacji umów o *zlecenie realizacji zadań w ramach art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*. Zakres kontroli obejmował m.in. sprawdzenie dokumentacji merytorycznej związanej z prowadzeniem rehabilitacji, z uwzględnieniem naboru do udziału w zadaniach, a także wywiązywanie się Wnioskodawców z zapisów zawartych z Województwem umów w zakresie prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych związanych z otrzymanym wsparciem ze środków PFRON będących w dyspozycji Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W przypadku 1 podmiotu sformułowano zalecenia pokontrolne.
- **2** kontrole realizacji umowy na *dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej*. W przypadku 1 z zakres kontroli obejmował sprawdzenie dokumentów źródłowych będących podstawą sporządzenia informacji o wydatkowaniu środków finansowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazanych przez Województwo na działanie Zakładów Aktywności Zawodowej w 2015 r. oraz zasadności zarzutów na działanie zaz, ujętych w skardze niepełnosprawnego pracownika. W przypadku drugiego zaz zakres kontroli dotyczył sprawdzenia:

- zgodności wykonanych robót budowlanych związanych z przystosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych obiektu z dokumentacją inwestycyjną przedstawioną do rozliczenia utworzenia zaz,
  - zgodności zakupionego przez organizatora wyposażenia zakładu w urządzenia i sprzęt rehabilitacyjny, wyposażenia pomieszczeń produkcyjnych oraz przygotowania stanowisk pracy, w tym zakupu maszyn i urządzeń niezbędnych do produkcji lub świadczenia usług oraz środka transportu z dokumentacją rozliczeniową przedstawioną przez organizatora,
  - zgodności przygotowanej dokumentacji merytorycznej związanej z prowadzoną działalnością z zapisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2007 r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej (Dz. U. z 2012, poz. 850).
- W wyniku przeprowadzonych kontroli, obie placówki otrzymały zalecenia pokontrolne.

W 2017 r. przeprowadzono również **16 wizytacji**:

- **8** wizytacji w ramach realizacji zadania „*dofinansowania robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów*”, w ramach których:
  - w **2** przypadkach sprawdzano zasadność oraz zaawansowanie robót budowlanych w związku ze złożonymi pismami o możliwość wsparcia w ramach zadania,
  - w **1** przypadku sprawdzano prowadzenie w obiekcie działalności w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych,
  - w **5** przypadkach sprawdzano wykonanie robót budowlanych, których zakres został przedstawiony do rozliczenia zgodnie z zawartymi latami 2016-2017 umowami na dofinansowanie,
- **8** wizytacji, w ramach których sprawdzano zgodność danych zawartych we wniosku w sprawie wpisu do rejestru ośrodków przyjmujących grupy turnusowe, zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. (Dz. U. Nr 230, poz. 1694).

W tabeli 34,35, 36 przedstawiono podmioty u których odbywały się kontrole i wizytacje.

Tabela nr 34: Sprawozdanie kontroli na okres **01.01.2017 r. - 31.12.2017 r.**

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Termin rozpoczęcia i zakończenia kontroli	Rodzaj kontroli ⁹	Zakres kontroli	Nazwiska i imiona osób kontrolujących
1	2	3	4	5	6
1.	Zakład Aktywności Zawodowej we Włocławku ul. Łęgska 20 87-800 Włocławek	Termin rozpoczęcia kontroli: 10.04.2017 r. Termin zakończenia kontroli: 13.04.2017 r.	problemowa	<p>Sprawdzenie realizacji umowy Nr SZ-II.925.10.5.3041.2.2015 z dnia 25 września 2015 r. o dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych kosztów tworzenia i działania zakładu aktywności zawodowej, w zakresie:</p> <p>a) zgodności wykonanych robót budowlanych związanych z przystosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych obiektu z dokumentacją inwestycyjną przedstawioną do rozliczenia utworzenia zaz,</p> <p>b) zgodności zakupionego przez organizatora wyposażenia zakładu w urządzenia i sprzęt rehabilitacyjny, wyposażenia pomieszczeń produkcyjnych oraz przygotowania stanowisk pracy, w tym zakupu maszyn i urządzeń niezbędnych do produkcji lub świadczenia usług oraz środka transportu z dokumentacją rozliczeniową przedstawioną przez organizatora,</p> <p>c) zgodności przygotowanej dokumentacji merytorycznej związanej z prowadzoną działalnością z zapisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2007 r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej (Dz. U. z 2012, poz. 850),</p> <p>d) umieszczenia w widocznym miejscu trwałej tablicy informującej o dofinansowaniu inwestycji przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego ze środków PFRON.</p>	Katarzyna Marcinkowska Krzysztof Przewoźny Roman Szydzik

⁹ Kompleksowa/problemowa/sprawdzająca.

2.	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Z Autyzmem i Innymi Niepełnosprawnościami „Za szybą” ul. Ugory 27B/46 85-132 Bydgoszcz	Termin rozpoczęcia kontroli: 29.09.2017 r. Termin zakończenia kontroli: 29.09.2017 r.	problemowa	Sprawdzenie realizacji warunków umowy Nr UM_SZ.616.1.224.2016 z dnia 12 maja 2016 r. o zlecenie realizacji zadań w ramach art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w zakresie wykonania zadania pod względem merytorycznym i finansowym - konkurs 17/2016.	Anna Paduszek-Knasiak Dorota Łuczyszyn-Rudolf
3.	Inicjatywa Kulturalna „BARD” ul. Św. Trójcy 15 85-224 Bydgoszcz	Termin rozpoczęcia kontroli: 29.09.2017 r. Termin zakończenia kontroli: 29.09.2017 r.	problemowa	Sprawdzenie realizacji warunków umowy Nr SZ-II.614.5.21.616.34.2016 z dnia 18 lipca 2016. o zlecenie realizacji zadań w ramach art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w zakresie wykonania zadania pod względem merytorycznym i finansowym – konkurs 15/2016.	Anna Paduszek-Knasiak Dorota Łuczyszyn-Rudolf
4.	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych ul. 29 listopada 12 86-050 Solec Kujawski	Termin rozpoczęcia kontroli: 04.10.2017 r. Termin zakończenia kontroli: 04.10.2017 r.	problemowa	Sprawdzenie realizacji warunków umowy Nr SZ-II.614.5.26.616.16.2016 z dnia 13 czerwca 2016 r. o zlecenie realizacji zadań w ramach art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w zakresie wykonania zadania pod względem merytorycznym finansowym – konkurs 15/2016.	Anna Paduszek-Knasiak Dorota Łuczyszyn-Rudolf
5.	Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Dzieci i Młodzieży o Zaburzonym Rozwoju „Ty i Ja” ul. Nowomiejska 21 87-800 Włocławek	Termin rozpoczęcia kontroli: 06.10.2017 r. Termin zakończenia kontroli: 06.10.2017 r.	problemowa	Sprawdzenie realizacji warunków umowy Nr UM_SZ.616.1.241.2016 z dnia 02 czerwca 2016 r. o zlecenie realizacji zadań w ramach art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w zakresie wykonania zadania pod względem merytorycznym i finansowym – konkurs 17/2016.	Anna Paduszek-Knasiak Dorota Łuczyszyn-Rudolf

6.	Zakład Aktywności Zawodowej w Radziejowie ul. Kościuszki 58 88-200 Radziejów	Termin rozpoczęcia kontroli: 02.11.2017 r. Termin zakończenia kontroli: 13.11.2017 r.	problemowa	Sprawdzenie realizacji umowy Nr SP-II.925.7.3.3041.14.2011 z dnia 28 września 2011 r. na dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych kosztów tworzenia i kosztów działalności obsługowo-rehabilitacyjnej zakładu aktywności zawodowej, w zakresie: a) dokumentów źródłowych będących podstawą sporządzenia informacji o wydatkowaniu środków finansowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazanych przez Województwo na działanie Zakładu Aktywności Zawodowej w Radziejowie w 2015 r., b) zasadności zarzutów na działanie zaz, ujętych w skardze niepełnosprawnego pracownika	Joanna Agatowska Krzysztof Przewoźny Anna Kielbasa
7.	„Jestem” Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym i Osobom Potrzebującym Wsparcia ul. Fałata 98-102 87-100 Toruń	Termin rozpoczęcia kontroli: 29.11.2017 r. Termin zakończenia kontroli: 29.11.2017 r.	sprawdzająca	Sprawdzenie realizacji warunków umowy Nr SP-II.924.16.2012.3041.31.2013 z dnia 3 września 2013 r. na dofinansowanie ze środków PFRON robót budowlanych obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów w zakresie wykonania zaleceń pokontrolnych skierowanych w piśmie z dnia 4 listopada 2016 r. znak SZ-II.924.16.2012	Krzysztof Przewoźny Anna Kielbasa
8.	Fundacja Ducha na Rzecz Rehabilitacji Naturalnej Ludzi Niepełnosprawnych ul. Szosa Bydgoska 15 87-100 Toruń	Termin rozpoczęcia kontroli: 12.12.2017 r. Termin zakończenia kontroli: 12.12.2017 r.	problemowa	Sprawdzenie realizacji warunków umowy Nr SZ-II.614.5.27.616.10.2016 z dnia 21 czerwca 2016 r. o zlecenie realizacji zadań w ramach art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w zakresie wykonania zadania pod względem merytorycznym i finansowym – konkurs 15/2016	Anna Paduszek-Knasiak Dorota Łuczyszyn-Rudolf

Tabela nr 35: Rejestr wizytacji ośrodków ubiegających się o wpis do rejestru ośrodków, w których mogą odbywać się turnusy rehabilitacyjne dla osób korzystających z dofinansowania PFRON 2017 rok (stan na dzień 31.12.2016 r.)

L.P.	Obiekt będący przedmiotem wizytacji	Data wizytacji	Osoby wizytujące
1	2	3	4
1.	„Neuron” Sp. z o.o. Małe Gacno 6 89-505 Małe Gacno	21.03.2017 r.	Krzysztof Przewoźny
2.	Firma Handlowo-Usługowa AGAT Sp. z o.o. Centrum Rehabilitacji i Wypoczynku Teodorka ul. Słońsk Górny 29 87-720 Ciechocinek	05.07.2017 r.	Krzysztof Przewoźny
3.	P.P.H.U Orion Krzysztof Pazdan Leśny Dom Seniora Piaستowo 13a 88-410 Gąsawa	12.07.2017 r.	Krzysztof Przewoźny
4.	Zakład Aktywności Zawodowej w Przyjezierzu ul. Świerkowa 13/1 88-324 Jeziora Wielkie	01.08.2017 r.	Krzysztof Przewoźny
5.	Sanatorium Uzdrowskie „Przy Tężni” im. dr Józefa Krzywińskiego w Inowrocławiu s.p.z.o.z ul. Przy Stawku 1 88-100 Inowrocław	09.10.2017 r.	Krzysztof Przewoźny
6.	22 Wojskowy Szpital Uzdrowsko-Rehabilitacyjny s.p.z.o.z. ul. Wojska Polskiego 5 87-720 Ciechocinek	23.10.2017 r.	Krzysztof Przewoźny
7.	Firma Handlowo-Usługowa AGAT Sp. z o.o. Centrum Rehabilitacji i Wypoczynku Teodorka ul. Słońsk Górny 29 87-720 Ciechocinek	23.10.2017 r.	Krzysztof Przewoźny

8.	NZOZ Sanatorium Uzdrawiskowe Związku Nauczycielstwa Polskiego ul. Lorentowicza 6 87-720 Ciechocinek	23.11.2017 r.	Krzysztof Przewoźny
----	--	---------------	---------------------

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Tabela nr 36: Rejestr wizytacji obiektów w 2017 r.

L.P.	Obiekt będący przedmiotem wizytacji	Data wizytacji	Osoby wizytujące	Uwagi
1	2	3	4	5
1.	Kościół p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny Obory 38 87-645 Zbójno	18.07.2017 r.	Krzysztof Przewoźny	wizyta monitorująca (diagnoza potrzeb Klasztoru)
2.	Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Toruńska 28 85-001 Bydgoszcz	08.08.2017 r.	Krzysztof Przewoźny Krystyna Żejmo- Wysocka	wizyta monitorująca (diagnoza potrzeb WTZ)
3.	Dom Jubileuszowy Fundacji „WIATRAK” ul. Bołtucia 7 85-796 Bydgoszcz	29.08.2017 r.	Krzysztof Przewoźny Maria Dreszer	Sprawdzenie prowadzenia w obiekcie działalności w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych
4.	Kolejowy Szpital Uzdrawiskowy Sp. z o.o. w Ciechocinku, ul. Zdrojowa 16a 87-720 Ciechocinek	01.09.2017 r.	Krzysztof Przewoźny Roman Szydzik	Rozliczenie końcowe zadania (umowa zawarta i rozliczona w 2016 r.)
5.	Sanatorium Uzdrawiskowe „Przy Tężni” im. dr Józefa Krzysińskiego w Inowrocławiu s.p.z.o.z ul. Przy Stawku 12 88-100 Inowrocław	11.09.2017 r.	Krzysztof Przewoźny Roman Szydzik	Rozliczenie końcowe zadania (umowa zawarta i rozliczona w 2016 r.)
6.	Dom Pomocy Społecznej w Chełmnie ul. Dominikańska 40 86-200 Chełmno	03.10.2017 r.	Krzysztof Przewoźny Jarosław Malejka	Rozliczenie końcowe zadania (umowa zawarta i rozliczona w 2017 r.)

7.	Sala gimnastyczna Zespołu Szkół Nr 2 w Aleksandrowie Kujawskim ul. Sikorskiego 3 87-700 Aleksandrów Kujawski	25.10.2017 r.	Jarosław Malejka Krzysztof Przewoźny	Rozliczenie końcowe zadania (umowa zawarta i rozliczona w 2017 r.)
8.	Dom Pomocy Społecznej im. Leona Szumana w Toruniu ul. Szosa Chełmińska 220 87-100 Toruń	26.10.2017 r.	Jarosław Malejka Krzysztof Przewoźny	Rozliczenie końcowe zadania (umowa zawarta i rozliczona w 2016 r.)

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Monitorowanie realizacji programu w 2017 roku

Zgodnie z założeniami wojewódzkiego programu pn. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 r.” corocznie prowadzony jest monitoring jego realizacji, analizowane są uzyskiwane wskaźniki oraz na ich podstawie planowane są działania w kolejnym roku. Wystąpiono z prośbą do departamentów urzędu i jednostek organizacyjnych, PFRON, Wojewody o przedstawienie danych dotyczących wspierania działań na rzecz osób z niepełnosprawnością – mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego. Ponieważ informację nie przekazały wszystkie jednostki, wskazano jedynie te działania, które otrzymaliśmy z 6 departamentów urzędu, WUP, PFRON, wojewody.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu poinformował, że również nie realizuje działań na rzecz osób z niepełnosprawnością. Informacje przekazane przez WUP znajdują się w opisie celu 4, działania 4.2, natomiast przez Wojewodę w opisie *Zadania na rzecz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych podejmowane przez pozostałych Realizatorów Programu*.

Na podstawie uzyskanych informacji od departamentów, t.j. Departament Kontroli i Audytu, Departament Środowiska, Departament Sportu i Turystyki, Departament Edukacji i Kształcenia Ustawicznego, Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Departament Współpracy Międzynarodowej, przy organizowaniu jakichkolwiek spotkań, konferencji, seminariów czy innych eventów kierowanych do różnych grup odbiorców i środowisk, zaspokojenie potrzeb osób z niepełnosprawnością jest istotnym elementem i stanowi podstawowy warunek stawiany organizatorom. Jest to zgodne z przepisami nie tylko krajowymi lecz także unijnymi, np. Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych z dnia 13 grudnia 2006 r. ratyfikowana przez Polskę dn. 6 września 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169).

Przykładowo Departament Edukacji i Kształcenia Ustawicznego realizuje zadanie pn. „Mistrz zawodu w nowoczesnym warsztacie – modernizacja warsztatów kształcenia zawodowego w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1 im. L. Braille’a w Bydgoszczy”. Projekt dotyczy przebudowy, modernizacji, remontu oraz adaptacji budynku warsztatów, w tym zakupu wyposażenia, do warsztatów i pracowni na potrzeby prowadzenia zajęć praktycznych dotyczących kształcenia zawodowego w Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. L. Braille’a w Bydgoszczy (KP SOSW). W ramach KP SOSW kształcenie zawodowe kierowane jest do młodzieży niewidomej, słabo widzącej, głuchoniewidomej oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Modernizacja, remont i przebudowa warsztatów i pracowni obejmie pracownie dla zawodów (mechanik monter maszyn i urządzeń, elektromechanik, ślusarz, pracownik pomocniczy obsługi hotelowej, kucharz, technik masażysta, technik tyflo informatyk, technik administracji, a ponadto utworzone zostaną nowe zawody: kelner (Technikum) oraz florysta (Specjalna Szkoła Policealna). W ramach projektu zakupione zostanie wyposażenie dla pracowni i warsztatów zgodnie ze szczegółowym katalogiem wyposażenia pracowni lub warsztatów szkolnych, który został opracowany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej dla 190 zawodów i jest udostępniony na stronie internetowej www.koweziu.edu.pl. W wyniku realizacji projektu zaplanowano osiągnięcie następujących wskaźników:

- liczba uczniów korzystających ze wspartych warsztatów/ pracowni kształcenia praktycznego - 88 uczniów;
- liczba wspartych warsztatów/ pracowni kształcenia praktycznego - 13 szt.;
- liczba wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego - 1 szt.;
- liczba miejsc w infrastrukturze kształcenia zawodowego - 88 szt.
- poziom wykonania wskaźników zostanie określony po zakończeniu działań projektowych.

Zadanie jest dofinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w kwocie **3 029 797,45 zł**.

Ze środków budżetu województwa Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego dofinansował dwa przedsięwzięcia na rzecz osób z niepełnosprawnością w łącznej kwocie 14 000,00 zł. Łącznie w zadaniach uczestniczyło 110 osób z niepełnosprawnością. **Tabela nr 37** przedstawia zadania dofinansowane przez Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Tabela nr 37: Zadania realizowane na rzecz osób z niepełnosprawnością przez Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

L.p.	Nazwa zadania/projektu	Krótki opis zadania/projektu	Uzyskane efekty	Liczba osób niepełnosprawnych jako beneficjentów w realizowanych zadaniach:	Źródło dofinansowania	Kwota dofinansowania (w zł)
1	2	3	4	5	6	7
1.	<p>XXI Festiwal Piosenki Młodzieży Niepełnosprawnej Impresje Artystyczne - Fundacja Inicjatyw na rzecz Niepełnosprawnych Pro Omnibus w Nowym Ciechocinku</p>	<p>Głównym celem projektu jest promowanie aktywności młodych osób niepełnosprawnych utalentowanych wokalnie, kontynuacja ich rozwoju oraz stworzenie im takich warunków i motywacji, by uwierzyły w siebie i swoje możliwości, a także integracja i nawiązywanie kontaktów. Podejmowane przez nas inicjatywy z udziałem osób pokrzywdzonych przez los spotykają się z coraz szerszą akceptacją społeczną. Młodzi, niezwykle utalentowani ludzie, mieli możliwość zaprezentowania swoich umiejętności podczas prawdziwych koncertów na profesjonalnej scenie ze scenografią i z towarzyszeniem zespołu muzycznego.</p>	<p>Podniesienie swojej samooceny, kreatywności i pewności siebie. Organizacja koncertów to zadanie, które miało na celu zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych i popularyzację ich działalności i integrację środowisk.</p>	50	<p>Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego</p>	7 000,00
2.	<p>XX Ogólnopolski Przegląd Twórczości Artystycznej Niepełnosprawnych - Centrum Rehabilitacji im. Ks. Biskupa Jana Chrapka w Grudziądzu</p>	<p>Przegląd twórczości artystycznej osób niepełnosprawnych ma charakter interdyscyplinarny, pozwala na prezentację dorobku artystycznego twórców niepełnosprawnych. Udział w przeglądzie daje możliwość pokazania swoich zdolności w zakresie: śpiewu, recytacji, malarstwa i rzeźby. Realizacja tego typu projektu i rozpowszechnienie informacji o nim w mediach, ukazane zostały całemu społeczeństwu problemy, potrzeby niepełnosprawnych oraz zostały zaprezentowane ich umiejętności, talent. Przyczyniło się to do uwrażliwienia, rozwoju artystycznego i intelektualnego wszystkich widzów. Projekt jest bodźcem do aktywnego włączenia się w życie kulturalne, a co za tym idzie, także społeczne, swojej społeczności, regionu.</p>	<p>Projekt jest bodźcem do aktywnego włączenia się w życie kulturalne, a co za tym idzie, także społeczne, swojej społeczności i regionu. Promocja twórczości osób niepełnosprawnych. Przygotowanie wystaw prac plastycznych, widowiska, koncert galowy.</p>	60	<p>Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego</p>	7 000,00

Źródło: Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Tabela nr 38 zawiera monitoring zadań realizowanych przez Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych Departamentu Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia, finansowanych ze środków budżetu Województwa oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Analiza danych wskazuje że część wskaźników ujętych w tabeli koniec roku 2017 zostały osiągnięte, co więcej wyraźnie przekroczyły wartość docelową do 2020 roku. Odchylenia w realizacji niektórych wskaźników wynikają z popularności danego zadania wśród organizacji pozarządowych (na niektóre zadania nie ma chętnych).

Tabela nr 38: Tabela monitorowania realizacji programu pt. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku”

Tabela monitorowania realizacji programu pt. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku”											
L.p.	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość osiągnięta w								Wartość docelowa do 2020 r.
			2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015	2016	2017 r.	Łącznie	
Cel 1: Budowanie pozytywnych postaw społecznych w stosunku do osób niepełnosprawnych oraz pogłębianie wiedzy na temat ich potrzeb											
1	Informacja zbiorcza na temat działań na rzecz osób niepełnosprawnych	dane przekazane przez: -Wojewódzki Urząd Pracy, -samorządy powiatowe, -PFRON, umowy zawarte i rozliczone: -z zakładami aktywności zawodowej, -na dofinansowanie robót budowlanych, -z organizacjami pozarządowymi,	1	2	1	10	11	14	18	55	10
2	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych w ramach zadań zleczanych	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	1	0	1	2	2	2	1	9	50
3	Liczba opracowanych materiałów promocyjno-informacyjnych oraz wydanych publikacji	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	3	11	3	5	8	6	15	51	60

4	Część nakładu publikacji, materiałów promocyjno-informacyjnych przekazana adresatom (w formie papierowej lub elektronicznej), dla których zostały opracowane	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami		95%	100%	95%	100%	100%	100%	100%	100%	95%
5	Liczba osób niepełnosprawnych jako beneficjentów realizowanych zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej	sprawozdania z realizacji umów zawartych m.in. z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	3 744	3 089	5 128	11 236	5 959	5 026	4 017	32 240	30 000	
6	Liczba złożonych ofert, które uzyskały wymagane minimum punktowe w ocenie formalnej i merytorycznej	Rejestry ofert	29	31	47	62	45	51	71	336	200	
Cel 2 : Poprawa dostępu osób niepełnosprawnych i ich otoczenia do informacji												
1	Liczba przeprowadzonych szkoleń/kursów/warsztatów dla osób niepełnosprawnych w ramach zadań zleconych	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	1	2	14	0	1	5	2	25	50	

	niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach/kursach/warsztatach, którzy dzięki wzięciu w nich udziału podnieśli swoją wiedzę lub umiejętności	zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami – ankiety z członkami rodzin osób niepełnosprawnych uczestniczącymi w szkoleniach/kursach/warsztatach										
Cel 3 : Wyrównywanie szans w zakresie dostępności do kształcenia i zdobywania zawodu przez osoby niepełnosprawne												
1	Liczba placówek edukacyjnych, które dzięki otrzymanemu dofinansowaniu zostały przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych	Umowy zawarte z wnioskodawcami	0	0	6	1	0	1	1	9	10	
2	Liczba osób niepełnosprawnych kształcąca się w placówkach edukacyjnych, które uzyskały dofinansowanie	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	0	0	19	381	0	16	52	468	2 000	
Cel 4 : Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych												
1	Liczba działających ZAZ	umowy zawarte z ZAZ	6	6	7	7	8	9	9	9	7	
2	Liczba osób niepełnosprawnych zatrudniona w ZAZ		241	241	279	279	311	350	356	356	280	

Cel 5 : Zwiększenie potencjału w zakresie świadczenia usług na rzecz osób niepełnosprawnych											
1	Liczba zorganizowanych imprez w ramach zadań zleczanych organizacjom	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	12	15	29	17	10	12	15	110	60
2	Liczba osób niepełnosprawnych uczestnicząca w imprezach	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	1 827	887	4 000	1 769	1 602	1 008	1 338	12 431	6 000
3	Liczba obiektów, w których dzięki otrzymanemu dofinansowaniu przeprowadzono roboty budowlane	umowy zawarte z wnioskodawcami	8	1	16	8	1	8	10	52	50
4	Liczba opiniowanych wniosków o wpis do rejestru ośrodków przyjmujących grupy turnusowe	Złożone wnioski o wpis do rejestru ośrodków turnusowych	5	13	24	11	11	21	8	93	100
Cel 6 : Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do leczenia specjalistycznego, terapii i rehabilitacji											
1	Liczba osób niepełnosprawnych	sprawozdania z realizacji umów	565	156	0	0	730	0	169	1 620	4 000

	korzystająca z usług rehabilitacyjnych w różnych typach placówek uzyskujących dofinansowanie w ramach zadań zleconych	zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami										
2	Liczba placówek, która dzięki otrzymanemu dofinansowaniu zakupiła sprzęt rehabilitacyjny	umowy zawarte z wnioskodawcami	6	7	8	10	20	0	0	51	25	
3	Liczba dzieci niepełnosprawnych biorąca udział we wczesnym wspomaganie rozwoju w ramach zadań zleconych	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	55	0	103	247	267	200	80	952	300	
4	Liczba zorganizowanych warsztatów w zakresie wdrażania nowoczesnych metod i techniki rehabilitacji dla osób zajmujących się rehabilitacją osób niepełnosprawnych	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	0	1	0	0	1	1	1	4	10	

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Zadania na rzecz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych podejmowane przez pozostałych Realizatorów Programu

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych mają na celu przede wszystkim pełną integrację osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych, zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej tych osób a także likwidację barier, w szczególności architektonicznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji oraz kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

W 2017 roku samorzady powiatowe realizowały zadania wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, które dofinansowano w wysokości **47 069 350,17 zł**, w tym **40 892 953,59 zł** stanowią środki **PFRON**. W ramach realizacji tych zadań wzięło udział **30 135** osób z niepełnosprawnością z województwa kujawsko-pomorskiego. Osoby te skorzystały z rehabilitacji w warunkach domowych, dostosowania mieszkań do własnych potrzeb w celu bezpiecznego poruszania się, zmniejszenia barier w komunikacji ze środowiskiem, zakupienia nowego sprzętu rehabilitacyjnego, nabycia nowych umiejętności społecznych i zawodowych, poprawienia jakości życia i aktywnego spędzenia czasu.

Samorzady powiatowe brały udział w realizacji programu „Aktywny Samorząd”, z którego skorzystało **668** beneficjentów a dofinansowanie wyniosło **1 878 494,00 zł** ze środków PFRON. Program obejmował dwa obszary wsparcia: likwidację barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, w tym likwidację bariery transportowej, likwidację barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym, likwidację barier w poruszaniu się, pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej oraz obszar dotyczący pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym. Realizatorzy programu, wśród zalet, wskazywali przede wszystkim na: zmniejszenie barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych, poprawę codziennego funkcjonowania, zwiększenie aktywności w życiu społecznych, zawodowym i dostępie do edukacji oraz podniesienie i zdobycie kwalifikacji zawodowych.

Powiaty: aleksandrowski, grudziądzki ziemski, grudziądzki grodzki, świecki i tucholski w ramach rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, realizowały „Program Wyrównywania Różnic Między Regionami III”. Łączne dofinansowanie na realizację tego zadania wyniosło **1 231 535,00 zł**, w tym **1 058 944,00 zł** ze środków **PFRON**. Ok **195** osób z niepełnosprawnością

skorzystało z pomocy w ramach tego programu, samorządowy powiatowe podawały przybliżoną liczbę osób ze względu na brak sprecyzowanych danych przy zakupie autobusu do transportu osób z niepełnosprawnością. Efektem dofinansowania było wyrównanie szans osób niepełnosprawnych w dostępie do rehabilitacji społecznej, zawodowej i medycznej poprzez likwidację barier transportowych. Powiat grudziądzki ziemski dokonał zakupu 2 autobusu, z czego jeden dla warsztatów terapii zajęciowej, drugi dla środowiskowego domu społecznego.

W powiecie golubsko-dobrzyńskim, grudziądzkim grodzkim, świeckim i wąbrzeskim w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnością bezpłatnego dostępu do wypożyczanego sprzętu dofinansowano wypożyczalnie sprzętu rehabilitacyjnego w łącznej wysokości **99 478,00 zł**. W efekcie ponad **429** osób z niepełnosprawnością skorzystało z wymienionego zadania.

Samorządy powiatowe przystąpiły do realizacji programu PFRON pn. „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu w 2017”, z którego skorzystało **381** osób a dofinansowanie ze środków PFRON wyniosło **772 500,00 zł**. W województwie kujawsko-pomorskim program został skierowany do powiatów: sępoleńskiego, świeckiego, tucholskiego oraz znińskiego. W ramach Modułu I programu każda poszkodowana w wyniku żywiołu osoba niepełnosprawna spełniająca wszystkie warunki przewidziane w programie mogła otrzymać jednorazowe świadczenie na rehabilitację społeczną w wysokości 2.000,00 zł z zastrzeżeniem, że wysokość świadczenia nie może przekraczać kwoty wnioskowanej przez Wnioskodawcę. Była to pomoc doraźna niepodlegająca rozliczeniu, wydatkowana zgodnie z potrzebami osoby niepełnosprawnej. W ramach Modułu II programu osoba niepełnosprawna mogła otrzymać jednorazowe świadczenie stanowiącego rekompensatę poniesionych strat i/lub pokrycie kosztów przeprowadzenia naprawy w odniesieniu do sprzętu/urządzenia /środka pomocniczego/przedmiotu ortopedycznego, którego zakup był dofinansowany ze środków PFRON, w tym w ramach programów Rady Nadzorczej PFRON (niezależnie od daty przyznania pomocy ze środków PFRON).

W **tabeli 39** przedstawiono wszystkie zadania z zakresu rehabilitacji społecznej realizowane przez powiaty regiony kujawsko-pomorskiego.

Tabela nr 39: Zbiorcze zestawienie **23 powiatów** zadań realizowanych przez samorządy powiatowe w 2017 roku na rzecz **rehabilitacji społecznej** osób niepełnosprawnych

Lp.	Nazwa zadania ustawowego	Podstawa prawna zadania z <i>Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27.08.1997r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 511)</i>	Liczba złożonych wniosków	Liczba zawartych umów	Liczba osób niepełnosprawnych jako beneficjentów w realizowanych zadaniach, w tym:					Kwota dofinansowania (w zł)	
					Liczba osób niepełnosprawnych ogółem	dzieci i młodzież do 16 roku życia	z lekkim stopniem niepełnosprawności	z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności	ze znacznym stopniem niepełnosprawności	PFRON	inne
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Dofinansowanie uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym	art. 35a, ust.1, pkt 7, lit. a	5 581	1 399	2 679	658	23	923	1 085	3 433 115,36	0,00
2	Dofinansowanie zadań z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki i osób niepełnosprawnych	art.35a, ust.1, pkt 7, lit. b	216	165	10 404	3 640	1 144	1 784	1 252	404 404,81	18 021,63
3	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny	art.35a, ust.1, pkt 7, lit. c	313	247	234	35	8	75	117	272 724,46	22 162,01
4	Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	art.35a, ust.1, pkt 7, lit. c	12 709	5 022	9 536	897	1 259	2 961	4 677	9 191 944,36	2 225 624,01
5	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	art.35a, ust.1, pkt 7, lit. d	685	325	321	18	0	45	261	1 450 322,63	3 821,68

6	Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	art.35a, ust.1, pkt 7, lit. d	487	250	242	83	3	50	106	362 843,49	47 097,58
7	Dofinansowanie likwidacji barier technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	art.35a, ust.1, pkt 7, lit. d	513	297	293	32	0	35	238	626 622,62	8 224,06
8	Dofinansowanie rehabilitacji dzieci i młodzieży	art.35a, ust.1, pkt 7, lit. e	195	23	197	157	2	12	26	326 919,61	0,00
9	Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika	art.35a, ust.1, pkt 7, lit. f	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00
10	Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania Warsztatów Terapii Zajęciowej	art.35a, ust.1, pkt 8	191	88	1 335	0	1	531	773	21 107 441,03	2 075 109,40
11	Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej zlecone przez powiaty organizacjom pozarządowym	art. 36 ust.2	2	1	3	1	0	0	2	5 000,00	0,00
12	Inne zadania, programy	Aktywny Samorząd	829	725	668	29	4	403	226	1 878 493,52	0,00
		PWRMR III	14	11	195	18	0	20	20	1 058 944,20	172 590,83

	Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego	4	118	429	0	0	0	0	1 677,50	97 800,00
	Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu w 2017	413	132	381	58	47	165	111	772 500,00	0,00
	Zlecenie zadań na rzecz osób niepełnosprawnych w trybie otwartego konkursu ofert i w trybie pozakonkursowym	53	35	3 065	44	0	0	0	0,00	402 802,75
	Inne projekty	40	40	153	13	18	89	31	0,00	1 103 142,63
	suma:	22 245	8 878	30 135	5 683	2 509	7 093	8 925	40 892 953,59	6 176 396,58
	razem:									47 069 350,17

Źródło: 23 samorzędy powiatowe

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Uwaga: Liczba osób niepełnosprawnych – beneficjentów w realizowanych zadaniach jest wartością podaną szacunkowo, ponieważ część samorządów powiatowych nie monitoruje danych wg stopnia niepełnosprawności. Inne źródła to m.in.: środki własne powiatu, gminy, miasta, NFZ.

W ramach realizacji działań na rzecz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych za 2017 rok powiaty dofinansowały koszty tworzenia i działania Warsztatów Terapii Zajęciowej w kwocie **23 182 550,00 zł**, w tym **21 107 441,00 zł** stanowią środki PFRON. **1 335** osoby z niepełnosprawnością w 2017 r. skorzystało z terapii zajęciowej. **Tabela nr 40** przedstawia aktualnie działające Warsztaty Terapii Zajęciowej w województwie kujawsko-pomorskim.

Tabela nr 40: Wykaz Warsztatów Terapii Zajęciowej działających w Województwie Kujawsko-Pomorskim

Wykaz Warsztatów Terapii Zajęciowej w województwie kujawsko-pomorskim, stan na 31.12.2017 r.					
L.p.	Powiat	Nazwa i adres siedziby	Telefon/fax	Adres e-mail	Liczba uczestników
1	aleksandrowski	Warsztat Terapii Zajęciowej w Aleksandrowie Kujawskim ul. Wojska Polskiego 21, 87-700 Aleksandrów Kujawski	(54) 282 20 08	wtnadzieja@wp.pl	35
2		Warsztat Terapii Zajęciowej „Karczemka” Otłoczyn 1 87-700 Aleksandrów Kujawski	(56) 622 90 32, (56) 622 94 33	wtzkarczemka@wp.pl	50
3	brodnicki	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Wyspiańskiego 13 87-300 Brodnica	(56) 69 70 241	trdstwtz@wp.pl	50
4	bydgoski grodzki	Warsztat Terapii Zajęciowej „Tęcza” AL. Planu 6 Letniego 37 85 – 806 Bydgoszcz	(52) 345 02 80, 509 788 904	wtz@caritas.pl	35
5		Warsztat Terapii Zajęciowej "Modrzew" przy Lidze Kobiet Polskich w Bydgoszczy, ul. Modrzewiowa 6, 85-631 Bydgoszcz	(52) 346 03 38	modrzew6@wp.pl wtz@wtzmodrzew.pl	55

6		Warsztat Terapii Zajęciowej "Wiatrak" ul. J. Porazińskiej 9 85 - 792 Bydgoszcz	(52) 343 35 36, 501 326 010	wtz@wiatrak.org.pl	35
7		Warsztat Terapii Zajęciowej przy Kujawsko-Pomorskim Centrum Kultury w Bydgoszczy, ul. Toruńska 28, 85-023 Bydgoszcz	(52) 371 95 26	wtzbd@wp.pl	25
8		Warsztat Terapii Zajęciowej "Przystań" przy Stowarzyszeniu Na Rzecz Pomocy Dzieciom i Ich Rodzinom "Przystań" ul. Noakowskiego 4/1, 85-804 Bydgoszcz	(52) 343 92 60	wtz@onet.com.pl	25
9		Warsztat Terapii Zajęciowej "mega-Art" przy Polskim Związku Niewidomych, ul. Stawowa 1, 85-323 Bydgoszcz	(52) 324 69 06	wtzmegaart@wtzmegaart.pl	50
10		Warsztat Terapii Zajęciowej przy Polskim Związku Niewidomych Okręg Kujawsko-Pomorski, ul. Bernardyńska 3, 85-029 Bydgoszcz	(52) 342 99 36	wtzbernardynska@interia.pl	30
11		Warsztat Terapii Zajęciowej ul. 23 Stycznia 17C 86-050 Solec Kujawski	(52) 387-45-72	wtz@mgops.soleckujawski.pl	30
12	bydgoski ziemski	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Szubińska 87D 86-005 Białe Błota	(52) 349-47-11	biuro@wtz.gops.bialeblota.pl	25

13	chełmiński	Warsztaty Terapii Zajęciowej Pl. Rydygiera 1 86-200 Chełmno	(56) 686 24 85	dariuszjach1@wp.pl	30
14	golubsko - dobrzyński	Warsztaty Terapii Zajęciowej ul. Odrodzenia 2 87 – 410 Kowalewo Pomorskie	(56) 684 12 37	wtzkowalewo@onet.pl	35
15	grudziądzki grodzki	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Kochanowskiego 11-13 86-300 Grudziądz	tel./fax (56) 69 68 200	tomy.wtz@wp.pl	85
16	grudziądzki ziemski	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Kard. S. Wyszyńskiego 1 86-320 Łasin	(56) 46 641 73	waclawszramowski@wp.pl wszramowski@fww.org.pl	49
17		Warsztaty Terapii Zajęciowej w Grucie, Gruta 1, 86-330 Mełno	(56) 46 863 14	wtz.usmiech@neostrada.pl	20
18	inowrocławski	Warsztat Terapii Zajęciowej "Razem" ul. E. Plater 3 88-100 Inowrocław	(52) 353 84 34	wtz.razem@vp.pl	30
19	lipnowski	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Warsztaty Terapii Zajęciowej ul. Wojska Polskiego 8 87- 600 Lipno	(54) 288 36 91	wtzlipno@interia.pl	30
20	mogileński	Warsztat Terapii Zajęciowej „Radosne Serca” Bielice 88-330 Gębice	(52) 315 01 62	wtz.bielice@caritas.gniezno.pl	30

21	nakielski	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Warsztat Terapii Zajęciowej "Pod Dębem" ul. Parkowa 8, 89-100 Nakło nad Notecią	(52)587-30-34	wtznaklo@interia.pl	20
22		Warsztat Terapii Zajęciowej "PELIKAN" Ligi Kobiet Polskich Koła w Szubinie ul. Sportowa 2a, 89-200 Szubin	(52) 384-36-69	wtz-szubin@wp.pl	35
23		Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Kujawsko Pomorski Oddział Regionalny Warsztat Terapii Zajęciowej Pl. Wolności 5, 89-115 Mrocza	(52) 385-80-06	wtz.mrocza@wp.pl	30
24	radziejowski	Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Urzędzie Miasta i Gminy w Piotrkowie Kujawskim, Nowa Wieś 28A, 88-230 Piotrków Kujawski	(54) 265 42 78	wtznnowawies@wp.pl	35
25	rypiński	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Strażacka 1 87-500 Rybin	(54) 280 07 29	wtz.nadzieja@wp.pl	30
26	sępoleński	Warsztat Terapii Zajęciowej, ul. Plac Wolności 2a, ul. Kościuszki 3 89-400 Sępólno Kr.	(52) 388 81 85	wtz-krajna@wp.pl	47
27	świecki	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Wojska Polskiego 173 86-100 Świecie	501513331	wtzswiecie@poczta.fm	30
28		Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Myśliwska 1A 86-170 Nowe	523327706	wtznowe@op.pl	25

29	toruński grodzki	Warsztat Terapii Zajęciowej „ARKADIA” ul. Skłodowskiej - Curie 80c 87-100 Toruń	(56) 6548481	arkadia-warsztaty@wp.pl wtz@arkadia.torun.pl	55
30		Warsztat Terapii Zajęciowej Polskiego Związku Niewidomych ul. Mickiewicza 61 87-100 Toruń	(56) 6224668	pzn_wtz@wp.pl	24
31		Warsztat Terapii Zajęciowej „BRATANKI” ul. Rydygiera 23 87-100 Toruń	(56) 6583672	wtzbratanki@op.pl	46
32	tucholski	Stowarzyszenie Rodziców Dzieci Specjalnej Troski - Warsztaty Terapii Zajęciowej w Tucholi ul. Przemysłowa 2, 89-500 Tuchola	523361375	wtz.tuchola@wp.pl	40
33	wąbrzeski	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Matejki 18 87-200 Wąbrzeźno	(56) 687 17 02, (56) 687 17 03	wtz2000@o2.pl	50
34	włocławski - grodzki	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Wiejska 14 87-800 Włocławek	(54) 411 86 99	wtz95@wp.pl	35
35		Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Łazienna 6 87-800 Włocławek	(54) 232 34 10	wtz.wloclawek@op.pl	40
36	żniński	Warsztat Terapii Zajęciowej „PROMYK” ul. Szpitalna 32 88-400 Żnin	(52) 302 88 01	wtzpromyk@o2.pl	35

Źródło: dane przekazane przez organizatorów WTZ oraz jednostki samorządów powiatowych

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

W roku 2017 w ramach konkursu na realizację zadań publicznych w obszarze pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U z 2018 poz. 450) ogłoszonego przez **Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego** otrzymały dofinansowanie w wysokości **92 434,00 zł** na **4** projekty, w których beneficjentami były **104** osoby niepełnosprawne, co przedstawia **tabela nr 41**.

Tabela nr 41: Projekty wyłonione w ramach konkursu Wojewody Kujawsko-Pomorskiego

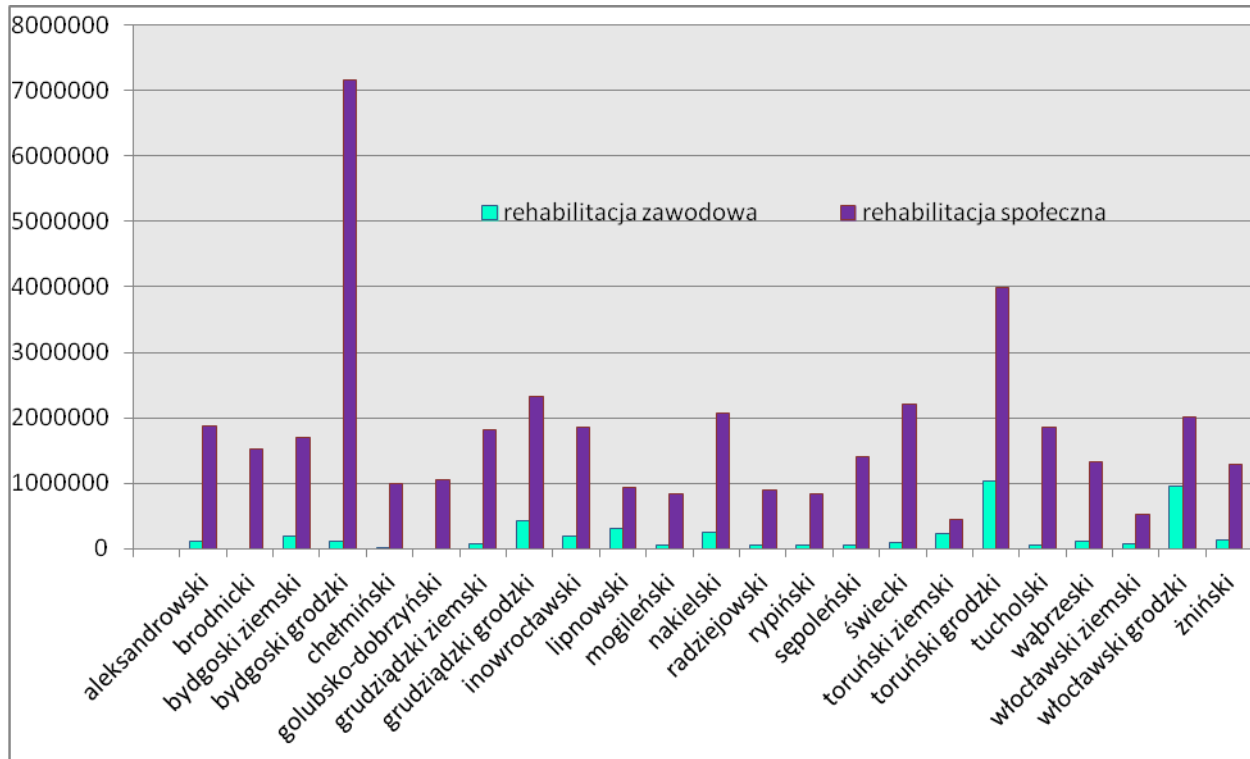
L.p.	Nazwa podmiotu	Nazwa projektu	Kwota dofinansowania	Liczba osób niepełnosprawnych
1	Inowrocławskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom z Uszkodzeniem Mózgu	Chcemy być zdrowi, sprawni i samodzielni	19 320,00 zł	12
2	Bydgoskie Stowarzyszenie Przyjaciół Chorych na Fenylketonurię	Biesiada PKU na Wawelu – warsztaty edukacyjno-kulinarne dla dzieci i młodzieży z fenylketonurią z elementami historii i edukacji zdrowotnej	18 114,00 zł	22
3	Oddział Terenowy Polskiego Towarzystwa Walki z Kalectwem	Impreza dla osób z głębokimi dysfunkcjami fizycznymi i psychicznymi	38 000,00 zł	50
4	Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Autyzmem i Innymi Niepełnosprawnymi „Za szybą”	„Mam autyzm ale też mogę” – wyjazd rehabilitacyjny	17 000,00 zł	20
RAZEM			92 434,00 zł	104

Opracowanie: Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy/Wydział Polityki Społecznej

Wnioski:

Powiaty w województwie kujawsko-pomorskim ze środków PFRON w większym stopniu dofinansowują działania na rzecz rehabilitacji społecznej niż zawodowej. Wydatkowana kwota ogółem na rehabilitację społeczną to **40 892 953,59 zł**, a na rehabilitację zawodową – **4 527 611,79 zł**. **Wykres nr 10** przedstawia kwoty wydatkowane przez powiaty.

Wykres nr 10: Wydatki powiatów w woj. kujawsko-pomorskim na rehabilitację zawodową i społeczną.

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Działania realizowane w 2017 r. w ramach programu wojewódzkiego na rzecz osób niepełnosprawnych przez Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych oraz pozostałych realizatorów ze środków PFRON, budżetu województwa oraz innych źródeł przedstawia **tabela nr 42**.

Tabela nr 42: Zbiorcze zestawienie realizatorów programu i źródeł finansowania

L.p.	Realizator zadania	Rodzaj zadania	Liczba niepełnosprawnych beneficjentów zadania	Kwota wsparcia w złotych	Źródło finansowania
1	Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki	rehabilitacja społeczna	104	92 434,00	budżet Wojewody
2	Wojewódzki Urząd Pracy	rehabilitacja zawodowa	3 762	brak danych	brak danych
3	Samorządy powiatowe	rehabilitacja społeczna	30 135	40 892 953,59	PFRON
				6 176 396,58	EFS/budżet powiatu/środki sponsorów
		rehabilitacja zawodowa	71 718	4 527 611,79	PFRON
				5 556 780,31	Fundusz Pracy/EFS
4	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	rehabilitacja zawodowa	21 633	190 109 511,96	PFRON
5	Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych	rehabilitacja zawodowa	356	149 373,00	budżet województwa
				6 472 247,00	PFRON
		rehabilitacja społeczna	971	285 809,60	budżet województwa
				3 061	3 144 407,23
6	Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, inne departamenty	rehabilitacja zawodowa	nd	nd	nd
		rehabilitacja społeczna	110	14 000,00	budżet województwa

		88	3 029 797,45	środki unijne
łącznie:		131 938	260 451 322,51	
		PFRON:	245 146 731,57	
		budżet i inne źródła:	15 304 590,94	
		rehabilitacja społeczna:	53 635 798,45	
		rehabilitacja zawodowa:	206 815 524,06	

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Podsumowanie

Wszystkie działania oraz przedsięwzięcia są realizacją polityki samorządu województwa w zakresie działań podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych w jak najszerszym zakresie. W pełni wpisują się one w program wojewódzki pt. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku”. Podejmowane inicjatywy polegają na kształtowaniu pozytywnego wizerunku osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie, zmagają się do zwiększenia dostępu do leczenia, opieki, rehabilitacji, kształcenia, podnoszenia kwalifikacji, wzrostu motywacji do poszukiwania zatrudnienia, możliwości usamodzielnienia się, zwiększenia dostępu do dóbr i usług, aby osoby niepełnosprawne w pełni mogły uczestniczyć w każdej dziedzinie życia oraz aktywnie realizować swoje cele dzięki integracji środowiskowej i społecznej zarówno na poziomie krajowym jak i zagranicznym. Osoby niepełnosprawne zdobyły wiedzę nt. lokalnego rynku pracy, nabyły umiejętności niezbędne w zakresie poszukiwania pracy, dzięki czemu te osoby są przygotowane do samodzielnego poruszania się po otwartym rynku pracy. Osoby z niepełnosprawnością w ramach prowadzonych działań miały również możliwość rozwijać swoje pasje i zainteresowania, zintegrować się z drugim człowiekiem, spędzić czas inaczej niż samotnie w domu.

Cel powyższych zadań wpisuje się w cele strategiczne „Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+” pod nazwą:

- 1) „Gospodarka i miejsca pracy”, który dotyczy zwiększenia możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
- 2) „Aktywne społeczeństwo – sprawne usługi”, który dotyczy zagadnień dotyczących rozwoju społecznego ujętego w następujących aspektach: kształtowanie pozytywnych postaw i zachowań

mieszkańców, wzmacnianie więzi społecznych oraz budowanie społeczeństwa obywatelskiego na zdrowych relacjach społecznych, wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach usług publicznych, tworzenie takich samych warunków rozwoju dla wszystkich, niezależnie od miejsca zamieszkania, wieku, sprawności.

3) „Sprawne zarządzanie”, który dotyczy budowania pozytywnych postaw społecznych w stosunku do osób niepełnosprawnych oraz pogłębianie wiedzy na temat ich potrzeb.

4) „Tożsamość i dziedzictwo”, który dotyczy zwiększenia potencjału w zakresie świadczenia usług na rzecz osób niepełnosprawnych.

Realizacji powyższych celów na rzecz aktywności zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnością służy szerokie zaangażowanie wielu instytucji, m.in.: administracji rządowej, Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego i jego właściwych departamentów (działających w zakresie spraw społecznych i zdrowia, edukacji, sportu itp.), samorządów powiatowych i gminnych, instytucji pomocy społecznej, instytucji rynku pracy, a także organizacji pozarządowych i środowiska lokalnego, które stanowią bezpośrednie otoczenie dla osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych wszystkie zadania podejmowane w Województwie Kujawsko-Pomorskim uwzględniają potrzeby osób niepełnosprawnych, identyfikowane są problemy, a także usuwane przeszkody rzeczywiste i mentalne, które stają na drodze realizacji praw osób niepełnosprawnych, tak aby tworzyć społeczeństwo otwarte dla wszystkich, czyli wyrównujące szanse osób niepełnosprawnych i włączające ich do życia społecznego.